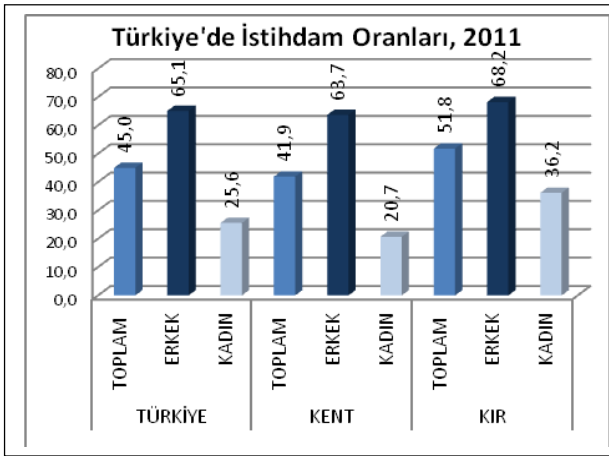

2012

AYDIN

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AYDIN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

Bu rapor, Aydın Çalışma ve İş Kurumu Personeli; İstatistikçi Eylem TOPALOĞLU ve VHKİ Seher CANTÜRK tarafından hazırlanmıştır.

SUNUŞ

Günümüzde gelişen teknoloji ve piyasa şartları mevcut işgücünün arz ve talebini yapısal olarak değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasasında arz-talep uyuşmazlıklarından kaynaklanan işsizliğe neden olmaktadır.

Diğer yandan küreselleşmeyle birlikte rekabetin boyut değiştirmedi ile de dünya ülkelerinin sürekli olarak gelişen ve yenilenen piyasa sürecine adapte olmalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu süreçte ekonominin temel unsurlarından olan insan kaynaklarlının ve girişimciliğin geliştirilmesi fevkalade önem kazanmıştır.

Bu anlamda istihdamın arttırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının sağlanması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikalar geliştirilmesi sayesinde olabilmektedir. Bu doğrultuda Türkiye genelinde olduğu gibi Aydın ilimizde de işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılında işgücü piyasası talep araştırması yapılmıştır.

İlimizdeki istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesini sağlamayı amaçlayan İşgücü Piyasası Analiz Çalışması, Eylül ve Ekim aylarında Aydın il ve ilçelerinde 10 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde işverenlerle yüz yüze görüşerek gerçekleştirilmiştir. Saha çalışması, Aydın Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü imkanlarıyla yapılmıştır.

Yapılan bu araştırmayla ilimizde sektörel bazda ihtiyaç duyulacak meslekler belirlenip, istihdam artışı ve azalışı beklenen mesleklerin, piyasadaki muhtemel değişme ve gelişmeleri projeksiyona tabi tutularak gerekli önlemlerin alınması sağlanabilecektir.

Aydın işgücü piyasası analiz çalışmasında emeği geçen Aydın Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personelini, işsizlikle mücadelede vermiş oldukları katkılardan dolayı kutluyorum.

Başarılar diliyorum.

Kerem AL
Aydın Valisi

ÖNSÖZ

Ülkelerin kalkınmasının temeli olan istihdamın arttırılması, işsizliğin azaltılması, istihdama katılımın arttırılması, işgücü piyasasına işlerlik kazandırılması, eğitimin işgücü talebine katkısının sağlanması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesiyle ve buna uygun politikaların geliştirilmesiyle doğru orantılıdır. Ulusal ve yerel düzeyde işgücü arz talep dengelerinin belirlenmesinde 81 ilde yapılan İşgücü Piyasası Analizleri (İPA) önem arz etmektedir.

Yılda en az bir kez yapılacak olan İşgücü Piyasası Analizleri; ülke genelinde bölgesel farklılıkların izlenmesi, İİMEK gibi yerel yönetim birimlerine işlerlik kazandırılması, il düzeyindeki işveren işgücü taleplerinde iş arayan ve işveren eşleştirmelerinin sağlanması, işverenler tarafından talep edilen kurslarla mesleki beceri kazanmış olan işsizlerin topluma kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının incelenmesi açısından önemli çalışmalardır. İPA (İşgücü Piyasası Analizi) sadece mevcut ihtiyaçları değerlendirmek ve ölçmekle kalmaz, uzun vadeli istihdamın işgücüne katılımında etkin rol oynar. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

Genel anlamda istihdamın arttırılması ve işsizliğin azaltılması için eğitim ve kurslarla beceri kazanmış iş arayanların işgücü talebine duyarlılığının arttırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. İşgücü Piyasası Analiz Raporu; belirlenen hedefler doğrultusunda Aydın ilindeki işgücü piyasasının eldeki mevcut verilerinin, işgücü piyasası arz ve talep durumunun incelenmesi gibi unsurlar İşgücü Talep Araştırması detayları kullanılarak analiz edilmesiyle ortaya çıkmıştır.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Bu plan dâhilinde TÜİK'in Aydın ilinde tam sayım yöntemiyle tespit ettiği 10 ve daha fazla çalışanı olan toplam 1.370 özel sektörde faaliyet gösteren işyerlerine gidilerek Aydın Çalışma ve İş Kurumu Personelince İşgücü Piyasası Araştırması Anketi uygulanmıştır.

Bu araştırma sonucu olarak rapora en büyük destek, anket sorularımıza yerinde cevap veren işverenlerimizden gelmiştir. İşverenlerin anket formumuza verdikleri cevaplar gelecek süreçteki kurum faaliyetlerimize ışık tutacaktır. Bu nedenle Aydın ilinde işverenlerimize ve emeği geçen tüm kurum çalışanlarımıza teşekkür eder, yayınımızın İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, araştırmacılar ve akademisyenlerin çalışmalarına kaynak ve ışık tutmasını temenni ederim.

Aydın Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü
Rahmi TERZİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ..... ii
ÖNSÖZ..... iii
TABLOLAR LİSTESİ..... v
ŞEKİLLER LİSTESİ..... vi
KISALTMALAR..... viii

YÖNETİCİ ÖZETİ..... 1
GİRİŞ..... 5

BİRİNCİ BÖLÜM..... 6
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ..... 6
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN..... 6
EKONOMİK VERİLER..... 6
NÜFUS GÖSTERGELERİ..... 8
EĞİTİM GÖSTERGELERİ..... 11
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ..... 12
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ..... 25

İKİNCİ BÖLÜM..... 33
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI..... 33
AMAÇ VE YÖNTEM..... 33
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM..... 35
AÇIK İŞLER..... 40
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER..... 45
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR..... 48
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ..... 49
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler..... 52
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler..... 53
SONUÇ..... 55

KAYNAKÇA..... 59
EKLER..... 60
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu..... 60
Ek 2- Araştırma Yöntemi..... 64
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü..... 66
Ek 4.a- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi..... 72
Ek 4.b- Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri..... 73

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer, 2008..... 6
Tablo 2: Aydın ili Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırımlara ve İstihdama göre 2010-2011 Yılları.... 7
Tablo 3: Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri..... 8
Tablo 4: Aydın, TR32 Bölgesi, Türkiye ADNKS 2010-2011 Nüfus İstatistikleri..... 9
Tablo 5: İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları..... 11
Tablo 6: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik,TR32(Aydın, Denizli,Muğla), 2011..... 13
Tablo 7: Yıllara Göre İstihdam Oranları, 2008- 2011, %..... 14
Tablo 8: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR32, 2011, %..... 16
Tablo 9: İşteki Duruma ve Meslek Gruplarına Göre İstihdam, TR32, 2011,Bin Kişi..... 16
Tablo 10: Bekleme Süreleri ve Eğitim Durumlarına Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011,Bin Kişi..... 22
Tablo 11: Bekleme Süreleri ve Faaliyet Kollarına Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011,Bin Kişi..... 22
Tablo 12: Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR32, 2011,Bin Kişi..... 22
Tablo 13: 15-24 Yaş Genç İşsizlerin İktisadi Faaliyete Göre Durumu, TR32, 2011,Bin Kişi..... 23
Tablo 14: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR32, 2011,Bin Kişi..... 24
Tablo 15: Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012..... 26
Tablo 16: Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012, Kişi..... 27
Tablo 17: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalanma Durumu, 2012..... 28
Tablo 18: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Faydalanma Durumu, 2012..... 29
Tablo 19: Açık İşlerin Dağılımı, 2011..... 29
Tablo 20: Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012, Kişi..... 32
Tablo 21: Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012, Kişi..... 32
Tablo 22: Türkiye Geneli İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)..... 34
Tablo 23: Sektördeki Çalışanların Toplam Çalışan İçindeki Oranları , %..... 37
Tablo 24: En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, 2012, %..... 39
Tablo 25: En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%..... 44
Tablo 26: 2012 Yılı Aralık ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı,%..... 51
Tablo 27: İstihdam Artışı Beklenen İlk On Meslek, 2012..... 52
Tablo 28: İstihdam Azalışı Beklenen İlk On Meslek, 2012..... 53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1: Aydın ili Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı (2010-2011-2012),Bin TL..... 7
Grafik 2: Aydın ili Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı, 2011, %..... 9
Grafik 3: Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011..... 10
Grafik 4: Aydın ili Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre 15+ Nüfus Dağılımı, %..... 10
Grafik 5: İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, Aydın, 2010,%..... 12
Grafik 6: İşgücüne Katılım,İstihdam ve İşsizlik Oranları,TR32(Aydın, Denizli, Muğla),2011, %..... 13
Grafik 7: Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011, %..... 14
Grafik 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011, %..... 15
Grafik 9: Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR32, 2011, Bin Kişi..... 15
Grafik 10: İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TR32, 2009-2011, Bin Kişi..... 17
Grafik 11: İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı İstihdam Dağılımı, TR32, 2011, %..... 18
Grafik 12: Türkiye ve TR32 sektörel kayıt dışı çalışma oranı, 2011, %..... 18
Grafik 13: TR32 Bölgesinin Eğitim Düzeyine Göre Kayıt Dışı Çalışma Oranı, 2011, %..... 19
Grafik 14: Yaşa Göre Kayıt Dışı Çalışma Oranları, Türkiye, TR32 Bölgesi, 2011, %..... 19
Grafik 15: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR32, 2011, %..... 20
Grafik 16: Yaş Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011, %..... 21
Grafik 17: Bekleme Sürelerine Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011, Bin Kişi..... 21
Grafik 18: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011, %..... 24
Grafik 19: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR32, 2011, %..... 25
Grafik 20: Yaş durumuna Göre İŞKUR' a Kayıtlı İşsizler, Aydın, 2012, Kişi..... 26
Grafik 21: Eğitim Durumuna Göre İŞKUR' a Kayıtlı İşsizler, Aydın, 2011, Kişi..... 27
Grafik 22: Yaş durumuna Göre İŞKUR' a Yapılan Başvurular, Aydın, 2012, Kişi..... 30
Grafik 23: Eğitim Durumuna Göre İŞKUR' a Yapılan Başvurular, Aydın, 2012, Kişi..... 30
Grafik 24: Yaş durumuna Göre İŞKUR' ca Yapılan İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, Kişi..... 31
Grafik 25: Eğitim durumuna Göre İŞKUR' ca Yapılan İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, Kişi..... 31
Grafik 26: Tarım İçi ve Tarım Dışı İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, %..... 32
Grafik 27: İşyerlerinin sektörel dağılımı, 2012,%..... 36
Grafik 28: Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, 2012, %..... 38
Grafik 29: Ana Meslek Gruplarına Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, 2012, %..... 39
Grafik 30: Açık İşlerin Sektörler İçinde Dağılımı, 2012, %..... 41

Grafik 31: Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Aydın, 2012, %..... 41
Grafik 32: Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Türkiye, 2012, %..... 42
Grafik 33: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, 2012, %..... 42
Grafik 34: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları, 2012, %..... 43
Grafik 35: Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, 2012, %..... 44
Grafik 36: Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyleri, 2012, %..... 45
Grafik 37: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, 2012, %..... 46
Grafik 38: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, 2012, %..... 46
Grafik 39: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, 2012, %..... 47
Grafik 40: Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler, 2012, %..... 48
Grafik 41: Mevcut Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) Sektörel Dağılımı, 2012, %..... 49
Grafik 42: 31.12.2012 Tarihi İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİDO) Beklentisi, 2012, %..... 50
Grafik 43: 30.06.2012 Tarihi İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİDO) Beklentisi, 2012, %..... 51

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

GSKD: Gayri Safi Katma Değer

SEGE: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi

TİPTA: Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması

YÖNETİCİ ÖZETİ

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi(ADNKS) 2011 yılı sonuçlarına göre Aydın ilinin %69'u çalışma yaşındadır. Aydın ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. Aydın'da nüfusun %39'u köy ve beldelerde yaşarken Türkiye genelinde bu oran %23'tür.

Aydın göç alan bir ildir. Net göç hızı binde 1,02'dir ve il, göç alan 23 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 20. ildir. İlin göç aldığı ve verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-29 yaş grubu olan gençler oluşturmaktadır. Bunda mevsimsel çalışılan tarım ürünleri ve turizm sektörünün etkisi görülmektedir.

Aydın ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu ile çalışabilir yaştaki nüfus Türkiye ortalamasına göre daha az pay alırken, yaşlı nüfusun payı daha fazladır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 7,8 puan altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 4 puan üzerindedir. Bunun sonucunda da Aydın ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,4 puan altında olduğu izlenmektedir.

Aydın ili 15+yaş nüfusun %5,3'ü okuryazar değildir. Nüfusun % 5,6'sı sadece okuryazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%60,7) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, Aydın ili Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir.

Aydın ilinde 2009/2012 dönemleri öğrenci sayılarına bakıldığında, ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısının arttığı buna karşın yeni kayıtların ortalama değerde seyrettiği ve okuyan öğrenci sayısının azaldığı görülmektedir. 2009-2012 yılları arasında genel liselerde yeni kayıtların arttığı ancak mesleki ve teknik ortaöğretimde bu artışın daha belirgin olduğu görülmektedir. Mezun sayılarında da paralel bir yükseliş görülse de bilinçli olarak mesleki ve teknik eğitimi tercih eden öğrencilerin mezun olabilme konusunda genel liselerle aynı performansı göstermediği göz ardı edilememelidir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Aydın ili işgücüne katılma oranı %53,1 ile Türkiye işgücüne katılım oranından fazladır. İstihdam oranının da %45,9 ile Türkiye ortalamasının üzerinde olması birbiriyle paralel bir görüntü oluşturmaktadır. Buna karşın Aydın ilinin işsizlik oranı %13,5 ile yine Türkiye'nin işsizlik oranından yüksek olduğu göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, Aydın ili işgücüne katılma oranında Türkiye genelinde 22. sırada olup, istihdam oranında 33. sırada bulunmaktadır. İşsizlik oranına bakıldığında ise Aydın ili 15. sırada yer almaktadır.

TR32 Bölgesindeki işsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının altında ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının üstünde olmasına rağmen, yıllar itibariyle Aydın'da işsizlik oranının arttığı, istihdam oranının ise düştüğü görülmektedir. Bu göstergeler bölgedeki olumlu gelişmelerden Aydın ilinin diğer illere göre daha az fayda gördüğünü göstermektedir.

Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında. Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 19. sırada yer alan Aydın'dır. Muğla 8.sırada yer alırken, Denizli 10. sırada bulunmaktadır.

Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2010 yılında Aydın ili, Türkiye geneli kamu yatırımlarının %0,57 sini alarak 26. sırada bulunmaktadır. 2011 yılında ise Aydın, Türkiye geneli kamu yatırımlarının % 0,49'unu alarak 37. sırada yer almıştır. 2012 yılında ise % 0,41 ile 36. sıraya yükselmiştir. 2012 yılında kamu yatırımları açısından yaşanan artış en çok turizm, madencilik ve eğitim sektörlerinde izlenmektedir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Aydın ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde 2012 yılı ilk 11 ayında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir; kurulan şirket sayısı %51 azalmış, kapanan şirket sayısı %10 artmıştır.

İşgücü Talebine ilişkin olarak 2012 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre Aydın ilinde faaliyet gösteren işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 23,5'i ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 18 ile imalat ve % 12 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin yarısını oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 9,9 pay ile finans ve sigorta faaliyetleri yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre Aydın'daki çalışanların % 35,1'i imalat, %15,7 toptan ve perakende ticaret ve %12,8 konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi imalat sektörüdür ama çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 23,8'idir ve Aydın ili için bu oranın 11 puan üzerindedir.

Aydın ilinde kadın çalışanların sektörel dağılımı incelendiğinde, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerleri ve eğitim sektöründeki işyerleri haricinde %47 oranında bilgi ve iletişim, %30 oranında imalat ve yine %30 oranında toptan-perakende ticaret sektörlerinde çalıştıkları görülmektedir. Dolayısıyla işyeri sayısı bazında önemli paya sahip olan imalat sektörünün kadın çalışanları tercih etmesi kadın istihdamında kayda değer bir artışa sebep olacaktır. Erkeklerin ise hemen hemen her sektörde yüksek oranda varlığı söz konusudur. Toplam çalışan sayılarına bakıldığında ise Türkiye'nin %75'i, Aydın ilinin %72'si erkek çalışandır.

Çalışanların imalat, toptan ve perakende ticaret ile konaklama ve yiyecek hizmeti sektörlerinde yoğunlaşması Aydın'da mesleki dağılımları etkilemektedir. Çalışanların %20,2'si tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda çalışmaktadır. İkinci sırada %19,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada %18 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar ve dördüncü sırada %13,1 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından farklılık göstermektedir. İlde ilk sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda çalışanlar yer alırken, Türkiye'de ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Aydın ilinde toplam çalışanların %27,7'sini kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %43,8'i kadın, profesyonel meslek gruplarının da %43,9'u kadındır. Buna karşılık nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarının sadece %1,7'si kadındır.

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir. En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 29,7'sini oluşturmaktadır. İlk sırada kuruyemiş paketleme işçisi yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırası ile beden işçisi, temizlik görevlisi, garson (servis elemanı), imal işçisi, diğer dokuyucular, kontrolörler, onarıcılar, şoför-yük taşıma, satış elemanı ve muhasebecidir.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin üçte birini oluştururken, kadınlarda yarıya yakınını oluşturmaktadır. Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler kuruyemiş paketleme işçisi, kuruyemiş İmal İşçisi, kat görevlisi-temizlik, oda görevlisi-turizm, balık temizleme işçisi, makineci (dikiş), zeytin toplama işçisi, gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ile sekreter, hemşire, ön muhasebeci yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık iş imalat sanayindedir. Aydın ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı toptan ve perakende ticaret ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin % 24,8'i imalat , %22,5'i ticaret, %16,2'si madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi, kültür, sanat ve eğlence ile su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve bilgi iletişim sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

İlde açık iş oranı %3,2'dir. Bu rakamla, Türkiye geneli açık iş oranı olan yüzde 3,3 değerinin altında kalmıştır. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör madencilik ve taş ocakçılığı sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 13,9'dur. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün istihdamdaki katkısı ile açık işlerdeki yüksek oranı dikkate alındığında Aydın ili için bu sektörün yükselen bir değer olduğunu söylemek mümkündür.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %27,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu ana meslek grubunu %24,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve %11,2 ile hizmet ve satış elemanları takip etmektedir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu Tahkimatçı-Maden Ocağı'dır. Açık işlerin %10,3'ünü tahkimatçılar oluşturmaktadır. Bu mesleği yakın oranlarla dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri), beden işçisi (genel), garson (servis elemanı) takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında da fark minimum düzeydedir ve %2,5 ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), % 2,4 ile satış elemanı (tanıtım), kuruyemiş paketleme işçisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), %1,9 ile gaz altı kaynakçısı, %1,7 ile hemşire'dir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin %35,2'sini oluşturmaktadır.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "fark etmez" cevabı aslında açık işlerde ilk iki sıradaki meslekler olan ve fiziki yeterlilik gerektiren tahkimatçı maden ocağı ve dağıtıcı meslekleri için uygun bir cevaptır. Ayrıca işverenlerin talep ettiği beceri düzeylerine bakıldığında fiziki yeterlilik istendiği gibi, yeterli bilgiye sahip olma ve takım çalışması yapabilme niteliklerine sahip olunması beklenmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin en başında Garson (Servis Elemanı) mesleği gelmektedir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %7,2'sini garsonlar (Servis Elemanı) oluşturmaktadır. Bu mesleği %6,4 ile tahkimatçı-maden ocağı takip etmektedir. Temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir. Sıralama; %4 ile aşçı, %3,4 ile satış elemanı (tanıtım) , %2,9 ile beden işçisi, %2,9 ile temizlik görevlisi, %2,8 oda görevlisi- turizm, %2,5 ile meydancı-otel, %2,2 kuruyemiş paketleme işçisi ve %1,9 ile tornacı (torna tezgahı operatörü) şeklindedir.

Araştırmanın uygulandığı tarihte Aydın ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı, finans ve sigorta konaklama ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu üç sektörde çıkışlar girişlerden fazladır. İşyerlerinin kısa ve orta vadede almayı planladıkları eleman sayısı, çıkartmak istediklerinden farklıdır. Yani ilde kısa (31 Aralık 2012) vadede istihdam azalışı ve orta vadede (30 Haziran 2013 ise istihdam artışı beklenmektedir.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan ilk üç sektör; net istihdam değişiminin %30 ile İmalat, %21 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ve %20 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir. Ancak en fazla çalışanı olan sektör konumundaki toptan ve perakende ticaret sektöründeki istihdam değişiminde bu üç sektöründe gerisinde kalarak net istihdam değişiminin %12'si ile dördüncü sırada yer almıştır. Net istihdam değişiminin %12'si de inşaat sektöründedir. Buna karşın araştırmanın uygulandığı tarih itibariyle Aydın ili için net istihdam değişim oranı %11 iken Türkiye için %6 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek net istihdam artışı bekleyen işyerleri %20 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü ve %11,1 ile inşaat sektöründedir. Kısa dönemde Aydın ilinde toplam %-1,5 istihdam azalışı beklentisi vardır. Buna karşın Türkiye'de toplam %1,9 istihdam artışı öngörülmekte ve en yüksek net istihdam artışı bekleyen işyerleri diğer hizmet faaliyetleri ile imalat sektörlerinin olduğu görülmektedir. Kısa vadede Türkiye'de yalnızca konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %-4'lük istihdam azalışı beklenmektedir.

Orta vadede başka bir deyişle 30 Haziran 2013 beklentilerine bakıldığında; net istihdam artışı beklentisinin üst seviyede olduğu ve mevsimsel etkinin yeniden ortaya çıktığı görülmektedir.

Aydın ilinde Aralık 2012 tarihi itibariyle beklenen istihdam azalışı Haziran 2013 için yerini net istihdam artışı beklentisine bırakmıştır. Söz konusu artış %10,7 olarak beklenmektedir.Net istihdam artışı beklenen sektörlerden en yüksek %62,7 ile gayrimenkul faaliyetlerindeki işletmeler dikkat çekmektedir. İkinci sırada %26,5'lik istihdam artışı beklenen konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörü gelmektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörlerinin istikrarlı bir şekilde Haziran 2013 dönemi için de istihdam artışı açısından olumlu bir beklenti içinde oldukları dikkat çeken diğer bir husustur.

Aynı durum Türkiye için de geçerlidir. Türkiye geneli için % 3,7'lik istihdam artışı beklenmekte ve bu olumlu beklenti tüm sektörlerde pozitif yönlüdür. En yüksek artış %7 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri ile ulaştırma ve depolama hizmetlerinde beklenmektedir.

31 Aralık'ta meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada beden işçisi (inşaat) Türkiye için ise temizlik görevlisi bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada beden işçisi (genel) bulunurken Aydın'da tahkimatçı-maden ocağı yer almaktadır.

30 Haziran 2013 meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada kuruyemiş paketleme işçisi, Türkiye için ise beden işçisi (genel) bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada temizlik görevlisi bulunurken Aydın'da garson (servis elemanı) yer almaktadır. Uzun dönem beklentilerine bakıldığında Hizmet sektörünün turizmle buluştuğu mesleklerde belirgin bir artış beklentisi hem Türkiye hem de Aydın için dikkat çekmektedir. Haziran ayında Aydın'da istihdam artış beklentisinin yüksek olduğu turizm sektörü meslekleri ise; aşçı, oda görevlisi-turizm, komi (garson yardımcısı) olarak sıralanmıştır.

2012 yılsonunda istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde beden işçisi (genel), çöpçü ve beden işçisi (inşaat) ilk üç sırada gelmektedir. Aydın için bu sıralama Türkiye ile farklılık göstermekte ve kuruyemiş paketleme işçisi, garson (servis elemanı) aşçı olarak beklenmektedir.

2013 yılsonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Aydın için farklılık göstermektedir. Türkiye'de beden işçisi, kasiyer ve temizlik görevlisi ilk üç sıraya girerken Aydın'da bu sıra temizlik görevlisi, kuruyemiş paketleme işçisi ve ağaç devirici ve bıçkıcı şeklindedir.

GİRİŞ

Aydın ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Aydın ilinde 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Ayrıca TÜİK verileriyle Bölgedeki ve Aydındaki işgücünün arz boyutu incelenmiştir. Bu bölümde İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Aydın işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir. Bu bölümün sonunda sonuç kısmı yer almakta ve elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunulmaktadır.

Tüm İller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden ulaşabilirisiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü piyasası; ücretlerin ve istihdamın belirlendiği, arz ve talep güçlerine bağlı olarak iş sözleşmeleri yoluyla gerçekte var olan ya da olmayan bir yer, bir buluşma noktasıdır. Arz tarafında, iş arayanlar olarak anılan çalışmaya istekli ve elverişli insanlar; talep tarafında ise, üretim sağlayabilmek amacıyla işgücü arayan işverenler bulunmaktadır.

İşgücü piyasalarının çok yönlü ve çok taraflı ilişkileri sadece bir yaklaşım üzerinden analizler yapmayı ve piyasayı tanımayı imkânsız kılmaktadır. Günümüz koşullarında bu yaklaşıma hem genel hem de yerel düzeydeki nüfus, ekonomik ve sosyal yapı, eğitim, işgücü yapısı gibi faktörler de eklenmiştir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[1] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir.

Bu durum Aydın ilinin yer aldığı TR32 (Aydın, Denizli, Muğla illerini içeren bölge) bölgesi için de geçerlidir. Denizli ve Muğla benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında yer alırken, Aydın daha alt sıradadır.[2] Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 19. sırada yer alan Aydın'dır. Muğla 8.sırada yer alırken, Denizli 10. sırada bulunmaktadır. (Ek-1 İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)).

EKONOMİK VERİLER

Ekonomik potansiyeli oldukça yüksek olan Aydın, coğrafi konumunun sağladığı ulaşım avantajı, hammadde kaynaklarına yakınlığı, organize sanayi bölgeleri, nüfusun genç ve nitelikli oluşu gibi nedenlerle turizm, tarım ve hizmet sektörleri ile sanayileşme bakımından gelişen ve yükselen bir konumdadır.

Tablo 1: Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer, 2008

		TARIM	Pay (%)	SANAYİ	Pay (%)	HİZMETLER	Pay (%)	TOPLAM
TR	Türkiye	72.274.585	8,5	232.475.082	27,2	549.835.548	64,3	854.585.214
TR32	Aydın,Denizli,Muğla	4.442.273	14,4	6.717.177	21,8	19.639.293	63,8	30.798.743

Kaynak: TÜİK, Cari fiyatlarla bölgesel gayrisafi katma değer (temel fiyatlarla)

[1] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

[2] İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride, 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye geneli için 2008 yılında tarım sektörünün toplam gayri safi katma değer içindeki payı %8,5 iken Aydın ilinin de içinde bulunduğu TR32 Bölgesi için tarım sektörünün payı %14,4'tür. Bölge için sanayi sektörünün, bölgenin toplam gayri safi katma değeri içindeki payı %21,8; hizmet sektörünün bölgenin toplam gayri safi katma değeri içindeki payı %63,8'dir. Bölgenin gayri safi katma değeri içinde tarım sektörünün payı, Türkiye'nin toplam gayri safi katma değeri içindeki payına göre daha yüksektir.

Aydın, Denizli, Muğla bölgesi için, Türkiye genelinde olduğu gibi kişi başına gayri safi katma değer(GSKD) 2004-2008 dönemi için artış göstermiştir. 2008 yılı için tüm bölgeler sıralandığında TR32 bölgesi kişi başına GSKD 11.626 TL(9.076$) ile 8. sırada yer almaktadır. (TÜİK, Cari fiyatlarla bölgesel gayrisafi katma değer (temel fiyatlarla) 2008)

Tablo 2: Aydın ili Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırımlara ve İstihdama göre 2010-2011 Yılları Verileri

	2010				2011			
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Sıralama	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Sıralama
Aydın	51	468	9.464	29.	59	637	1.228	23.

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 01.01.2001 - 31.10.2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri

Yatırım Teşvik Belgelerine bakıldığında 2010 yılı için Sabit Yatırımlara göre Aydın ili 468.000.000 TL ile 29. sırada yer almaktadır. 2011 yılı için ise Sabit Yatırımlara göre Aydın ili 637.000.000 TL ile 23. sıraya yükselmiştir. Bununla birlikte 2010 yılında Yatırım Teşviklerinin yarattığı istihdamın 9.464 kişi olarak gerçekleştiği ve 2011 yılında 1.228 kişi olduğu göz ardı edilmemelidir.

Grafik 1: Aydın ili Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı (2010-2011-2012),Bin TL

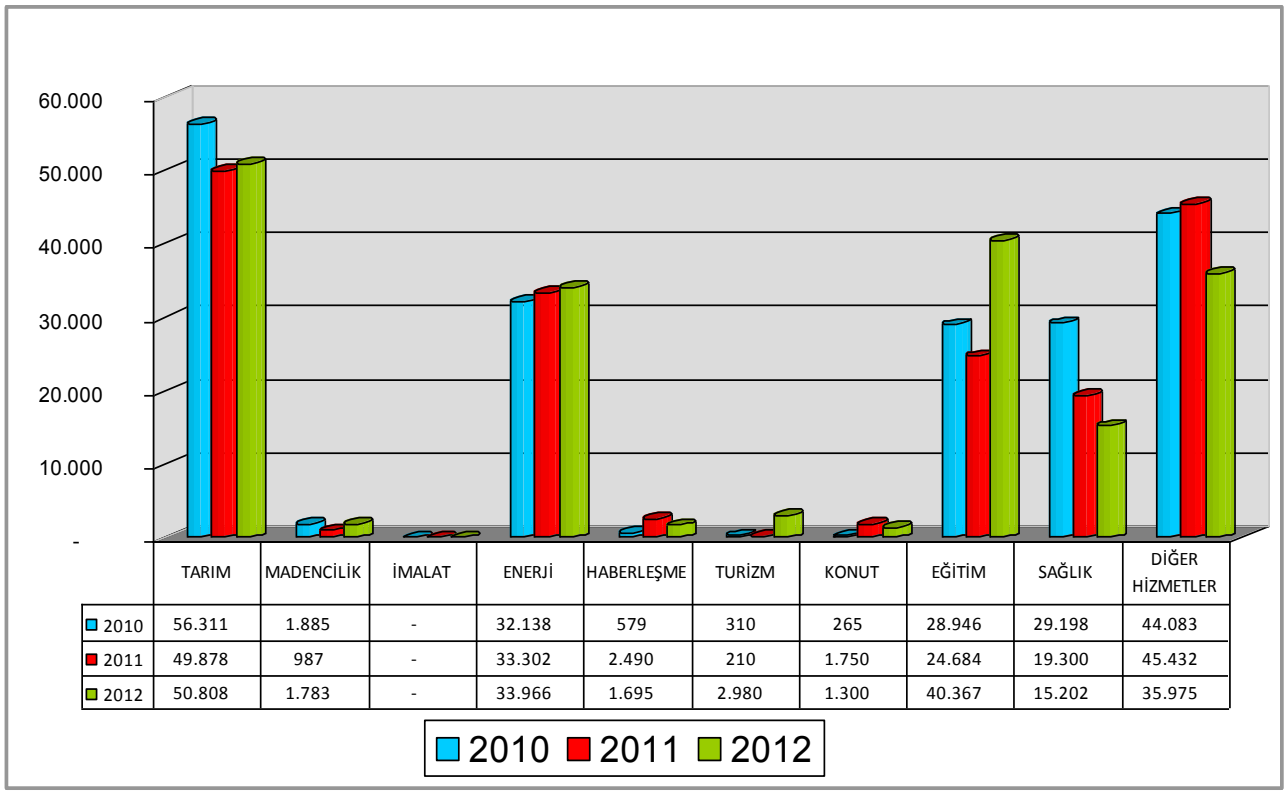

	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER HİZMETLER
2010	56.311	1.885	-	32.138	579	310	265	28.946	29.198	44.083
2011	49.878	987	-	33.302	2.490	210	1.750	24.684	19.300	45.432
2012	50.808	1.783	-	33.966	1.695	2.980	1.300	40.367	15.202	35.975

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2010 yılında Aydın ili toplam 193.715.000 TL ile Türkiye geneli kamu yatırımlarının %0,57' sini alarak 26. sırada bulunmaktadır. 2011 yılında Aydın ili toplamı 178.033.000 TL ile Türkiye geneli kamu yatırımlarının % 0,49'unu alarak 37. sırada yer almıştır. 2012 yılında ise Aydın ili toplamı 187.076.000 TL ile Türkiye geneli yatırımlarının % 0,41'ini alarak 36. sıraya yükselmiştir. 2012 yılında kamu yatırımları açısından yaşanan artış en çok turizm, madencilik ve eğitim sektörlerinde izlenmektedir.

Tablo 3: Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri

AYDIN İLİ KURULAN/KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ								
YIL	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
2009	417	14	1.124	108	73	88	42	728
2010	435	24	1.261	126	71	94	55	986
2011	461	19	1.464	171	63	93	51	928
2012 (11 Aylık)	225	17	1.229	133	37	103	51	894

Kaynak: TOBB, Kurulan Kapanan İşyeri İstatistikleri

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Aydın ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 11 ayında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket sayısı %51 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı %10 artmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı %10 azalırken, kapanan kooperatif sayısı aynı kalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi sayısı %16 azalırken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı %3 azalmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı %22, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %41 azalmıştır.

Bu durumda, şirket kurulma oranlarında yaşanan azalma ile birlikte kapanma oranlarının yükseldiğini; değişimin en az yaşandığı firmaların ise, kapanma- kurulma oranları birbirine yakın olan, kooperatifler olduğunu söylemek mümkündür.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin, Türkiye geneline bakıldığında, işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır.(DPT, 2007: 30)

Aydın iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 999.163 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Aydın ili Türkiye toplam nüfusunun %1,3'ünü oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı %50 ile birbirine eşittir.

Aydın ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. 2011 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun % 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Aydın'da bu oran % 60'tır. Diğer bir ifade ile tarım sektörü potansiyeli yüksek Aydın'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

Ayrıca bir sonraki bölümlerde kullanılmak üzere ADNKS' den alınan 15 yaş ve üzeri Kurumsal Olmayan Nüfus[3] ile TR32 bölgesine ait nüfus bilgilerine de bakmak faydalı olacaktır. Bunun ışığında 2010 ve 2011 yılları için Aydın, TR32 ve Türkiye nüfus bilgileri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4: Aydın, TR32 Bölgesi, Türkiye ADNKS 2010-2011 Nüfus İstatistikleri

YIL	GÖSTERGELER	AYDIN	Aydın'ın TR32 Bölgesi İçindeki Payı(%)	TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	Aydın'ın Türkiye İçindeki Payı(%)	TÜRKİYE
2010	Nüfus	989.862	36,1%	2.739.000	1,3%	73.722.000
	15+ Kurumsal Olmayan Nüfus	-	-	2.099.000	-	52.541.000
2011	Nüfus	999.163	36,0%	2.779.000	1,3%	74.724.000
	15+ Kurumsal Olmayan Nüfus	-	-	2.188.000	-	53.593.000

Kaynak: TÜİK, ADNKS

Grafik 2: Aydın ili Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı, 2011, %

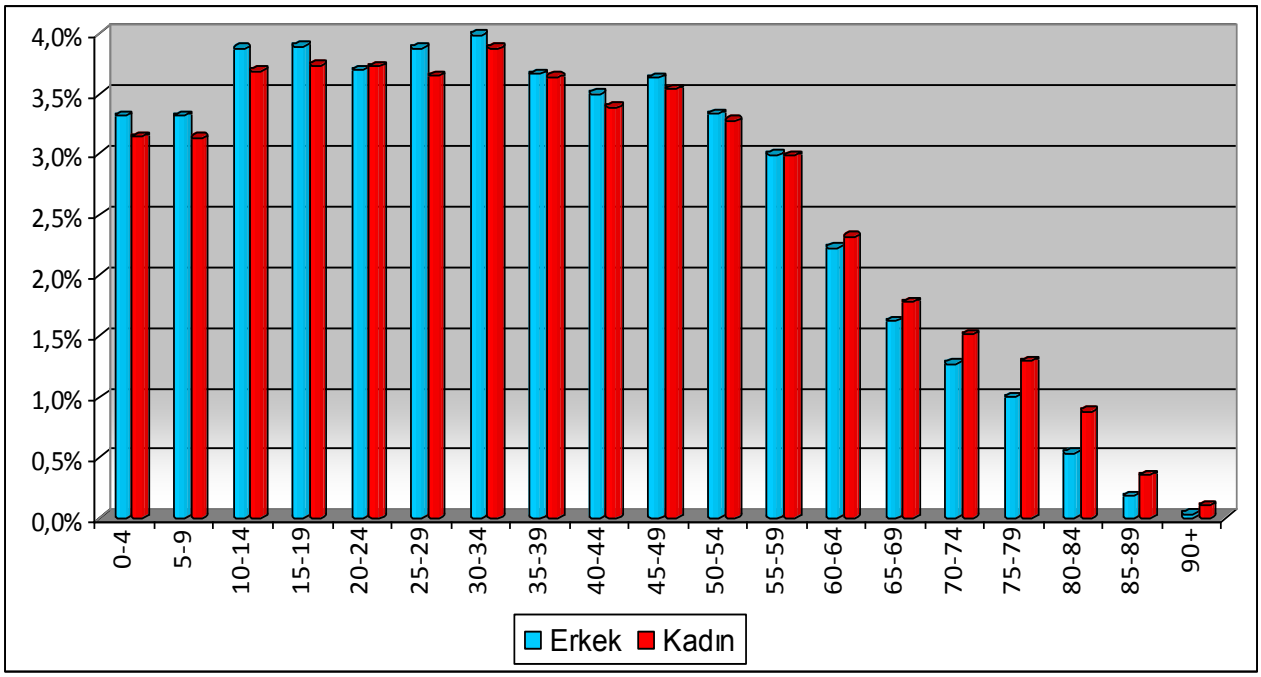

Kaynak: TÜİK, ADNKS

[3] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, cezaevi, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Aydın ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfusu 689.051 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %69'dur; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Aydın ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %20,5'tir ve bu oran Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 5 puan düşüktür. Aydın ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %10 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından yüksektir.

Grafik 3: Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

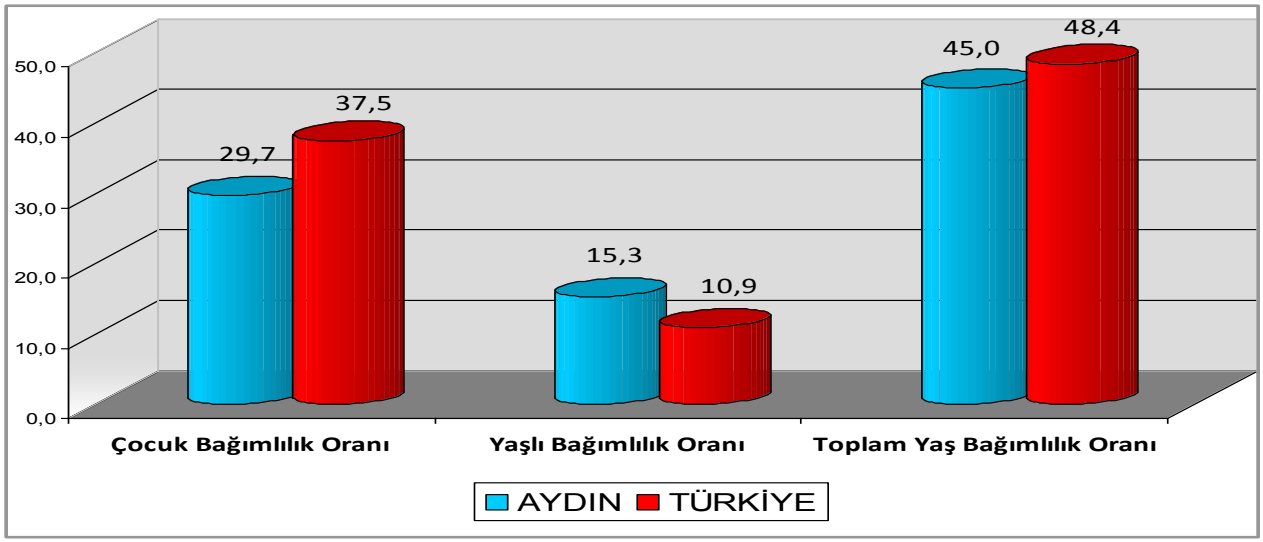

Kaynak: TÜİK, ADNKS

Aydın ilinin yaş bağımlılık oranları[4] da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu ile çalışabilir yaştaki nüfus Türkiye ortalamasına göre daha az pay alırken, yaşlı nüfusun payı daha fazladır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 7,8 puan altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 4 puan üzerindedir. Bunun sonucunda da Aydın ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,4 puan altında olduğu izlenmektedir.

Grafik 4: Aydın ili Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre 15+ Nüfus Dağılımı, %

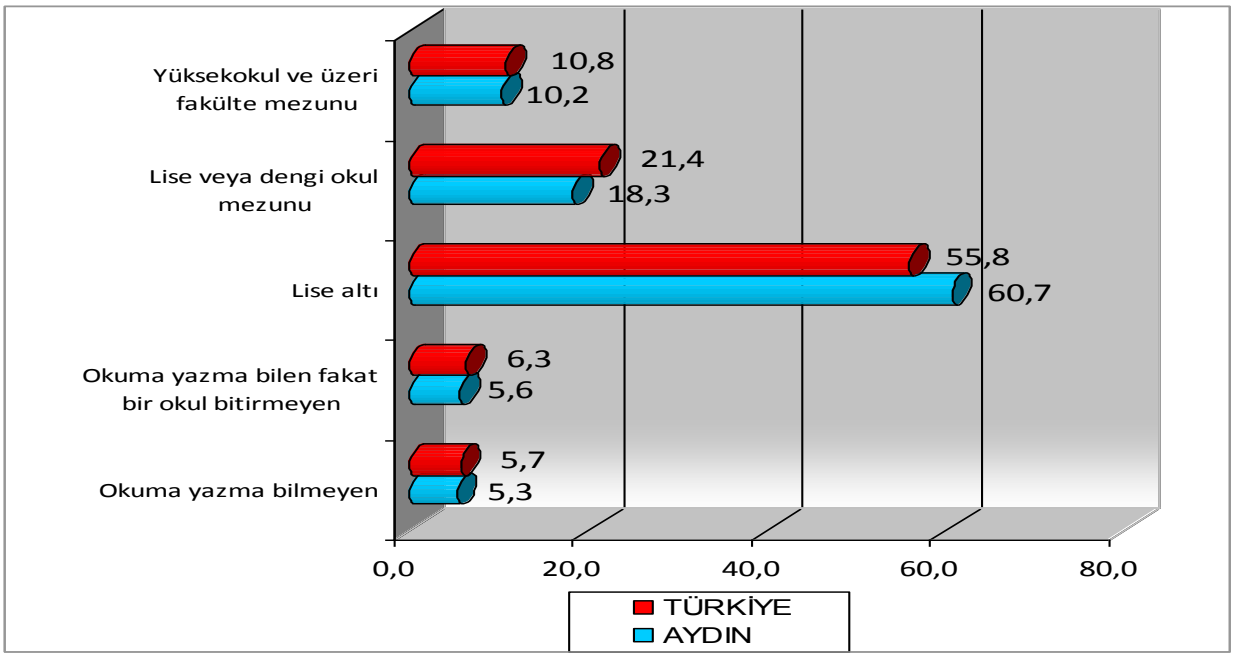

Kaynak: TÜİK, ADNKS

[4] Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

Aydın ili 15+yaş nüfusun %5,3'ü okuryazar değildir. Nüfusun % 5,6'sı sadece okuryazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%60,7)[5]'si lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, Aydın ili Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir. Nüfusun sadece %18,3'ü lise ve dengi okul mezunu, %10,2 yüksek eğitimlidir.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin eğitim göstergeleri açısından ilköğretimden ortaokula ve ortaokuldan yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 5: Aydın İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları

	İLKÖĞRETİM			ORTA ÖĞRETİM			MESLEKİ VE TEKNİK ORTA ÖĞRETİM		
ÖĞRETİM YILI	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun
TOPLAM									
2009/2010	118.252	14.406	14.542	23.766	5.607	4.772	22.691	6.642	2.296
2010/2011	116.589	14.660	14.751	24.486	5.749	5.657	25.311	6.769	3.514
2011/2012	113.503	14.467	15.120	23.826	5.960	5.378	24.117	6.873	4.036
ERKEK									
2009/2010	60.645	7.455	7.481	10.723	2.438	2.041	13.155	3.878	1.195
2010/2011	59.872	7.568	7.519	11.051	2.542	2.524	14.715	3.831	1.941
2011/2012	58.424	7.420	7.734	10.660	2.661	2.375	13.535	3.835	2.219
KADIN									
2009/2010	57.607	6.951	7.061	13.043	3.169	2.731	9.536	2.764	1.101
2010/2011	56.717	7.092	7.232	13.435	3.207	3.133	10.596	2.938	1.573
2011/2012	55.079	7.047	7.386	13.166	3.299	3.003	10.582	3.038	1.817

Kaynak: MEB, 2009-2012 Aydın ili MEB İstatistiki Bilgiler

Aydın ilinde 2009/2012 dönemleri toplam değerlerine bakıldığında, ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısının arttığı buna karşın yeni kayıtların ortalama değerde seyrettiği ve okuyan öğrenci sayısının azaldığı görülmektedir. 2009-2012 yılları arasında genel liselerde yeni kayıtların arttığı ancak mesleki ve teknik ortaöğretimde bu artışın daha belirgin olduğu görülmektedir. Mezun sayılarında da paralel bir yükseliş görülse de bilinçli olarak mesleki ve teknik eğitimi tercih eden öğrencilerin mezun olabilme konusunda genel liselerle aynı performansı göstermediği göz ardı edilememelidir.

Aydın ilinde 2009-2012 dönemlerinde ilköğretimden mezun olanların % 38,4'ü genel liseleri, %45,6'sı genel ve mesleki ve teknik orta öğretimi tercih etmiştir. İlköğretimden mezun öğrenciler arasında eğitim hayatından ayrılan % 16'lık bir grup söz konusudur. Ortalama olarak erkek ilköğretim mezunlarından %50,7'sinin meslek liselerini, %33,6'sının genel liseyi tercih ettiği görülmektedir. Kız öğrencilerin ise ortalama olarak %40,3 meslek lisesi, %44,6'sı genel lise tercihi yapmıştır. Vasıfsız işgücünün daha nitelikli hale getirilmesinde meslek liselerinin etkisi oldukça yüksektir.

[5] Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

Bu nedenle ilköğretimden sonra öğrencilerin bilinçli mesleki eğitime yönlendirilmesi ve mezun olarak işgücü piyasasına dahil olması büyük önem arz etmektedir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları, cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir değerlendirme yapabilmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir. Ancak bu verilerin büyük bölümü Aydın iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Aydın, Denizli, Muğla illerini kapsayan TR32 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Aydın ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır. Ancak bu analiz mümkün olduğu ölçüde Aydın iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışılacaktır.

Grafik 5: İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, Aydın, 2010,%

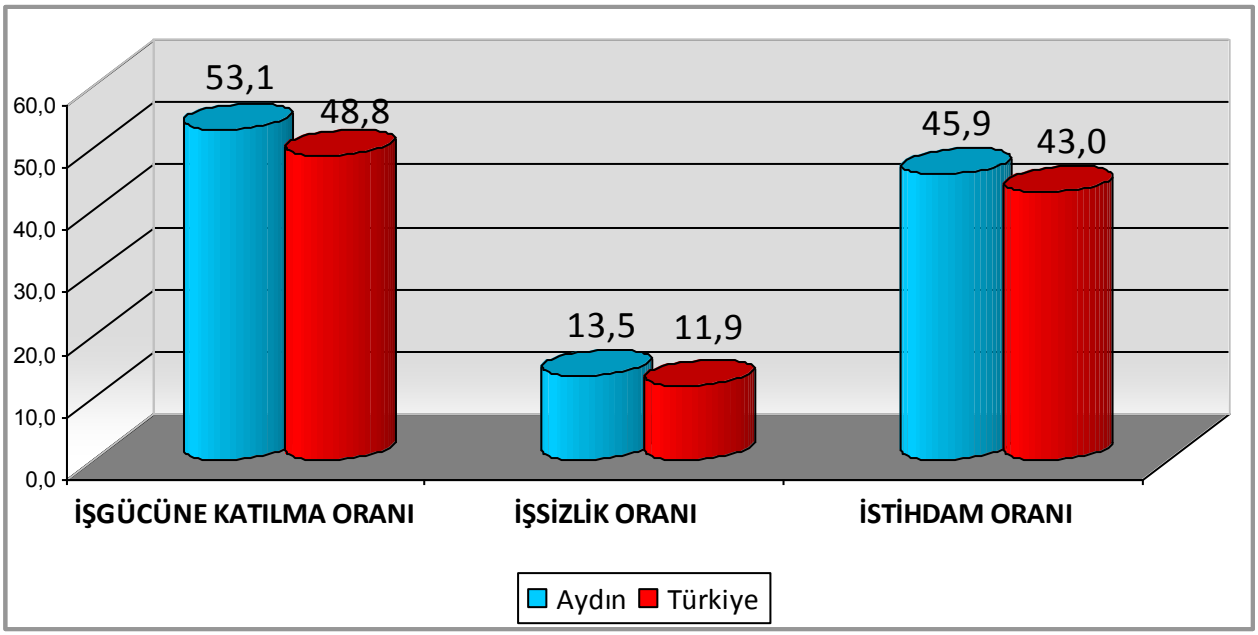

Kaynak: TÜİK, İl bazında temel işgücü göstergeleri

Aydın ili işgücüne katılma oranı %53,1 ile Türkiye işgücüne katılım oranından fazladır. İstihdam oranının da %45,9 ile Türkiye ortalamasının üzerinde olması birbiriyle paralel bir görüntü oluşturmaktadır. Buna karşın Aydın ilinin işsizlik oranı %13,5 ile yine Türkiye'nin işsizlik oranından yüksek olduğu göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, Aydın ili işgücüne katılma oranında Türkiye genelinde 22. sırada olup, istihdam oranında 33. sırada bulunmaktadır. İşsizlik oranına bakıldığında ise Aydın ili 15. sırada yer almaktadır.

Grafik 6: İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları,TR32(Aydın,Denizli,Muğla),2011, %

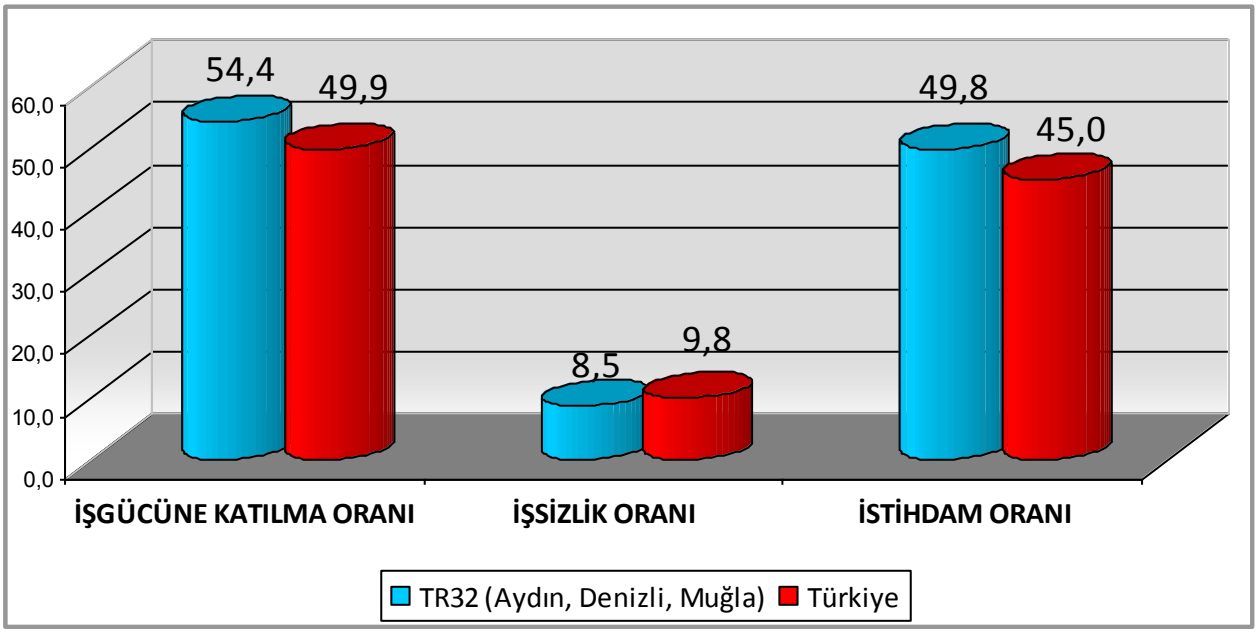

Kaynak: TÜİK, Bölge bazında temel işgücü göstergeleri, Düzey 2

2011 yılı için TR32(Aydın, Denizli, Muğla) bölgesinde işgücüne katılma oranı %54,4 ve İstihdam oranı ise %49,8 olarak Türkiye ortalamalarının üzerinde kalmıştır. Bununla birlikte Denizli ve Muğla'nın ekonomik yapısının devreye girmesi ile işsizlik oranı %8,5 ile Türkiye'deki işsizlik oranının altında kalmıştır.

Bölgede 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 2.188.000 kişidir ve bu nüfusun % 8,9'u okur yazar değildir. % 65,9'u lise altı eğitimlidir. % 14,6'sı lise ve dengi okul , %10,6'sı yüksek okul mezunudur. TR32(Aydın, Denizli, Muğla) bölgesi için İstihdam edilen nüfus 1.088.000, işsiz 102.000 ve işgücü dışı nüfus ise 998.000 kişidir.

Tablo 6: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik, TR32(Aydın,Denizli,Muğla), 2011

EĞİTİM DÜZEYİ	NÜFUS	İSTİHDAM	İŞSİZ	İŞGÜCÜ DIŞI NÜFUS
Okuma yazma bilmeyen	195.000	38.000	3.000	154.000
Lise altı	1.442.000	723.000	58.000	661.000
Lise	320.000	170.000	21.000	129.000
Yüksek okul	231.000	157.000	19.000	55.000
Toplam	2.188.000	1.088.000	101.000	999.000

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

İstihdam

Aydın ili istihdam oranı 2010 yılı itibariyle %45,9'dur. Bu oran 2008 yılından bu yana TR83 bölgesindekine zıt, ancak Türkiye geneline benzer bir artış göstermektedir. 2010 yılı itibariyle Aydın ili Türkiye'de istihdam oranı il sıralamasında 33. sırada bulunmaktadır.

Tablo 7: Yıllara Göre İstihdam Oranları, 2008- 2011, %

Yıllar	AYDIN	TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	TÜRKİYE
2008	52,2	44,6	41,7
2009	51,6	46,3	41,2
2010	45,9	48,3	43,0
2011	-	49,8	45,0

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Bölge istihdam oranı % 49,8'dir. Her 100 erkekten 66'sı (%66,4) her 100 kadından 34'ü (%33,9) çalışmaktadır. Bölgede erkek istihdam oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 1,3 puan yüksek iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (%25,6) 8,3 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır. Bunun nedeni tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların bölgede daha çok olmasıdır.

Grafik 7: Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011, %

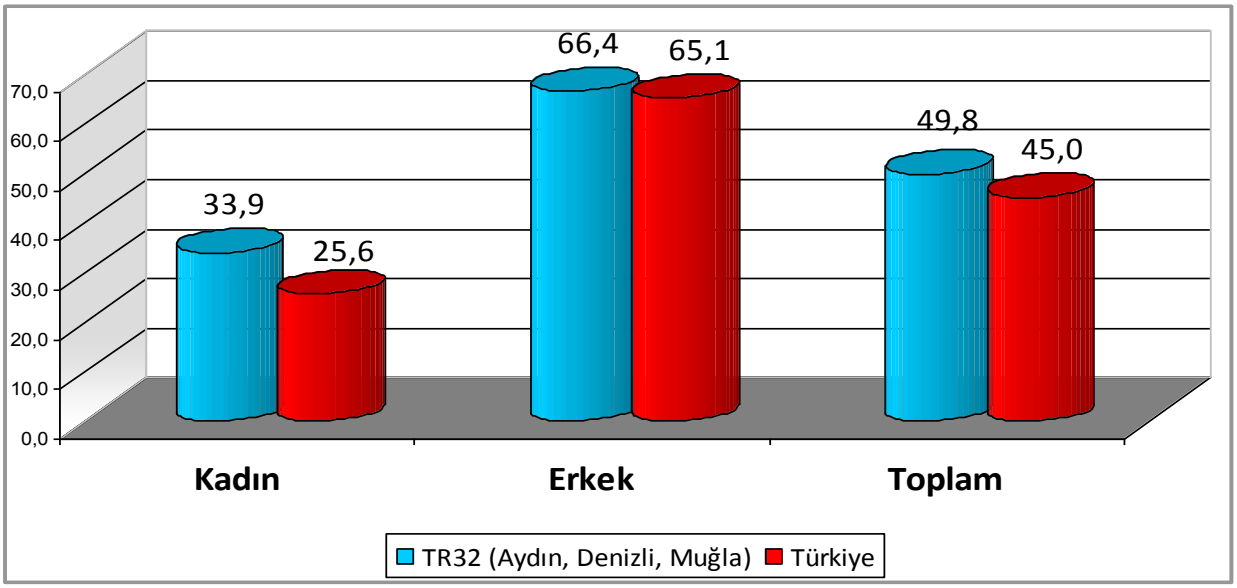

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir. Okuryazar olmayanlarda %19,6 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %50,2'ye, lise ve dengi okul mezunlarında %53,2'ye, yüksek okul mezunlarında %67,9'a yükselmektedir. Kadınlarda lise altı eğitimlilerde %34 olan istihdam oranı 22,3 puan artarak yüksek eğitimlilerde %56,3'e; erkeklerde 17,7 puan artarak %50,2'den % 67,9'a yükselmektedir.

Grafik 8: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011, %

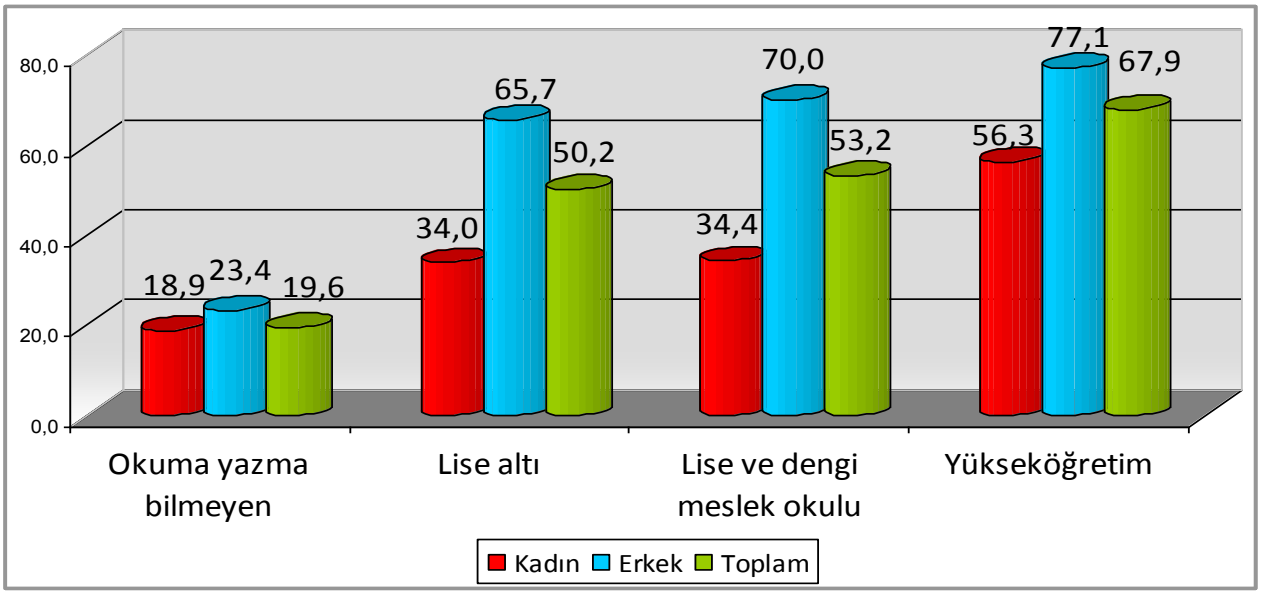

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Bölge istihdamının % 3,5'ini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 66,5'ini de lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 15,6, yüksek eğitimlilerin oranı da % 14,4'tür.

Grafik 9: Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR32, 2011, BİN KİŞİ

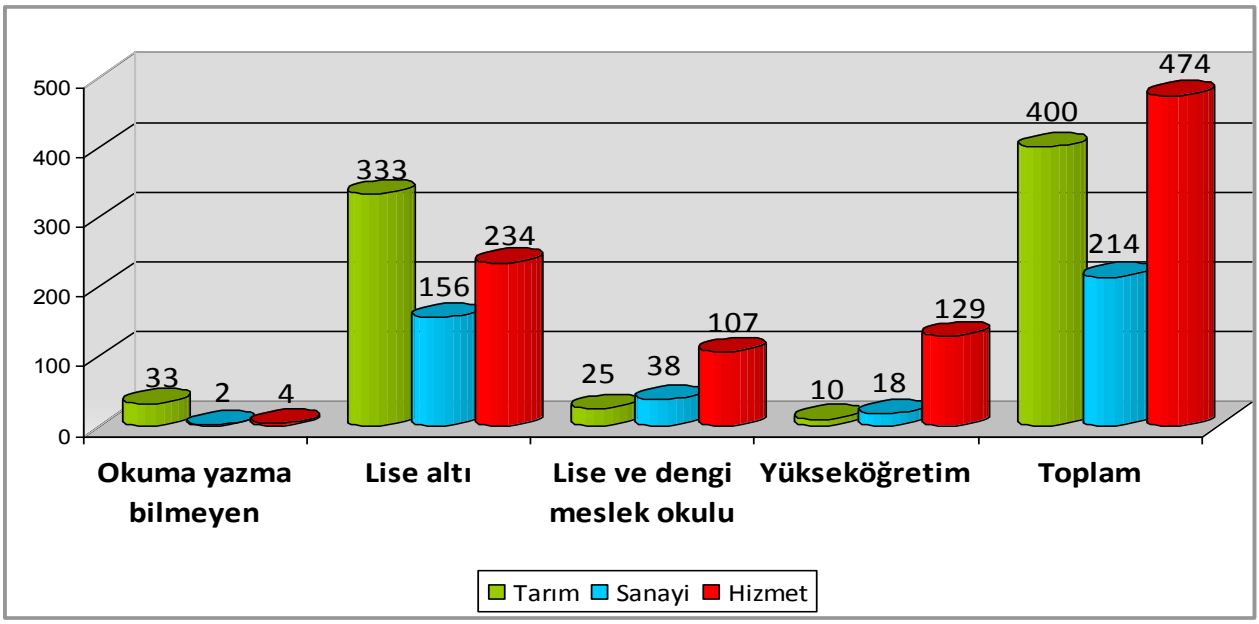

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin çoğu (% 85) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %46'sı tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 65'i, yüksek eğitimlilerin de % 88'i hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %21,5'i, lise ve dengi okulların %22,3'ü sanayi sektöründe çalışmaktadır. Bölge nüfusunun toplam istihdam durumuna bakıldığında %36,8'i tarım, %19,7'si sanayi, %43,5'i hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Tablo 8: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR32, 2011, %

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	TOPLAM
KADIN	21,0	40,0	42,4	45,1	14,6	33,9
ERKEK	36,9	63,3	85,5	82,0	38,5	66,4
TOPLAM	28,9	51,1	63,9	63,6	25,8	49,8

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

En yüksek istihdam oranı her iki cinsiyette de 25-34 ve 35-54 yaş gruplarındadır ve cinsiyetler arası fark çok fazladır. Bu yaş gruplarında erkeklerdeki istihdam oranı kadınların 2 katıdır. Bu yaş gruplarını 20-24 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 9: İşteki Duruma ve Meslek Gruplarına Göre İstihdam, TR32, 2011, BİN KİŞİ

MESLEK GRUBU	Ücretli veya yevmiyeli	İşveren veya kendi hesabına	Ücretsiz aile işçisi	TOPLAM
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	20	52	0	**72**
Profesyonel meslek mensupları	58	6	0	**64**
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	42	6	1	**50**
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	62	1	4	**67**
Hizmet ve satış elemanları	109	20	16	**145**
Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	10	171	171	**352**
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	78	29	2	**109**
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	72	14	1	**88**
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	126	7	8	**141**
Toplam	**578**	**308**	**203**	**1.088**

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

TR32 bölgesinde toplam çalışanların %53,1'i ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62 olan Türkiye ortalamasının altındadır. İstihdamın %28,3'ü kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların %18,6'sı ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de %14' tür.

Ücretli ve yevmiyeli çalışanlara meslek grubu bazında bakıldığında; en yoğun istihdamın %19 ile hizmet ve satış elemanları ve %22 ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar gruplarında olduğu görülmektedir. Ücretli ve yevmiyeli çalışanlar da hizmet ve satış elemanları meslek grubunun Türkiye ortalamasının (%16) üzerinde olduğu düşünülürse bölgedeki turizm sektörünün etkinliği net olarak anlaşılmaktadır.

İşveren veya kendi hesabına çalışanlara meslek grubu bazında bakıldığında; en yoğun istihdamın %55 ile Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar gruplarında olduğu görülmektedir.

Bölgede kırsal kesim tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin halen devam ettiği ve tarım sektörünün neredeyse tamamının bu meslek grubuyla çalıştığı anlaşılmaktadır. Ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlar içinde %84 oranı ile Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar meslek grubunun yer alması bu bilgileri doğrular niteliktedir.

TR32 bölgesinde Profesyonel meslek mensuplarının % 90 oranı, Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanların %92 oranı ve Tesis ve makine operatörleri ve montajcıların %81 oranı ile Ücretli veya yevmiyeli çalıştığı ve bu oranların Türkiye ortalamalarına denk olduğu görülmektedir.

Grafik 10: İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (Tarım dahil), TR32, 2009-2011, BİN KİŞİ

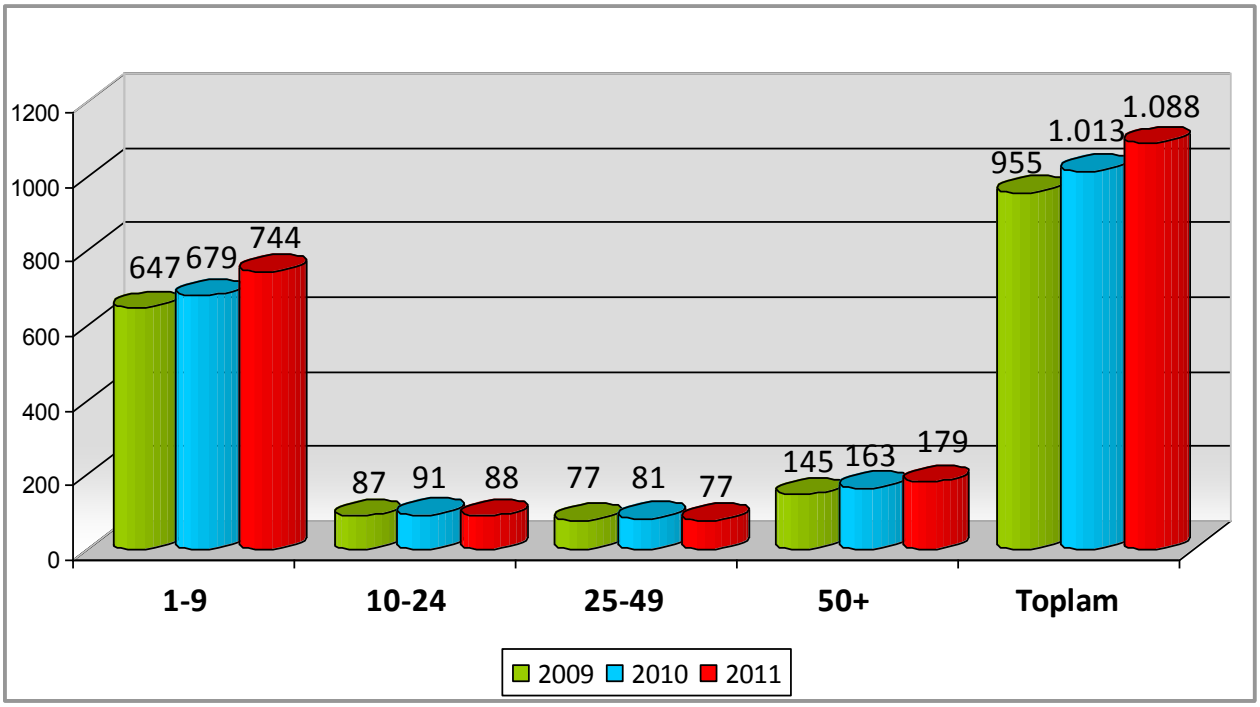

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

TR32 bölgesinde tarım dahil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımının 2011 verilerine bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%68,4) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %16,5'lik bir oranla 50 kişi üstü kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise 10-24 ve 25-49 kişi çalıştıran işyerleridir.

2009-2011 yılları dağılımına bakıldığında ise TR32 bölgesinde 10-24 ve 25-49 kişi çalıştıran işyerlerin istihdamında diğer gruplarda yaşanan artışın olmadığı aksine 2011 yılında düşüşler olduğu görülmektedir. Toplamda 2009 yılından 2011 yılına kadar yaşanan 133.000 kişilik istihdam artışının %73' ünün 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde; %25' inin 50 kişi üstü çalıştıran işyerlerinde olduğu görülmektedir. Bu durum bölgemiz için kurumsal olma yolunda ilerleyen işyerleri ile yeni girişimci ve küçük ölçekli işletmeler açısından umut verici bir görüntü arzetmektedir.

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) , bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların %50,9'u tarımda çalışmaktadır. Çalışanların %36'sı tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %25,5'in 11 puan üzerindedir. Erkeklerin çoğunluğu (%70,8) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, Türkiye ortalaması olan %81,3'ün altındadır.

Grafik 11: İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı İstihdam Dağılımı, TR32, 2011, %

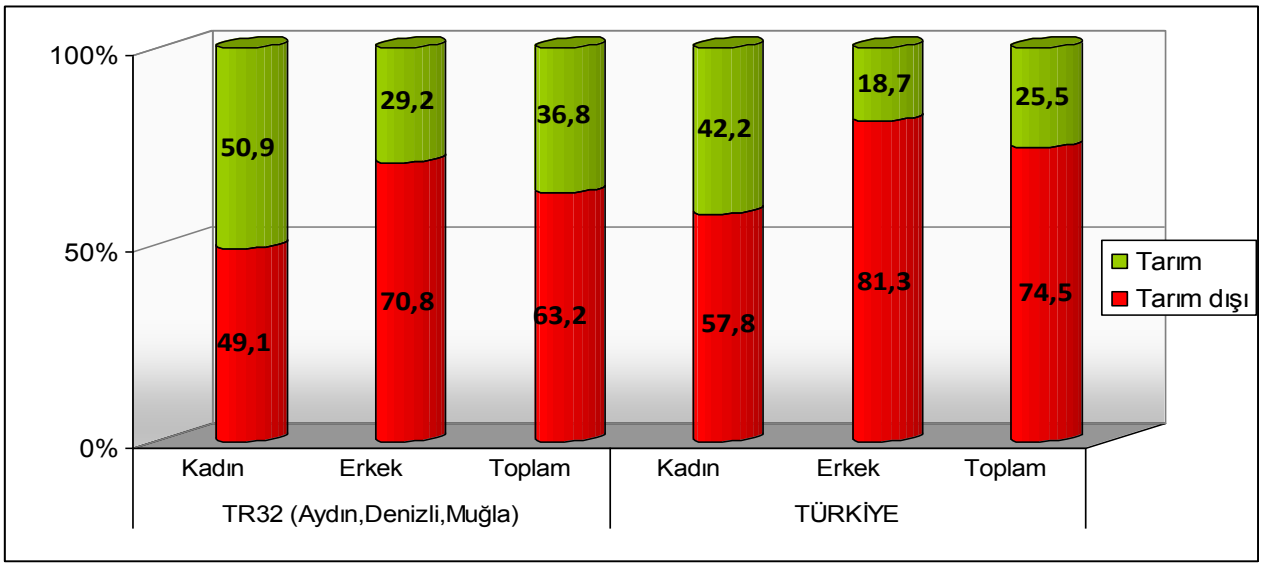

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Kayıtdışı İstihdam

TR32 Bölgesi istihdamının % 45,8'i kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Toplam kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalaması olan %42,1'den daha yüksektir. Bunun nedeni tarım sektörünün toplam istihdam içindeki payının Türkiye ortalamasından 11 puan yüksek olmasıdır. Bölgede toplam istihdamın %36,8'i tarımda iken, Türkiye'de toplam istihdamın %25,5'i tarım sektöründedir. Sanayi sektöründe kayıt dışı çalışma oranı %12,6, hizmet sektöründe %25,3 olarak gerçekleşmiş ve bu oranlar Türkiye ortalamalarının altında kalmıştır. TR32 Bölgesinde tarım sektörünün kayıt dışı çalışma oranı %62,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 12: Türkiye ve TR32 sektörel kayıt dışı çalışma oranı, 2011, %

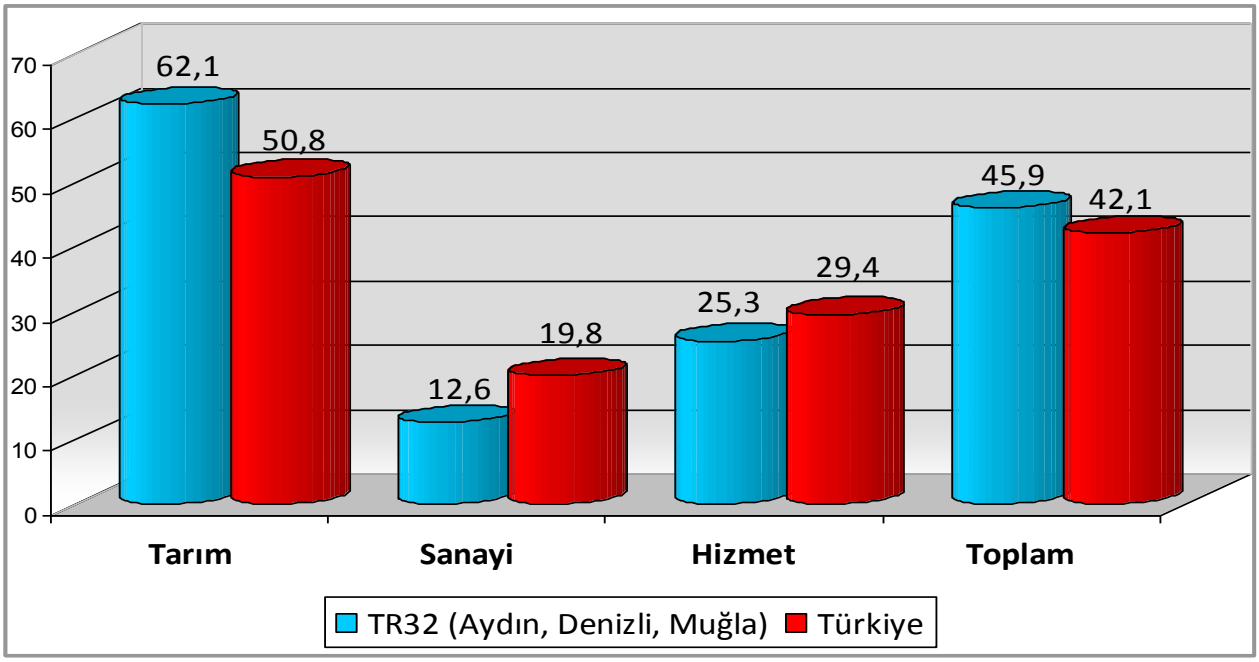

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Kayıtdışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma azalmaktadır. Kayıtdışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde %36 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 64'e yükselmektedir.

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı %97 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıtdışı çalışma oranı %86'dır. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katına yakındır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %11 ile yüksek eğitimlilerdedir ve bu grupta cinsiyetler arası fark ortadan kalkmıştır.

Grafik 13: TR32 Bölgesinin Eğitim Düzeyine Göre Kayıt Dışı Çalışma Oranı, 2011, %

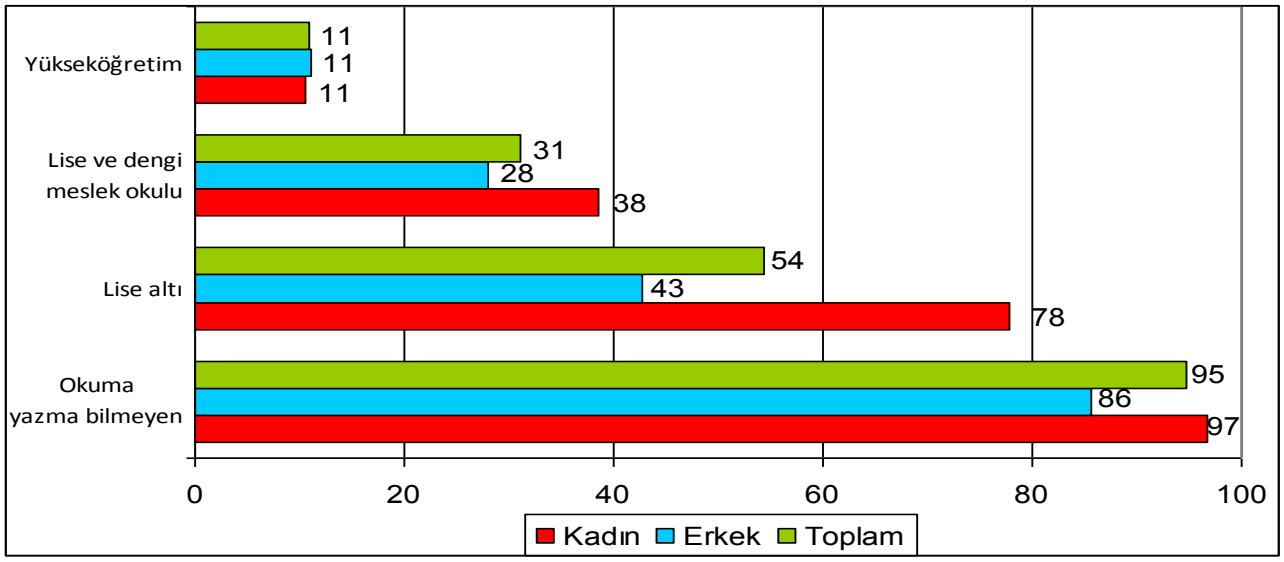

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)q

2011 verileri ışığında TR32 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Türkiye genelini yansıtan bir şekilde, en fazla kayıtsız çalışan yaş grupları %73 oranı ile 15-19 ve %76 oranı ile 55 üstü yaş grupları olduğu görülmektedir. Toplamda ise TR32 bölgesi % 46'lık kayıtdışılık oranı ile Türkiye geneli kayıtdışılık oranı olan %42'nin üzerindedir.

Grafik 14: Yaşa Göre Kayıt Dışı Çalışma Oranları, Türkiye, TR32 Bölgesi, 2011, %

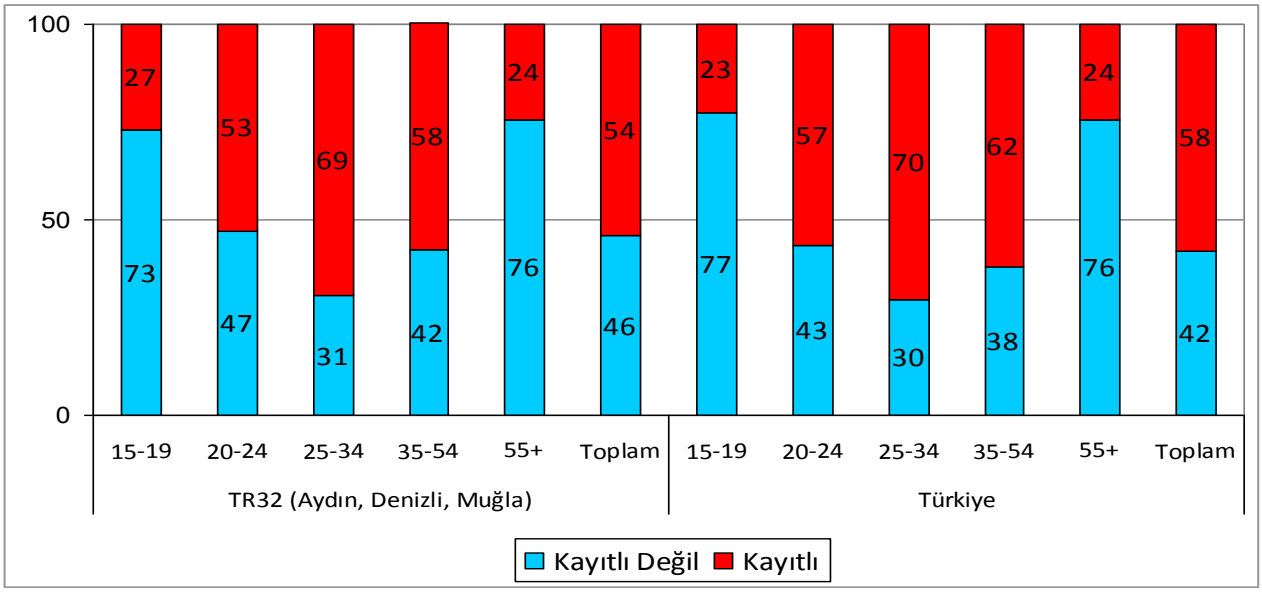

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

İşsizlik

Bölge toplam işsizlik oranı % 8,5 erkek işsizlik oranı % 7,5, kadınlarda %10,5'tir. Rakamsal olarak ise TR32 (Aydın, Denizli, Muğla) bölgesinde 57.000 erkek, 45.000 kadın olmak üzere toplam 102.000 işsiz bulunmaktadır. En düşük işsizlik oranı % 7,4 ile okuryazar olmayanlarda iken bunu % 7,5 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. En yüksek işsizli oranı ise Lise ve dengi okul mezunlarında % 11,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran yüksek okul mezunlarında % 10,8'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve üzeri yüksek eğitimdir. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. İşsizlik oranlarına bakıldığında Lise ve dengi meslek okulundaki erkeklerde % 7,9'dan kadınlarda % 17,6'ya, yüksek eğitimli erkeklerde % 7,7'den kadınlarda % 15,7'ye yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu eğitimli kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

Grafik 15: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR32, 2011, %

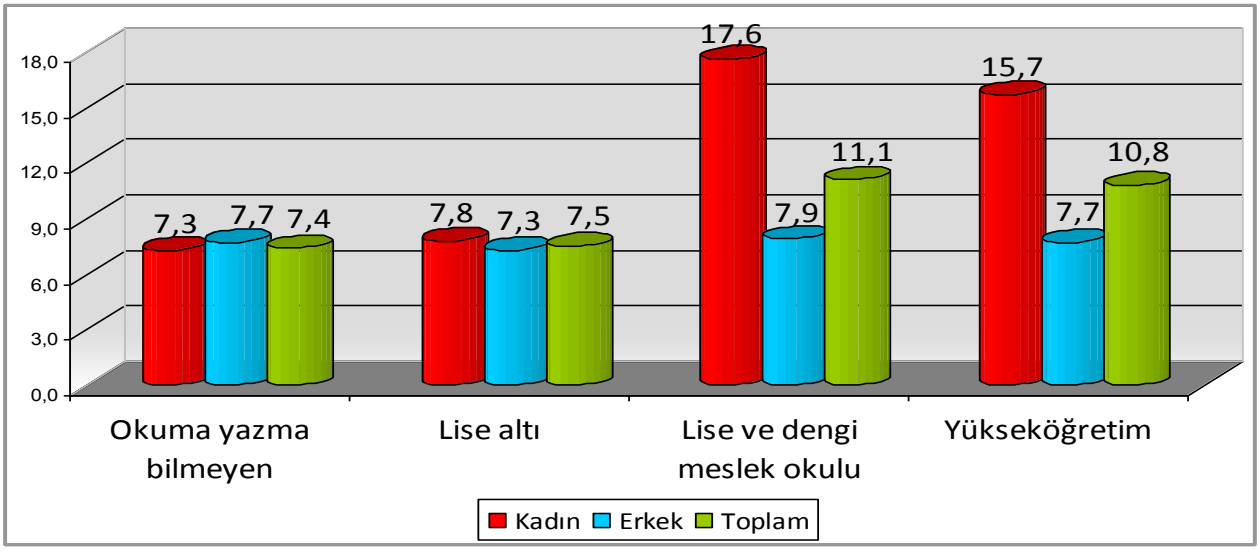

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketleri sonucu halen 2011 verileri açıklanmamış en son 2010 yılı verisi bulunan İl bazındaki temel işgücü göstergeleri baz alındığında Aydın ilinin %13,5'lik işsizlik oranı ile Türkiye ortalaması olan %11,9'un üzerinde olduğunu ve işsizlik oranı sıralamasında Türkiye genelinde 15. sırada yer aldığını hatırlatmakta fayda vardır.

Grafik 16: Yaş Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011, %

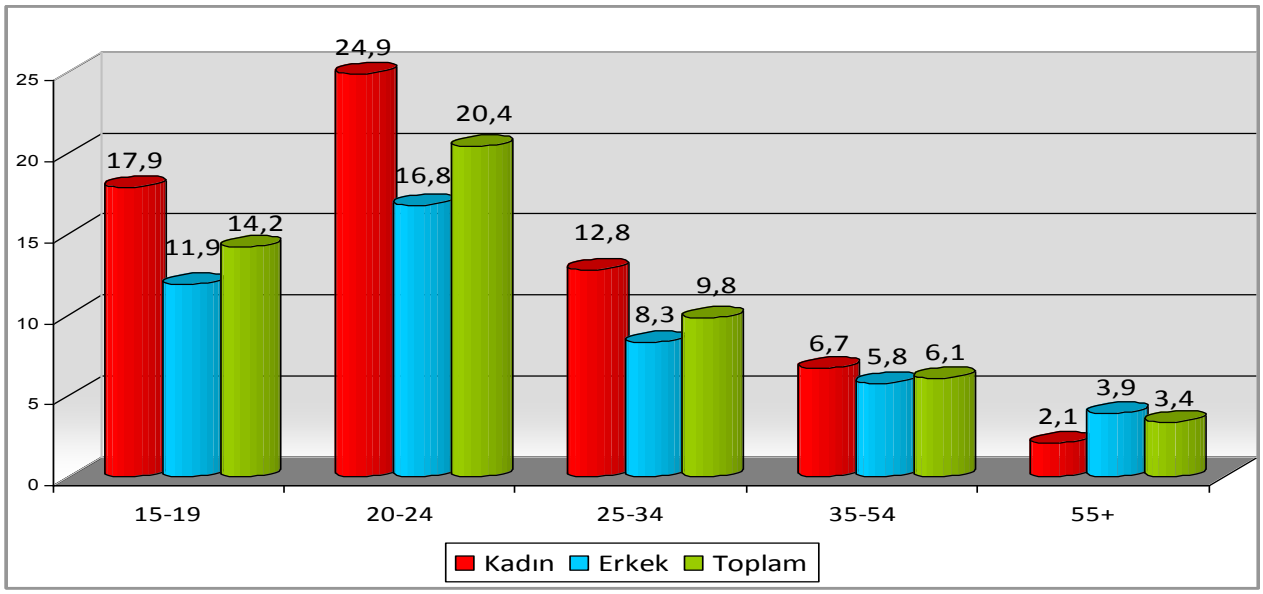

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %20,4 olan işsizlik oranı, erkeklerde %16,8, kadınlarda ise %24,9'dur. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu kadınlardaki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu %14,2 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. 55+ yaş grubu hariç tüm yaş gruplarında kadınların işsizlik oranı erkeklerden daha yüksektir.

Bekleme sürelerine göre işsizliğe bakıldığında, Türkiye genelinden farklı olarak, TR32 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların sayısıyla bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların sayısı arasında oldukça belirgin bir fark bulunmaktadır. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların ve erkekler eşit oranda bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik 17: Bekleme Sürelerine Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011, BİN KİŞİ

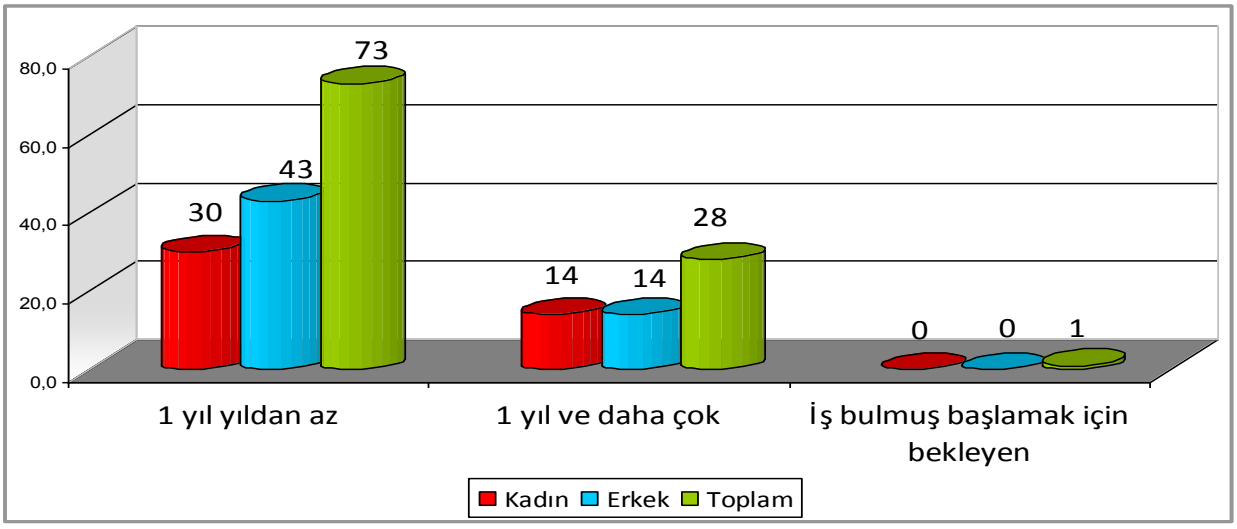

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Eğitim düzeyine göre de iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı daha çok kabul etmeleri, işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %77'si bir yıldan daha az sürede iş bulurken, yüksek eğitimlilerin %36'sı bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır

Tablo 10: Bekleme Süreleri ve Eğitim Durumlarına Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011,BİN KİŞİ

BEKLEME SÜRELERİ	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yüksek öğretim	TOPLAM
1 yıl yıldan az	2	45	14	12	73
1 yıl ve daha çok	1	13	7	7	28
İş bulmuş başlamak için bekleyen	0	1	0	0	1
Toplam	3	59	21	19	102

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Sektörel düzeyde bakıldığında, hizmet sektöründeki işsizlerin %72'sinin bir yıldan daha az süredir iş aradığı görülmektedir. İlk kez iş arayanlarda durum %55 bir yıldan az, %45 bir yıl ve daha çok iş ayanlar olarak dağılmıştır.

Tablo 11: Bekleme Süreleri ve Faaliyet Kollarına Göre İşsizler, TR32 bölgesi, 2011, BİN KİŞİ

BEKLEME SÜRELERİ	Tarım	Sanayi	Hizmet	8 yıldan önce işten ayrılanlar	Daha önce çalışmamış olanlar	TOPLAM
1 yıl yıldan az	8	22	36	1	5	73
1 yıl ve daha çok	2	7	13	2	4	28
İş bulmuş başlamak için bekleyen	0	0	0	0	0	1
Toplam	10	29	50	3	9	102

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Genç İşsiz

Bölge işsizlerinin %30'unu gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %8,6'dIr. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece % 3,8'dir.

Tablo 12: Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR32, 2011, BİN KİŞİ

YAŞ GRUBU	NÜFUS	İSTİHDAM	İŞSİZ	İŞGÜCÜ	İŞGÜCÜ DIŞI NÜFUS	İSTİHDAM ORANI %	İŞSİZLİK ORANI %	İŞGÜCÜ DIŞI NÜFUS %
15-24 yaş	381	150	33	183	198	39,4	8,6	51,9
25+yaş	1.807	938	69	1.007	800	51,9	3,8	44,2
Toplam	2.188	1.088	102	1.190	998	49,7	4,6	45,6

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Genç işsizlik oranı cinsiyetler arasında çok büyük farklılık göstermemektedir. Erkeklerde % 8,6, kadınlarda % 8,7'dir. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus işsiz gençlerin oranı % 18'dir. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (% 82) daha önce bir işte çalışmış olup da işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Gençlerin büyük

çoğunluğu çalıştıkları sektörlere bağlı olarak hizmetler sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce sanayi sektöründe çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

Tablo 13: 15-24 Yaş Genç İşsizlerin İktisadi Faaliyete Göre Durumu, TR32, 2011, BİN KİŞİ

İktisadi Faaliyet	ERKEK			KADIN			TOPLAM		
	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	Toplam	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	Toplam	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	Toplam
Tarım	1	0	1	1	0	1	2	0	2
Sanayi	4	1	5	2	0	2	6	1	7
Hizmet	7	1	8	7	2	9	14	3	17
İlk Kez İş Arayanlar	2	1	3	2	1	3	3	3	6
Toplam	14	3	17	12	3	15	25	7	32

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Genç nüfusta olduğu gibi toplam işsizlerin de yaklaşık onda biri (% 8,8) ilk kez işgücü piyasasına girmeye çalışmakta, iş aramaktadır. İlk kez iş arayanların üçte ikisi (% 67) kadındır. Her iki cinsiyette de işsizlerin çoğunluğu hizmet sektöründe çalışırken işsiz (% 43) kalmıştır.

İşgücü Dışındaki Nüfus

İl bazında mevcut olan işgücü piyasası göstergeleri Aydın'da işgücüne katılım oranının arttığını, işgücü dışı nüfusun azaldığını göstermektedir. 2008 yılında Aydın ilinde çalışabilir yaştaki nüfusun % 46,7'si işgücüne ya çalışarak ya da iş arayarak katılmaktadır. 2010 yılında ise bu oran % 53,1'e yükselmiştir. Yani işgücü dışı nüfus üç yılda 6,4 puan azalış göstermiştir.

Aynı durum bölgede de gözlenmektedir. 2008 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 46,7'si işgücüne katılırken, 2010 yılında bu oran % 53,1'e yükselmiştir. 2011 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 45,6'sı işgücü dışındadır.

İşgücü dışında olanların % 7,8'i bölgede kendine göre iş bulamadığı ve çalışmak istediği halde çeşitli nedenlerle iş aramadıklarını beyan eden kişilerden oluşmaktadır. % 12,9'u eğitim ve öğrenimine devam ederken, % 18,4'ü de emeklidir. Çalışabilir yaştaki nüfusun % 35,3'ü de ev işleri ile meşgul olduğundan işgücü dışındadır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun % 28,2'si işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 62,2'ye çıkmaktadır.

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Durum yine kadınların aleyhine olmakla birlikte, yüksek eğitimli kadınların % 33,2'si, erkeklerin % 16,5'i işgücü dışındadır. Cinsiyetler arası fark 16,7 puandır. Farkın en yüksek olduğu iki grup vardır. Lise altı eğitimliler ve lise mezunları. Her iki grupta da cinsiyetler arası fark kadınlar aleyhine 34,2 puana kadar ulaşmaktadır.

Grafik 18: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011, %

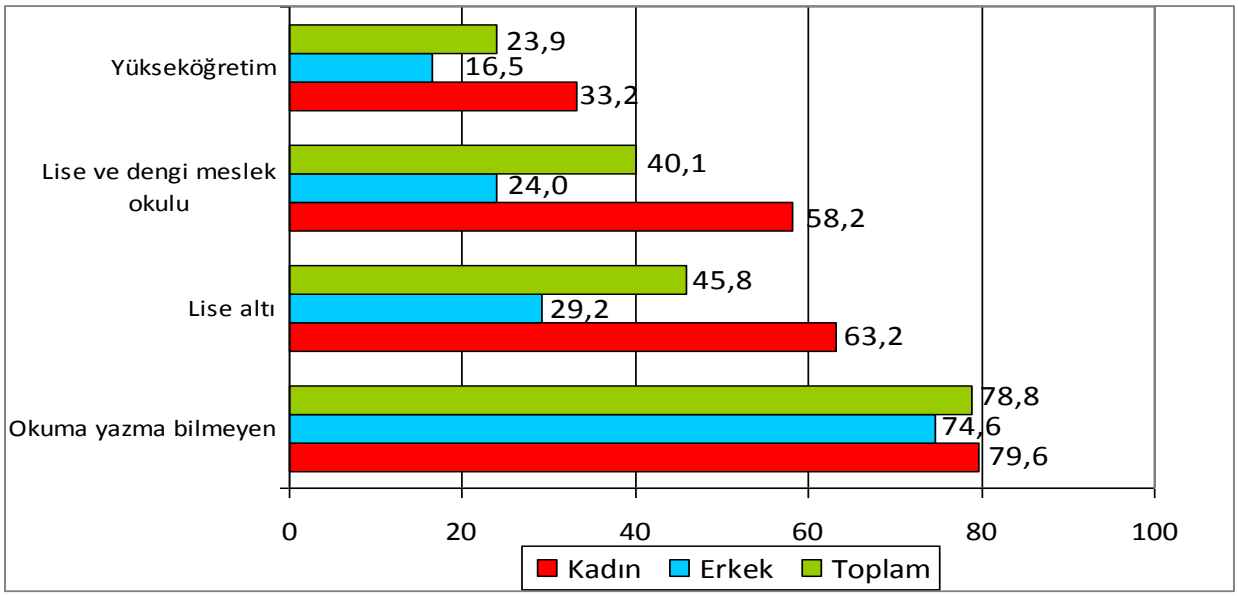

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %50,5 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde %47,5 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %5,8'i emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %20,2 ile eğitim ve öğretimde olan öğrenciler yer alırken, kadınlarda bu oran %9,7'dir. Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmadığı veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların işgücü dışındaki erkeklerin % 13,3'ünü oluşturmalarıdır. Ayrıca TR32 Bölgesinde 65+ yaş kadın nüfusunun fazla olmasının bir sonucu olarak kadınlarda Özürlü yaşlı veya hasta grubunun payı %18 ile dikkat çekmektedir.

Tablo 14: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR32, 2011, BİN KİŞİ

	ERKEK	KADIN	TOPLAM
İş bulma ümidi yok	13	16	29
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	27	51	78
Mevsimlik çalışan	1	6	7
Ev işleri ile meşgul	0	352	352
Öğrenci (Eğitim- Öğretim)	61	68	129
Emekli	143	41	184
Özürlü yaşlı veya hasta	45	126	171
Ailevi ve kişisel nedenler	9	32	40
Diğer	2	4	6
Toplam	301	696	998

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 381 bin gencin 150 bini çalışmakta, 33 bini de iş aramaktadır. 231 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %20'sini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %63'ü (127 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Grafik 19: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR32, 2011, %

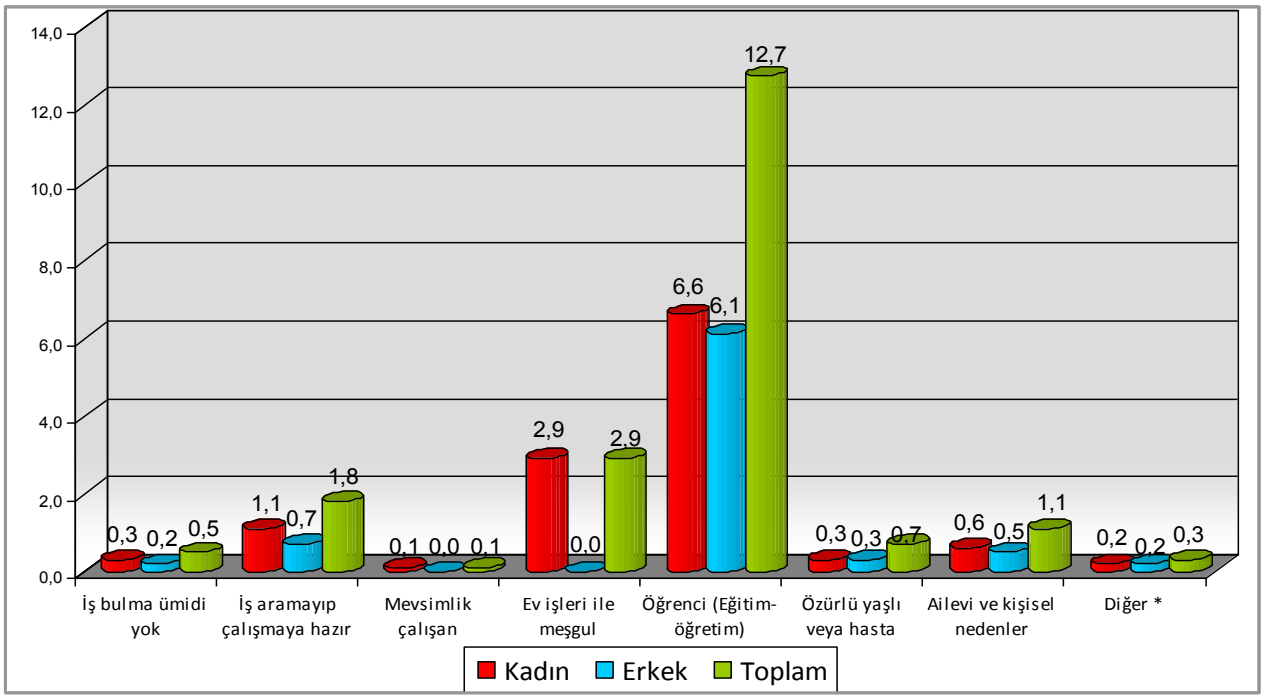

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (HİA)

Her iki cinsiyette de işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %77'si, genç kadınların da %55'i eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin %8,9'u çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların %24'ü de ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar. Bu noktada kadınların işgücüne yeniden kazandırılması için yapılan proje ve eğitim faaliyetlerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR' a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Aydın'da 2012 yılı sonunda kayıtlı işsizlerin % 55'i erkek, % 45'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımına yakındır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60'ı erkek, % 40'ı kadındır.

Tablo 15: Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	AYDIN			TÜRKİYE		
Yaş grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	463	279	742	50.288	32.115	82.403
20-24	3.104	2.781	5.885	274.705	199.468	474.173
25-29	3.886	3.192	7.078	313.831	211.007	524.838
30-34	2.998	2.529	5.527	258.215	170.357	428.572
35-39	2.246	1.933	4.179	191.732	130.177	321.909
40-44	1.708	1.462	3.170	149.106	96.750	245.856
45-49	1.449	843	2.292	114.150	55.503	169.653
50-54	642	468	1.110	46.710	26.124	72.834
55-59	335	189	524	22.494	10.309	32.803
60-64	127	78	205	8.248	4.391	12.639
65+	87	76	163	4.142	2.440	6.582
Toplam	17.045	13.830	30.875	1.433.621	938.641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı için Aydın ilinde İŞKUR'a kayıtlı toplam 30.875 işsizin yaş gruplarına göre grafiği incelendiğinde 25-29 yaş aralığındaki grup 7.078 kişi ile ilk sırayı almaktadır. Bu grubun da %55'i erkek, %45'i kadınlardan oluşmaktadır. Genel olarak bütün yaş gruplarında İŞKUR'a kayıtlı erkeklerin sayısı kadınlardan daha fazladır. Ve tüm gruplarda genel kadın erkek durumuyla aynı oranlar gözlemlenmiştir.

Grafik 20: Yaş durumuna Göre İŞKUR' a Kayıtlı İşsizler, Aydın, 2012, Kişi

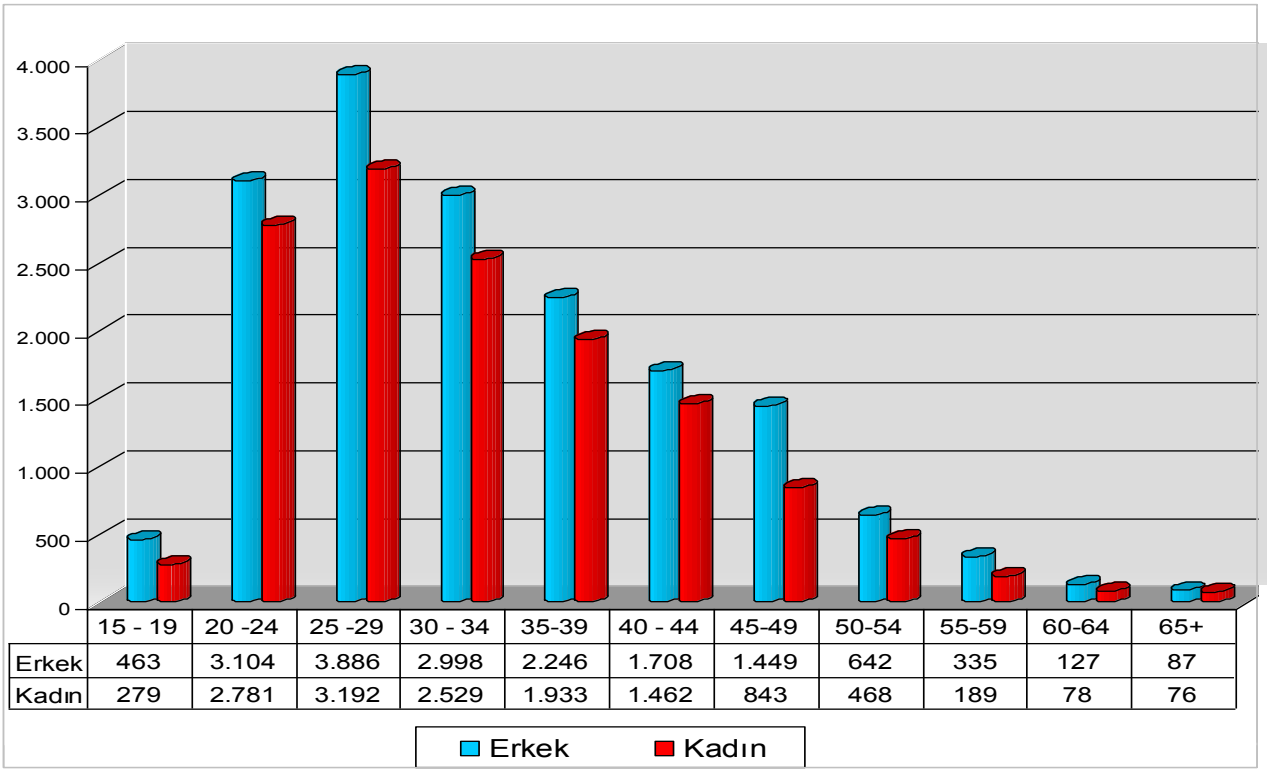

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasına yakın olmasına rağmen, kayıtlı işsizlerin dağılımında ilköğretim mezunlarının payı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde lise altı eğitimlilerinin kayıtlı işsiz içindeki payı % 52 ile % 51 olan Türkiye toplamının üzerinde iken, lise mezunlarının payı % 28 ile % 30 olan Türkiye toplamından daha düşüktür. Yüksek okul mezunlarının %10,1'lik payı ise ilköğretimde olduğu gibi Türkiye ortalaması olan %9,3'den yüksektir.

Tablo 16: Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012, Kişi

Eğitim durumu	AYDIN			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma Yok	201	252	453	21.759	23.216	44.975
Okur-Yazar	184	204	388	35.031	24.409	59.440
İlköğretim	9.688	5.596	15.284	740.714	368.821	1.109.535
Orta öğretim	4.255	4.393	8.648	417.795	294.049	711.844
Önlisans	1.333	1.784	3.117	105.057	114.854	219.911
Lisans	1.346	1.557	2.903	109.175	108.142	217.317
Yüksek Lisans	37	44	81	3.869	4.982	8.851
Doktora	1	0	1	221	168	389
Toplam	17.045	13.830	30.875	1.433.621	938.641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

Eğitim durumuna göre Aydın ili İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde önemli bir çoğunluğunu ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. İlköğretim mezunlarının 9.688'i erkek, 5.596'sı kadındır. İlköğretim mezunları kayıtlı işsizlerin %49,5'ini oluşturmaktadır. İlköğretimi sırasıyla; ortaöğretim mezunları, önlisans mezunları, lisans mezunları, okuma yazma bilmeyenler, okuryazar olmayanlar ve yüksek lisans mezunları takip etmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında ilköğretim dışındaki tüm eğitim seviyelerinde kayıtlı kadın işsiz sayısı erkeklerden yüksektir.

Grafik 21: Eğitim Durumuna Göre İŞKUR' a Kayıtlı İşsizler, Aydın, 2011, Kişi

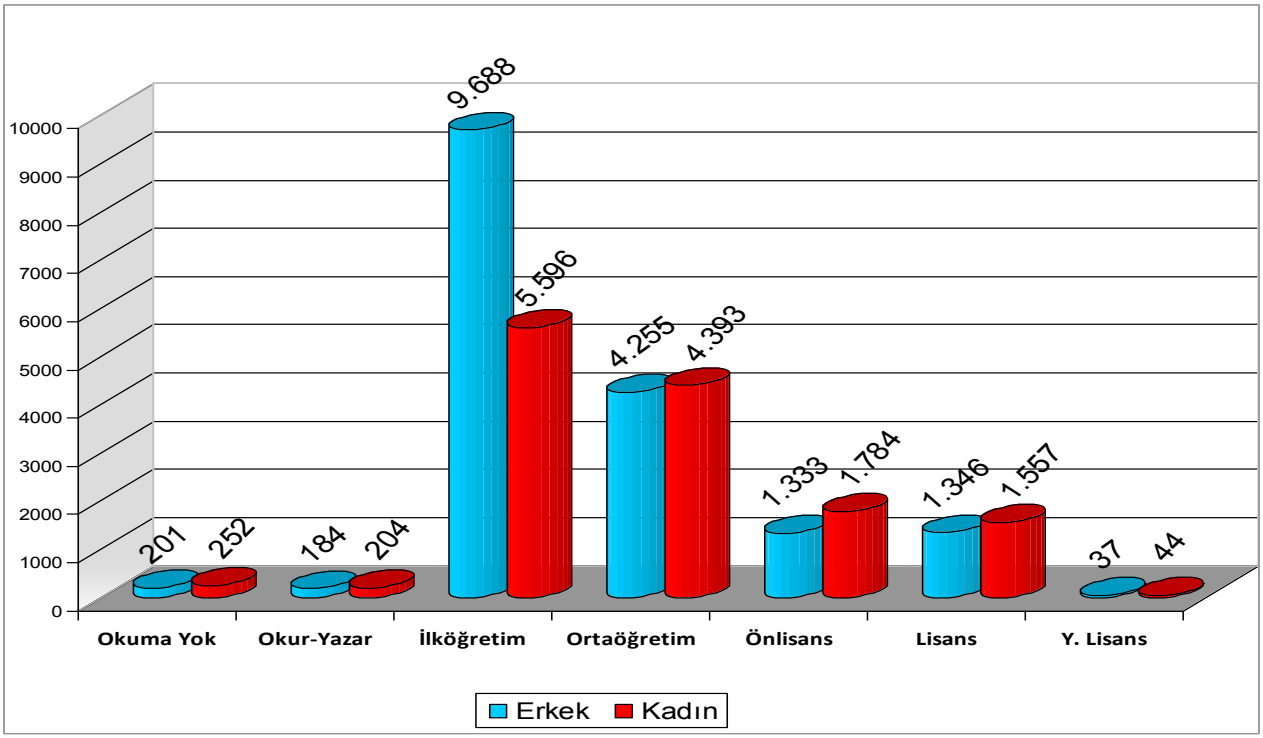

Kaynak: İŞKUR

2012 Yılı İŞKUR'a yapılan 27.890 başvurunun yaş gruplarına göre dağılım grafiği incelendiğinde en çok başvurunun 20 – 24 yaş aralığındaki gruba ait olduğu görülmüştür. Bu grubun içerisindeki cinsiyete göre dağılıma bakıldığında, erkekler 3.748 başvuru ile en yüksek orana sahiptir. 20 – 24 yaş aralığından sonraki yaş gruplarında yaş arttıkça başvuru oranını azalmaktadır. En düşük başvuru oranı 65+ yaş grubundadır.

Erkek ve kadınların kendi içindeki oranı incelendiğinde yalnızca 35 – 39 (% 14) yaş gruplarındaki kadınların oranı daha yüksektir. Başvuruların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde toplam başvuruların %59,4'ünü erkekler, %40,6'sının da kadınlar tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 17: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalanma Durumu, 2012

	AYDIN			TÜRKİYE		
YAŞ GRUBU	Ödemesi Biten	Ödemesi Devam Eden	Ödemesi Kesilen	Ödemesi Biten	Ödemesi Devam Eden	Ödemesi Kesilen
15-19	0	8	1	166	612	180
20-24	56	141	52	6.013	12.291	7039
25-29	165	429	202	16.980	36.944	26.674
30-34	186	440	250	17.940	41.800	31.539
35-39	120	384	186	13.299	31.914	24.199
40-44	105	329	165	10.703	25.080	18.007
45-49	80	187	105	7.112	15.107	10.624
50-54	20	41	24	1.892	3.569	2.607
55-59	12	12	6	758	1.274	785
60-64	3	1	1	119	157	153
65+	0	1	1	50	87	45
Toplam	747	1.973	993	75.032	168.835	121.852

Kaynak: İŞKUR

Aydın ilinde İşsizlik ödeneğinden en çok faydalanan grup ilköğretim seviyesindekilerdir. Bunu orta öğretim ve önlisans mezunları takip etmektedir. İlköğretim mezunlarının hem iş arayanlar, hem açık işler, hem de işsizlik sigortasından faydalananlar arasında ilk sırayı alması bu eğitim grubundaki sirkülasyonu ve işe giriş ve çıkışların yoğunluğunu ortaya koymaktadır. Aydın ili için söz konusu sirkülasyonun turizm sektörünün mevsimsel çalışma ortamı ile paralel bir seyir izlediği dikkat çekici bir husustur. Türkiye geneli için ise sıralama ilköğretim, ortaöğretim ve lisans olarak gerçekleşmiştir. Aydın ilinde Lisans mezunu İ.Ö faydalanalar ön lisans mezunlarından daha azdır. Aydın ilinde işgücü piyasası mesleki ve teknik ara elamanlarla hareketlilik kazandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 18: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Faydalanma Durumu, 2012

	AYDIN			TÜRKİYE		
Eğitim Durumu	Ödemesi Biten	Ödemesi Devam Eden	Ödemesi Kesilen	Ödemesi Biten	Ödemesi Devam Eden	Ödemesi Kesilen
Okuma yazma bilmeyenler	2	11	3	615	1.097	731
Okur yazar olanlar	6	16	4	752	1.555	968
İlköğretim	387	1.074	575	35.663	82.731	64.227
Ortaöğretim	231	622	279	24.348	53.741	36.749
Önlisans	57	141	61	5.656	11.675	7.156
Lisans	64	106	68	7.677	17.276	11.436
Yüksek Lisans	0	3	3	317	728	561
Doktora				4	32	24
Toplam	747	1.973	993	75.032	168.835	121.852

Kaynak: İŞKUR

30.875 kayıtlı işsize karşın ilde 12.330 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü çok azdır. Açık işlerin sadece %6'sı kamu sektörüne aittir. Türkiye'de kamu sektöründeki açık işler toplam açık işlerin %14'üdür. Aydın ilinde İŞKUR'a kayıtlı tarım sektöründeki açık işler ise toplam açık işler içinde %1,5 oranı ile Türkiye ortalamasına paralel bir görüntü sergilemektedir.

Tablo 19: Açık İşlerin Dağılımı, 2012

	Aydın	Türkiye
Kamu	842	140.668
Özel	11.488	851.136
Toplam	12.330	991.804

	Aydın	Türkiye
Tarım	171	15.916
Tarım Dışı	12.159	975.888
Toplam	12.330	991.804

Kaynak: İŞKUR

Grafik 22: Yaş durumuna Göre İŞKUR' a Yapılan Başvurular, Aydın, 2012, Kişi

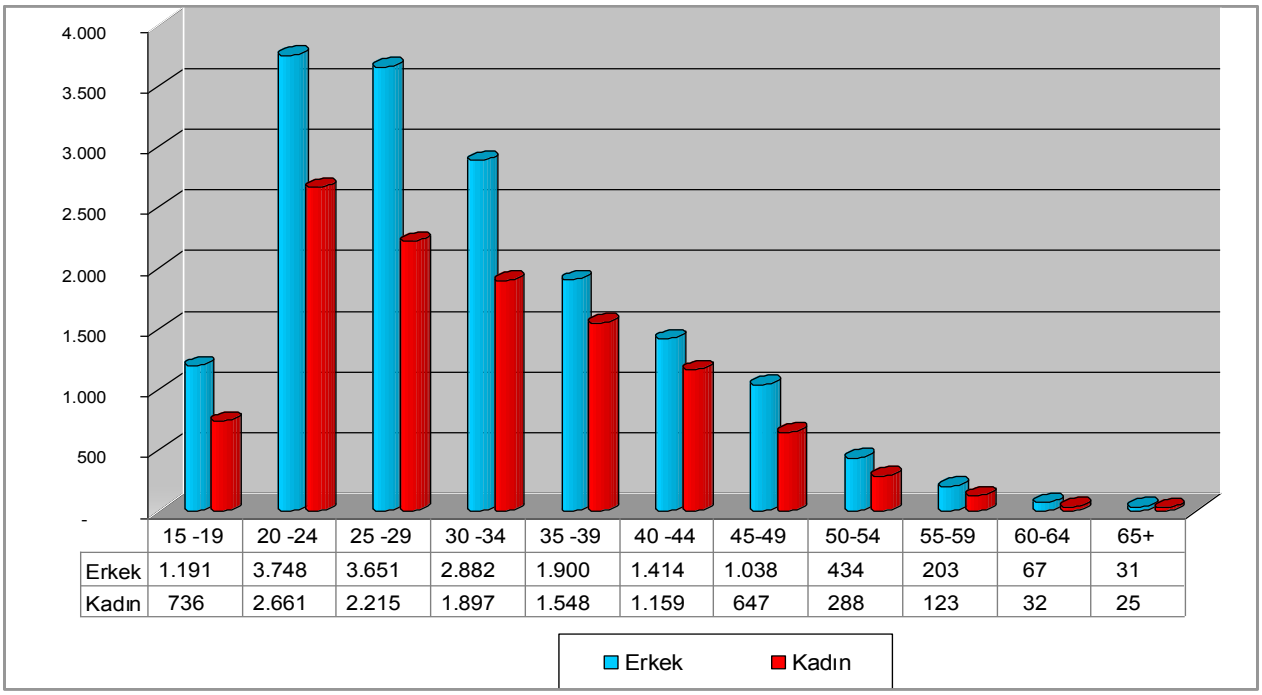

	15 -19	20 -24	25 -29	30 -34	35 -39	40 -44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
Erkek	1.191	3.748	3.651	2.882	1.900	1.414	1.038	434	203	67	31
Kadın	736	2.661	2.215	1.897	1.548	1.159	647	288	123	32	25

Kaynak: İŞKUR

İŞKUR verilerine göre 2012 yılına yapılan başvurular incelendiğinde başvuru yapanların önemli bir kısmını ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Bu grup içerisinde erkeklerin oranının %65 olduğu görülmektedir. Bunları sırasıyla ortaöğretim mezunları, ön lisans mezunları, lisans mezunları, okuryazar olanlar, okuma yazma bilmeyenler, yüksek lisans mezunları ve doktora mezunları takip etmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunlarının yapmış olduğu başvurular çok azdır.

Grafik 23: Eğitim Durumuna Göre İŞKUR' a Yapılan Başvurular, Aydın, 2012, Kişi

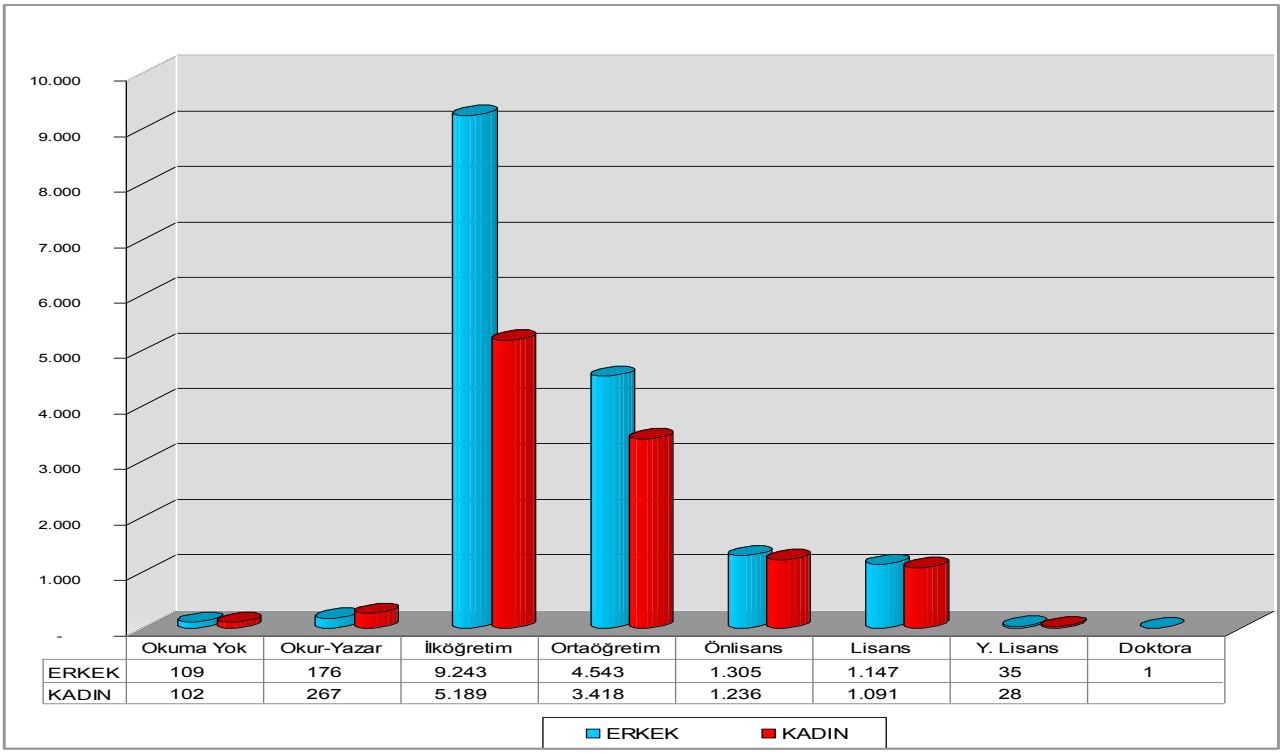

	Okuma Yok	Okur-Yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Önlisans	Lisans	Y. Lisans	Doktora
ERKEK	109	176	9.243	4.543	1.305	1.147	35	1
KADIN	102	267	5.189	3.418	1.236	1.091	28	

Kaynak: İŞKUR

Genel toplamda başvuranların % 24'ü işe yerleşmiştir. En fazla işe yerleştirme 20 – 24 yaş aralığındaki gruptadır. Toplamda Aydın ilinde yapılan 6.679 işe yerleştirmenin %23'ü bu gruptadır. Aynı durum Türkiye verileri için de geçerlidir. Türkiye İş Kurumunca Türkiye de yapılan 556.587 kişilik işe yerleştirmenin %23'ü 20-24 yaş grubunda yapılmıştır. Yaş arttıkça işe yerleştirme oranı hem Aydın'da hem de Türkiye'de azalmaktadır.

Grafik 24: Yaş durumuna Göre İŞKUR' ca Yapılan İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, Kişi

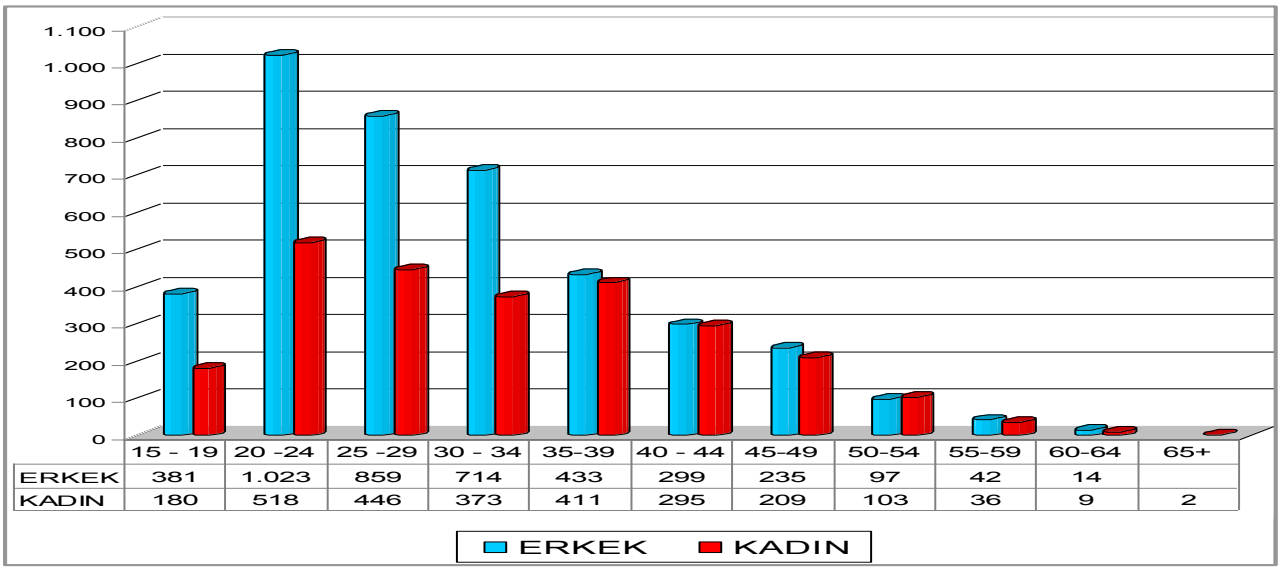

	15 - 19	20 -24	25 -29	30 - 34	35-39	40 - 44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+
ERKEK	381	1.023	859	714	433	299	235	97	42	14	
KADIN	180	518	446	373	411	295	209	103	36	9	2

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında eğitim durumuna göre işe yerleştirmelere bakıldığında yerleştirmelerin önemli bir kısmını ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Toplam yerleştirmelerin %38'i erkek %24'ü kadın ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. İŞKUR' a başvuran ilköğretim mezunlarından %29'u işe yerleşmiştir. İşe yerleştirmede ilköğretim mezunlarını sırasıyla ortaöğretim mezunları, önlisans mezunları, lisans mezunları, okuma yazma bilmeyenler, okuryazar olanlar takip etmektedir. Dikkat çeken bir husus doktora eğitim seviyesinde hiç işe yerleştirme yapılmadığıdır.

Grafik 25: Eğitim durumuna Göre İŞKUR' ca Yapılan İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, Kişi

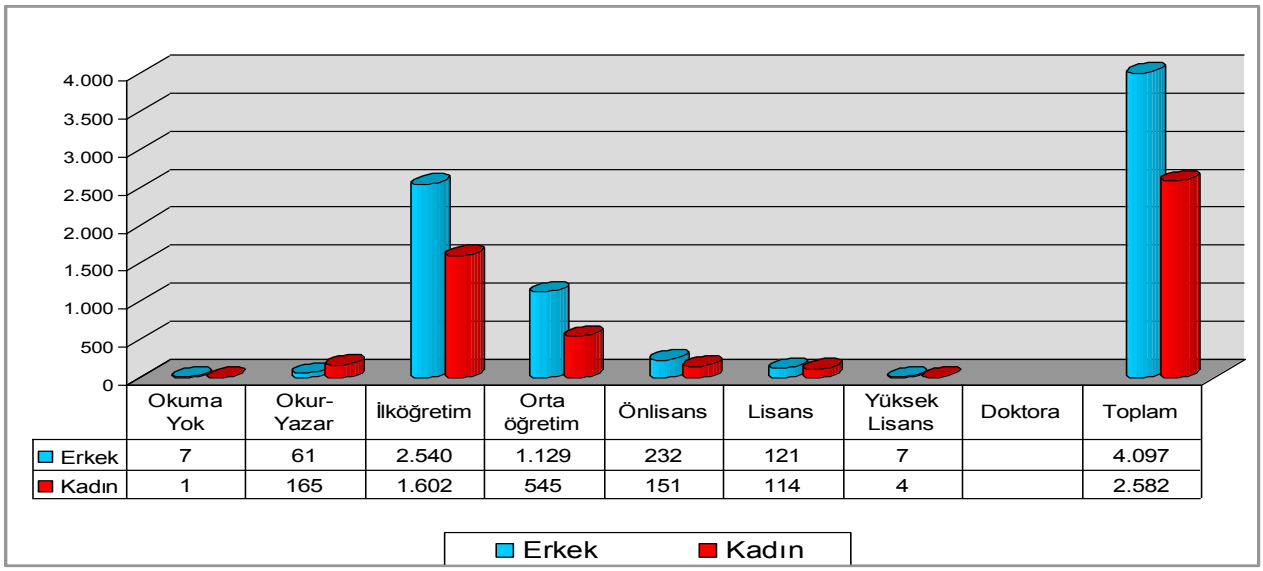

	Okuma Yok	Okur-Yazar	İlköğretim	Orta öğretim	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Erkek	7	61	2.540	1.129	232	121	7		4.097
Kadın	1	165	1.602	545	151	114	4		2.582

Kaynak: İŞKUR

Tarım içi işe yerleşmelerin % 60'ını kadınlar, %40'ını erkekler oluşturmaktadır. Tarım dışı sektörlerdeki yerleşmelerin ise % 61'ini erkeklerden, %39'u kadınlardan meydana gelmektedir.

Grafik 26: Tarım İçi ve Tarım Dışı İşe Yerleştirmeler, Aydın, 2012, %

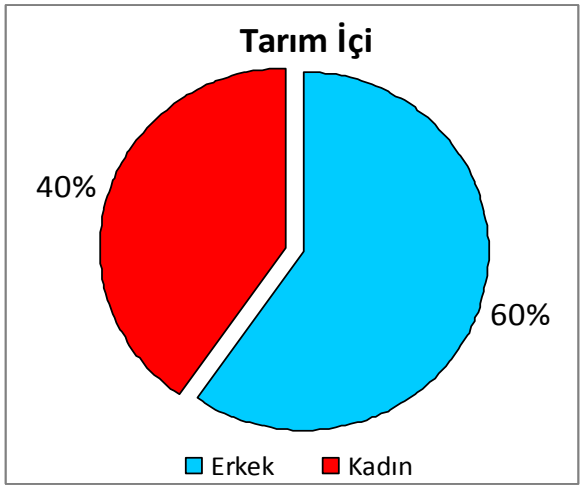

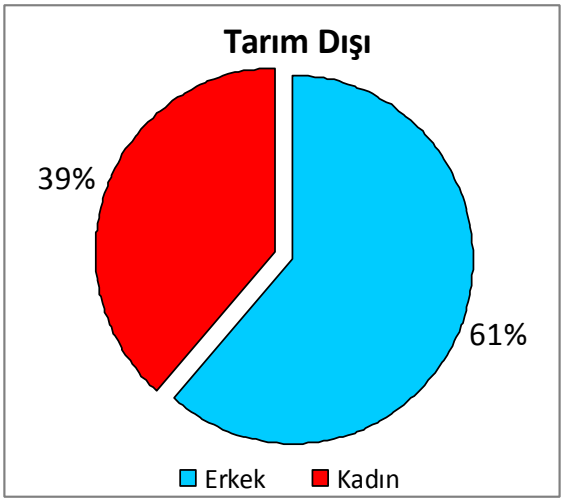

Kaynak: İŞKUR

2012 yılsonuna kadar Aydın İŞKUR tarafından açılan kurs sayısı 278'tir. Toplam katılımcı sayısı ise 2.235' tir. Aydın'da 16 adet Girişimcilik Eğitimi, 60 Toplum Yararına Çalışma Programı (TYÇP), 120 İşbaşı Eğitimi,12 Uzmanlaşmış Mesleki Eğitim Projesi(UMEM) ve devamı 45 UMEM İşbaşı Eğitimi ile 13 adet Meslek Edindirme Kursu yapılmıştır. Açılan kursların %43'ü İşsizlerin tecrübe eksiğinin giderilmesini amaçlayan İşbaşı Eğitimidir. Bu eğitim programına toplam kurs katılımcıların %13'ü olan 291 kişi katılmıştır. Hem açılan istihdam garantili kurs sayısı, hem de bu kurslara katılma oranları Türkiye oranlarına çok yakındır.

Tablo 20: Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012, Kişi

	AYDIN		TÜRKİYE	
KURS TÜRÜ	KURS SAYISI	KATILAN SAYISI	KURS SAYISI	KATILAN SAYISI
UMEM Projesi	12	206	2.359	4.017
UMEM İEP	45	154	3.333	12.503
İşbaşı Eğitimi	120	291	8.018	18.570
İstihdam Garantili İşgücü kursları	8	138	4.564	116.451
Diğer kurslar	93	1.446	9.077	313.104
Toplam	278	2.235	27.351	464.645

Kaynak: İŞKUR

Aydın ilinde Türkiye toplamından farklı olarak kursa katılanların %52'si kadındır. Burada Aydın ilinin nüfus demografisi ile uyumlu bir kesime ulaşabildiği görülmektedir. Türkiye genelinde ise aktif işgücü programlarından faydalanan kadınların oranı %41'de kalmıştır. Aydın ili katılımcılardan özellikle kadınların faydalanması anlamında Türkiye ortalamasının %10 üzerinde bir ortalama yakalamıştır.

Tablo 21: Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012, Kişi

	AYDIN			TÜRKİYE		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Kursa katılan sayısı	1.159	1.076	2.235	276.901	187.744	464.645
Kursa katılan sayısı %	52,0	48,0	100,0	59,0	41,0	100,0

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Aydın ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda en az bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması Eylül ve Ekim 2012 aylarında yapılan bu araştırma ile Aydın ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenmiştir. Araştırmanın kapsamı Aydın ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır. Çalışma kapsamında toplam 1.155 işyerine ilişkin yüz yüze görüşme ile veriler derlenmiştir.

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra, bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle işverenin bu talepleri zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi, kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği istatistikler ve açık işler için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 22: Türkiye Geneli İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI**[i]	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 30 Kasım	İSCO 88- NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım- 13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül- 31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri (Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır)	**53.164**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde 53.164 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın kapsamında; Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[6]" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dâhil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Araştırma sonuçlarına göre Aydın ilinde faaliyet gösteren işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 23,5'i toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 18 ile imalat ve % 12 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya kapsamındaki işyerlerinin yarısını oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 9,9 pay ile finans ve sigorta faaliyetleri yer almaktadır. Türkiye genelinde sıralama ise İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri şeklindedir.

[6] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

Grafik 27: İşyerlerinin sektörel dağılımı, 2012,%

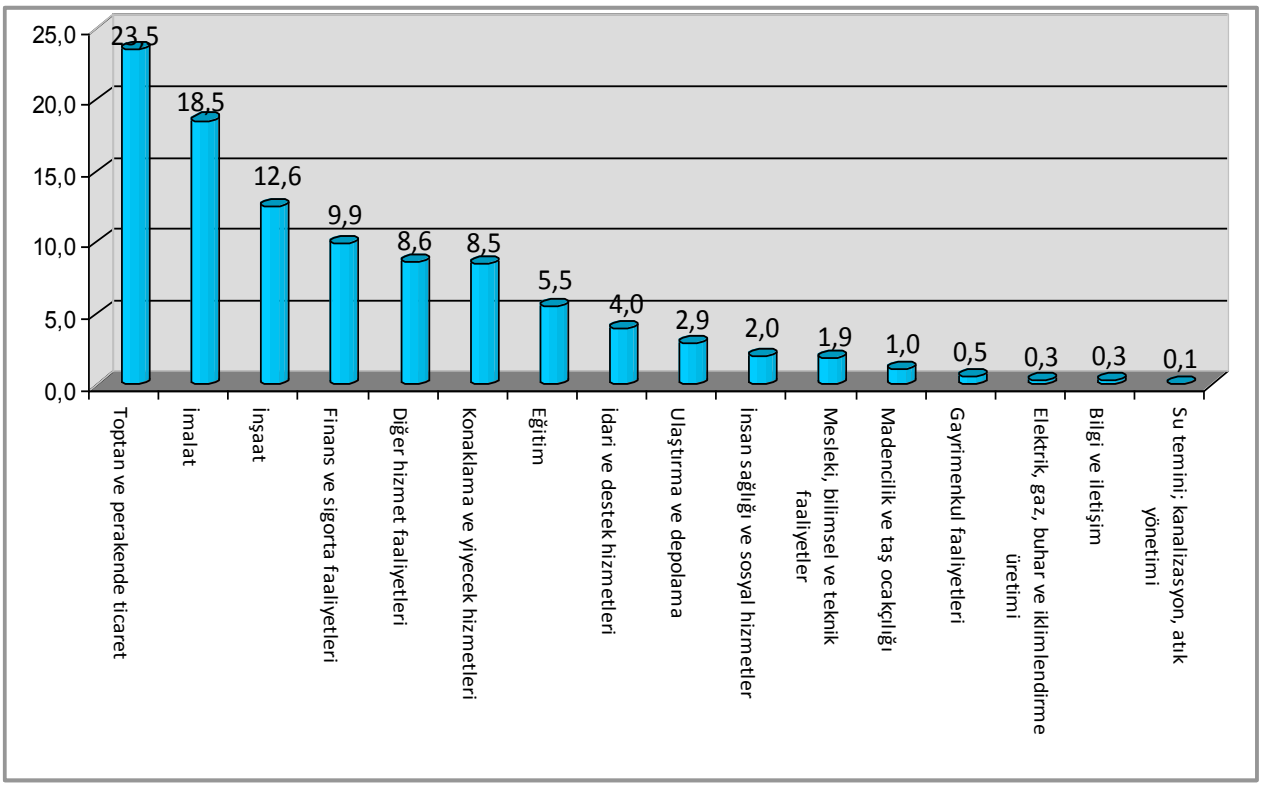

Kaynak: Aydın İPTA, Toplam %100

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 35,1'i imalat, %15,7 toptan ve perakende ticaret ve %12,8 konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi imalat sektörüdür ama çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 23,8'idir ve Aydın ili için bu oranın 11 puan üzerindedir. Aydın ilinde en fazla işyeri Toptan ve perakende ticaret sektöründe iken çalışanların en fazla olduğu sektör İmalat'tır. İmalat sektöründeki işyerleri toptan ve perakende sektöründen çalışan sayısı olarak daha büyük işyerleridir.

Çalışanların sektörel dağılımı ilk sıradan sonra farklılaşmaktadır. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü Aydın ilinde beşinci sıradadır. Ayrıca dikkat çeken diğer bir durum konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde çalışanların oranının Türkiye'de %5,2 iken, Aydın'da %12,8'ye yükselmesidir.

Tablo 23: Sektördeki Çalışanların Toplam Çalışan İçindeki Oranları , %

SEKTÖR	AYDIN	TÜRKİYE
İmalat	35,1	23,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7	12,7
Toptan ve perakende ticaret	15,7	10,1
İnşaat	8,2	6,5
Su temini; kanalizasyon, atık yön. ve iyileştirme	0	5,7
Eğitim	4,6	5,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti	12,8	5,2
Elektrik, gaz üretim ve dağıtım	0,6	5,2
Ulaştırma ve depolama	3,3	4,5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmetler	2,2	4,3
Finans ve sigorta faaliyetleri	3,8	4,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,3	2,6
Mesleki, bilimsel ve teknik faal.	0	2,3
Bilgi ve iletişim	0,1	2,2
Diğer hizmet faaliyetleri	1,9	2
Kültür, sanat, eğlence	3,3	1,9
Gayrimenkul faaliyetleri	0,1	1,4
Toplam	100,0	100,0

Kaynak: Aydın İPTA, Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması (TİPTA) 2012

Kadın çalışanların ağırlıklı olduğu sektörlerin toplam çalışanlar içerisindeki ağırlıkları düşüktür. Örneğin çalışanlarının yarıdan fazlası (% 65) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki çalışanların toplam içindeki ağırlığı % 2,2; çalışanlarının yarısının (%50) kadın olduğu eğitim sektöründe çalışanların toplam içindeki ağırlığı % 4,6; çalışanlarının % 37'sinin kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam çalışanlar içindeki ağırlıkları % 3,8'dir.

Aydın ilinde kadın çalışanların sektörler içerisindeki dağılımı incelendiğinde, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerleri ve eğitim sektöründeki işyerleri haricinde %47 oranında bilgi ve iletişim, %30 oranında imalat ve yine %30 oranında toptan-perakende ticaret sektörlerinde çalıştıkları görülmektedir.

Dolayısıyla işyeri sayısı bazında önemli paya sahip olan imalat sektörünün kadın çalışanları tercih etmesi kadın istihdamında kayda değer bir artışa sebep olacaktır. Erkeklerin ise hemen hemen her sektörde yüksek oranda varlığı söz konusudur. Toplam çalışan sayılarına bakıldığında ise Türkiye'nin %75'i, Aydın ilinin %72'si erkek çalışandır.

İlde çalışan kadınların % 38,4'ü İmalat, % 16,8'i toptan ve perakende ticaret, % 13,7'si konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörlerinde istihdam edilmektedir. Erkeklerin ise % 33,8'i İmalat, % 15,3'ü toptan ve perakende ticaret, % 12,5'i konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörlerinde istihdam edilmektedir. Kadınların ve erkeklerin en fazla çalıştığı sektörler birbirleriyle paraleldir.

Grafik 28: Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, 2012, %

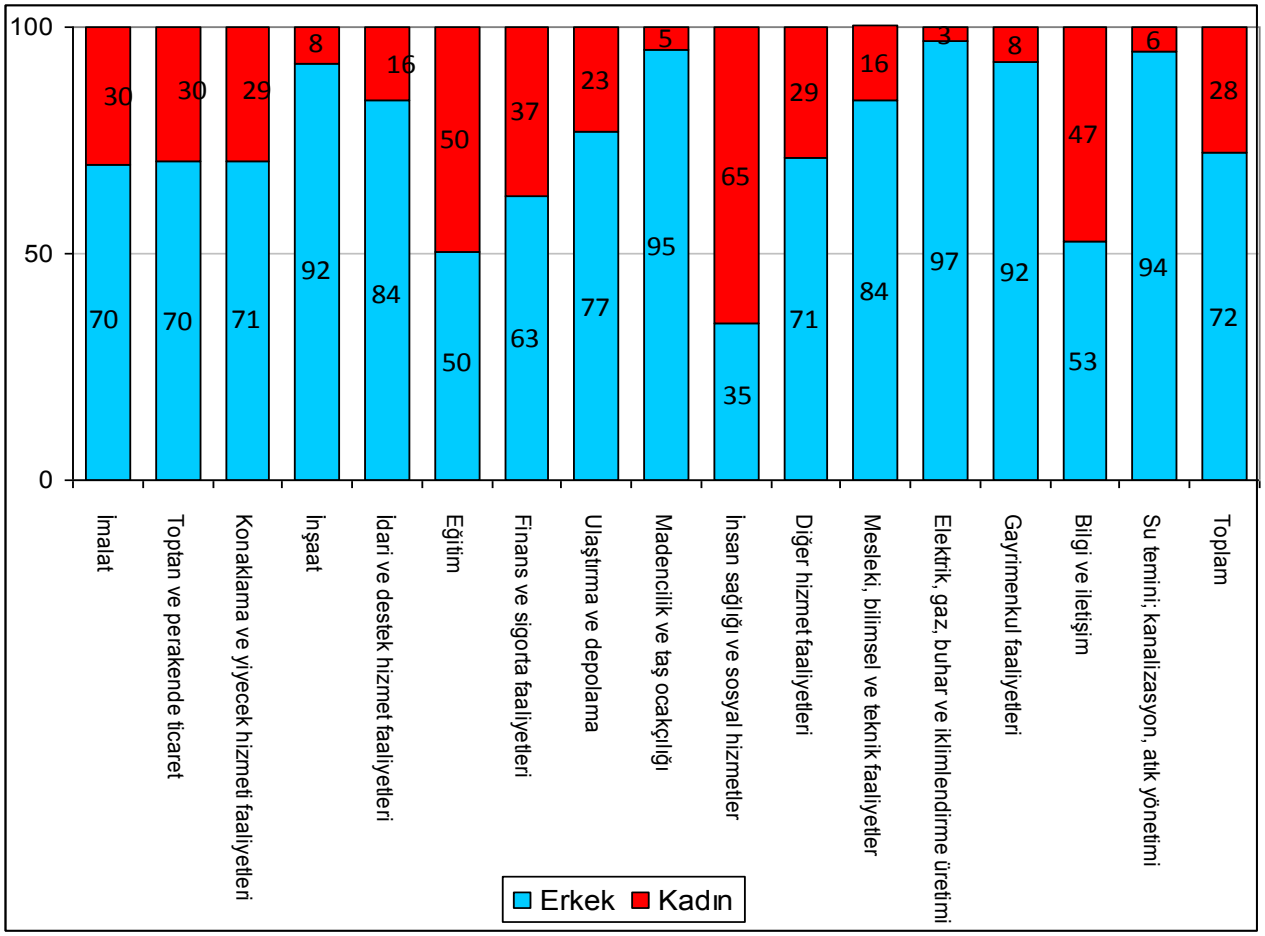

Kaynak: Aydın İPTA

Aydın ilinde çalışanların imalat, toptan ve perakende ticaret ile konaklama ve yiyecek hizmeti sektörlerinde yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir.

Çalışanların %20,2 tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda[7] çalışmaktadır. İkinci sırada %19,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada %18 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar ve dördüncü sırada %13,1 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından farklılık göstermektedir. İlde ilk sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda çalışanlar yer alırken, Türkiye'de ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler yer almaktadır.

İlde erkekler en fazla sanatkarlar ve ilgili işler ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ile nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubunda istihdam edilmektedir. Kadınların en fazla istihdam edildiği meslek gruplarından birinin nitelik gerektirmeyen meslekler olması dikkat çekicidir.

[7] Ana meslek grubu: ISCO 2008

Grafik 29: Ana Meslek Gruplarına Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, 2012, %

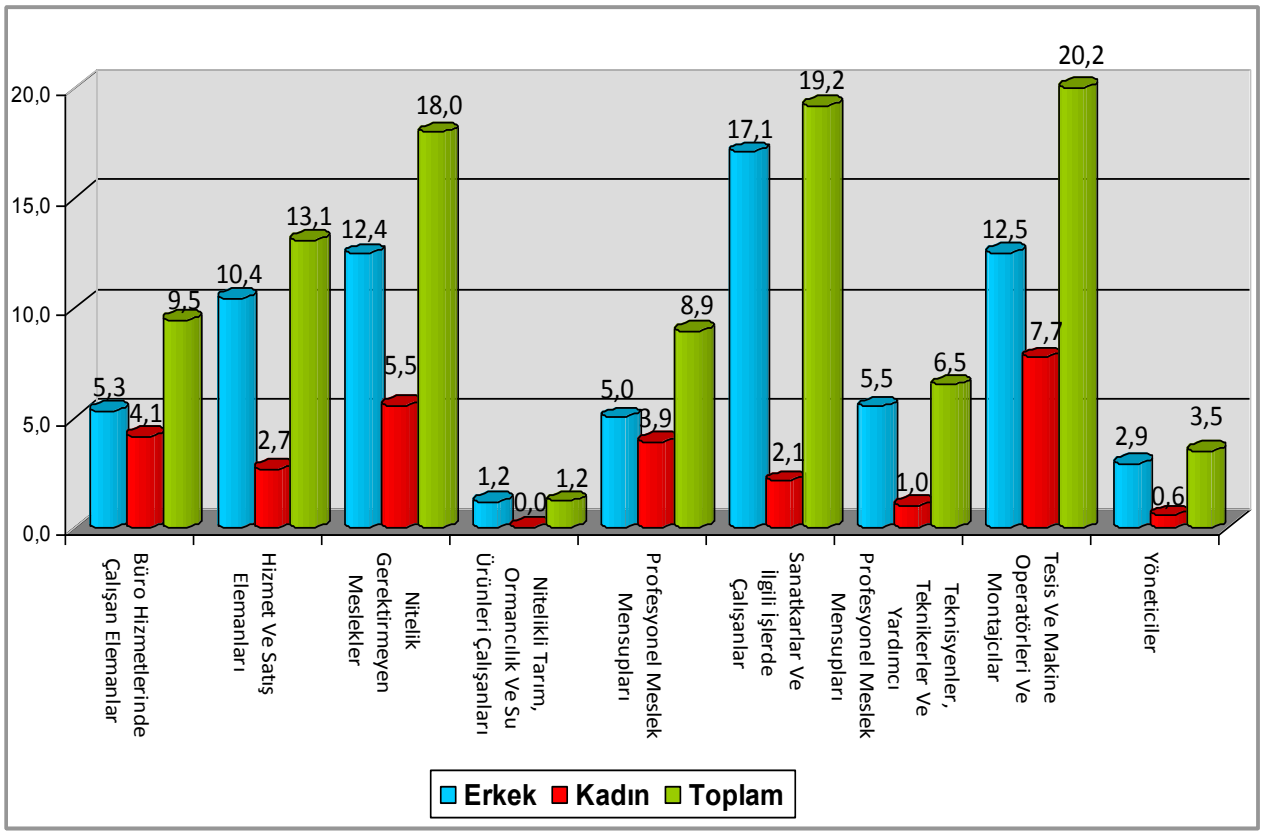

Kaynak: Aydın İPTA. Toplam %100

Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Aydın ilinde toplam çalışanların %27,7'sini kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %43,8'i kadın, profesyonel meslek gruplarının da %43,9'u kadındır. Buna karşılık nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarının sadece %1,7'si kadındır.

Tablo 24: En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, 2012, %

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	6,0	Beden İşçisi (Genel)	3,7	Kuruyemiş Paketleme İşçisi	15,3
Beden İşçisi (Genel)	3,7	Garson (Servis Elemanı)	3,2	İmal İşçisi	5,8
Temizlik Görevlisi	2,9	Beden İşçisi (Temizlik)	3,1	Temizlik Görevlisi	4,4
Garson (Servis Elemanı)	2,8	Şoför-Yük Taşıma	3,1	Beden İşçisi (Genel)	3,7
İmal İşçisi	2,8	Diğer Dokuyucular, kontrolörler, Onarıcılar	2,7	Muhasebeci	3,2
Diğer Dokuyucular, kontrolörler, Onarıcılar	2,8	Kuruyemiş Paketleme İşçisi	2,5	Diğer Dokuyucular, kontrolörler, Onarıcılar	3,1
Beden İşçisi (Temizlik)	2,6	Beden İşçisi (İnşaat)	2,4	Kat Görevlisi-Temizlik	2,9
Şoför-Yük Taşıma	2,2	Temizlik Görevlisi	2,3	Oda Görevlisi-Turizm	2,6
Satış Elemanı (Tanıtım)	2,0	Güvenlik Görevlisi	2,3	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,5
Muhasebeci	1,8	Aşçı	1,9	Büro Memuru (Genel)	2,4
Toplam	**29,7**	**Toplam**	**27,1**	**Toplam**	**45,8**

Kaynak: Aydın İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[8]En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 29,7'sini oluşturmaktadır. İlk sırada kuruyemiş paketleme işçisi yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırası ile beden işçisi, temizlik görevlisi, garson (servis elemanı), imal işçisi, diğer dokuyucular, kontrolörler, onarıcılar, şoför-yük taşıma, satış elemanı ve muhasebecidir.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin üçte birini oluştururken, kadınlarda yarıya yakınını oluşturmaktadır.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler kuruyemiş paketleme işçisi, kuruyemiş İmal İşçisi, kat görevlisi-temizlik, oda görevlisi-turizm, balık temizleme işçisi, makineci (dikiş), zeytin toplama işçisi, gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ile sekreter, hemşire, ön muhasebeci yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Aydın İlinde referans dönem içerisinde toplam 1.266 açık iş tespit edilmiştir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[9] iş imalat sanayindedir. Aydın ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı toptan ve perakende ticaret ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri takip etmektedir.

Açık işlerin % 24,8'i imalat , %22,5'i ticaret, %16,2'si madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi, kültür, sanat ve eğlence ile su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve bilgi iletişim sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır. Türkiye genelindeki açık işlerin % 36,2'si İmalat sektöründe, % 12,2'si İnşaat, % 10,6'sı Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

[8] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

[9] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Grafik 30: Açık İşlerin Sektörler İçinde Dağılımı, 2012, %

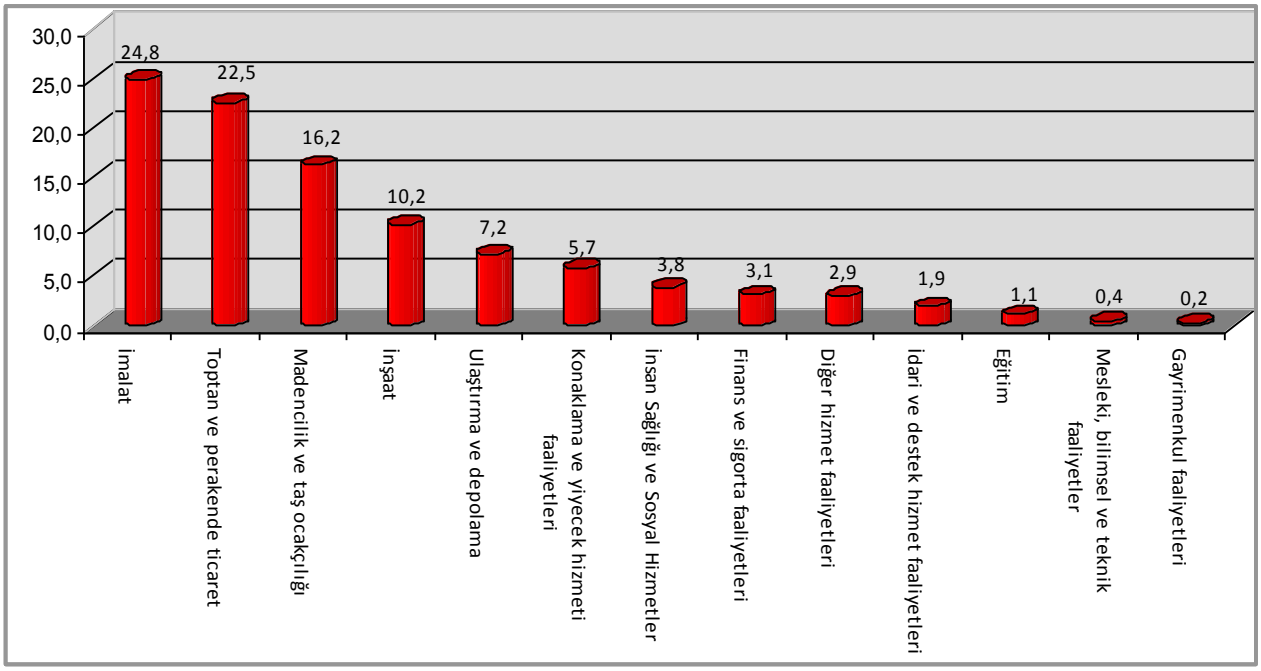

Kaynak: Aydın İPTA, Toplam %100

Aydın ilinde anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[10] %3,2'dir. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör madencilik ve taş ocakçılığı sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 13,9'dur. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün istihdamdaki katkısı ile açık işlerdeki yüksek oranı dikkate alındığında Aydın ili için bu sektörün yükselen bir değer olduğunu söylemek mümkündür.

Grafik 31: Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Aydın, 2012, %

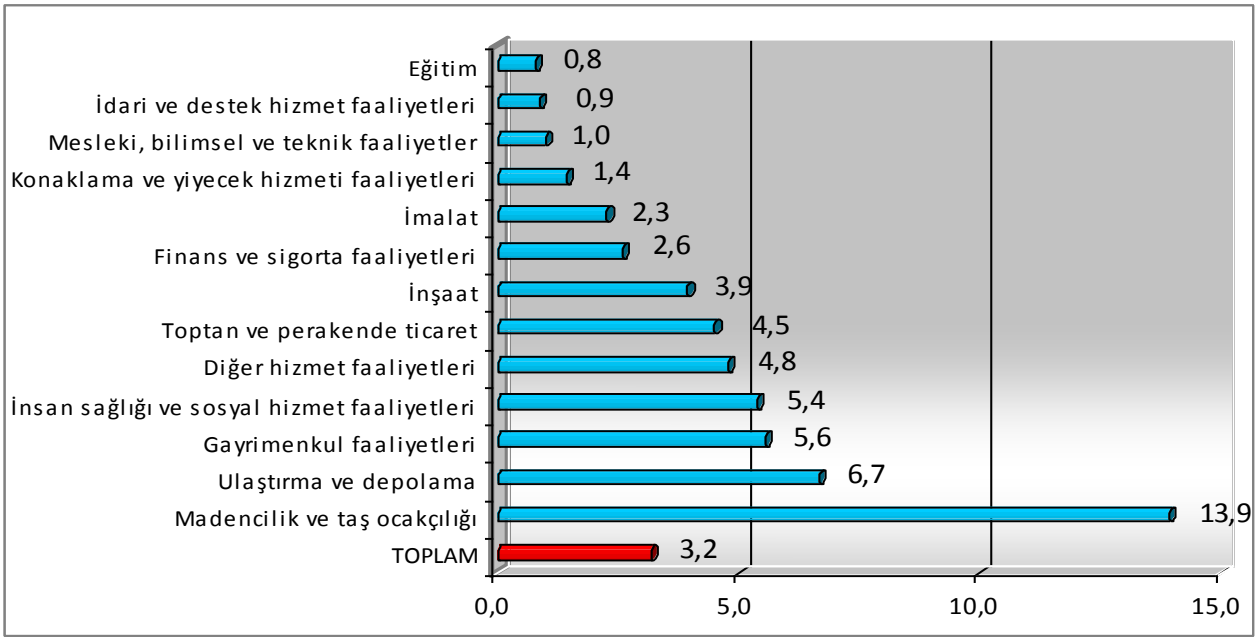

Kaynak: Aydın İPTA

[10] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Aydın ilinde açık iş oranı, Türkiye geneli açık iş oranı olan yüzde 3,3 değerinin altında kalmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 13,9 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe olduğu görülmektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünü yüzde 6,7'lik açık iş oranı ile Ulaştırma ve depolama sektörü ve yüzde 5,6'lık açık iş oranı ile gayrimenkul faaliyetleri sektörü izlemektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründeki açık iş oranı ilde %13,9 iken Türkiye'de %4,2, ilde %6,7 olan ulaştırma ve depolama açık iş oranı Türkiye'de %4,2'dir. Burada dikkat çeken imalat sektörü açık iş oranının %2,3 oranı ile Türkiye oranı olan %5,0'in altında kalmasıdır. (Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması, TİPTA 2012)

Grafik 32: Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Türkiye, 2012, %

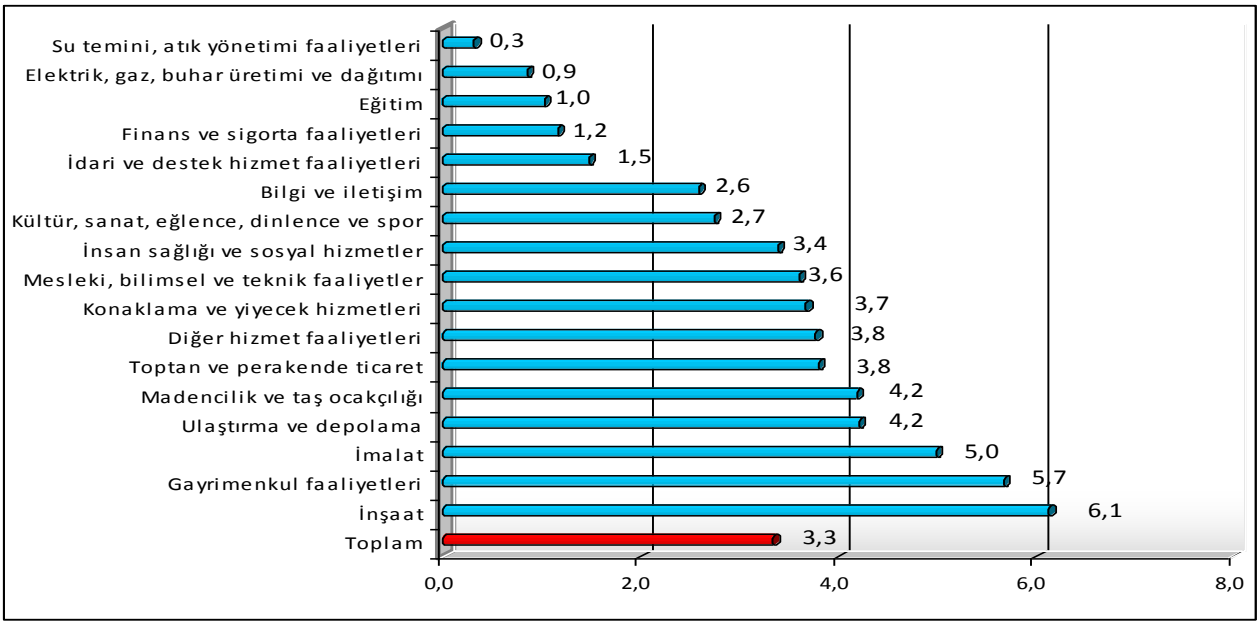

Ka*ynak: Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması(TİPTA 2012)*

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %27,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu ana meslek grubunu %24,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve %11,2 ile hizmet ve satış elemanları takip etmektedir. Nitelik gerektirmeyen mesleklerin oranı ise % 9,8'dir. Çalışanların % 18'i nitelik gerektirmeyen mesleklerde iken açık işlerin oranı bu oranın yarısından biraz fazladır. Çalışanlara göre açık işler daha nitelikli işlerdedir.

Grafik 33: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, 2012, %

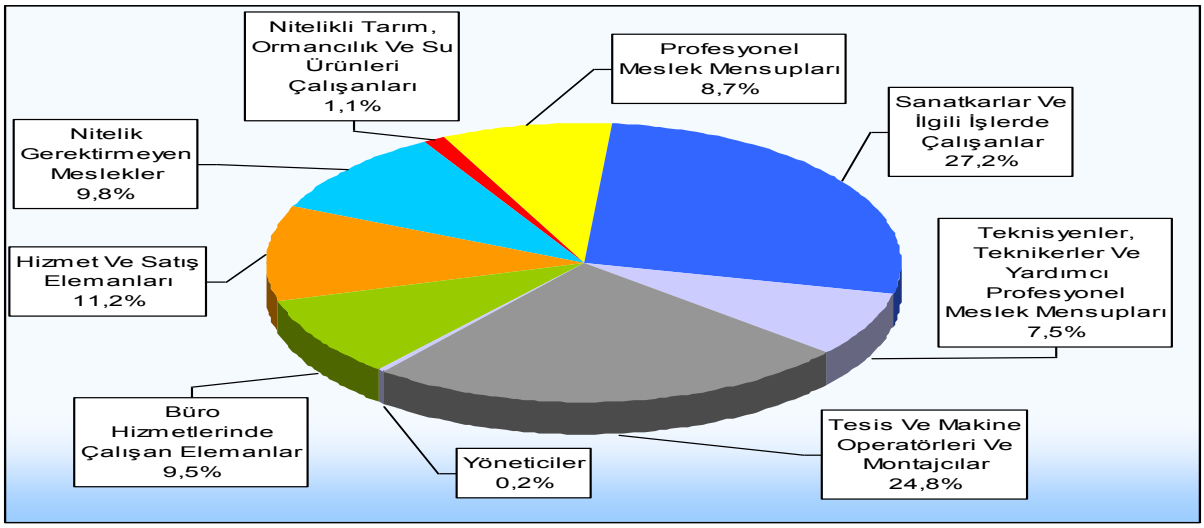

Kaynak: Aydın İPTA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin en fazla ihtiyaç duyulan sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubuna talep daha çok 10-49 çalışanı olan işyerlerindedir. Bu meslek grubuna olan talebin %56'sı bu büyüklükteki işyerlerinden kaynaklanmaktadır. Buna karşılık tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslekler grubuna olan talebin %65'i 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerindedir.

Grafik 34: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları, 2012, %

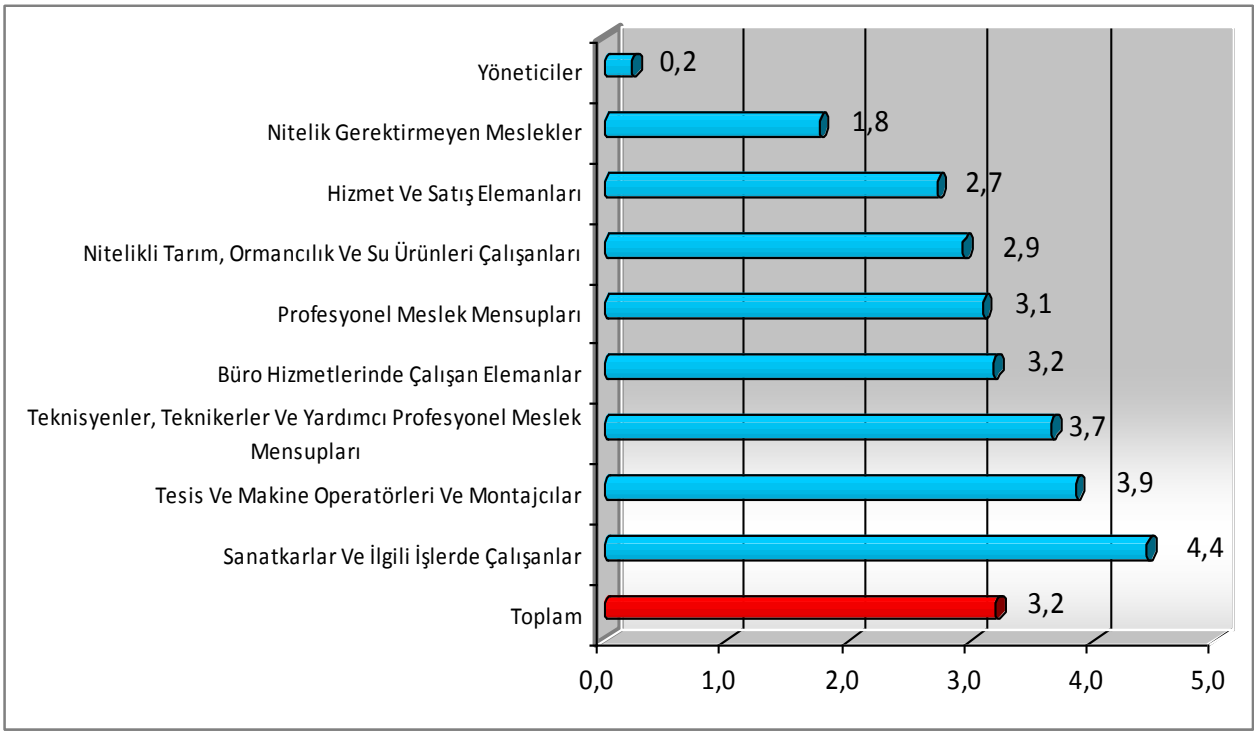

Kaynak: Aydın İPTA

İlde ilk sırada %4,4 sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile ikinci sırada %3,9 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar yer alırken, üçüncü sırada yakın oran ile yer alan teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarında açık iş oranı %3,7'dir. İlgi çeken husus nitelik gerektirmeyen mesleklerde de %1,8 oranında düşük bir açık işin olmasıdır. Bu durum Aydın ilinde işveren taleplerinin meslek bazında uzmanlaşmaya yöneldiğinin ve "her işi yaparım" cı çalışanlardan uzaklaşıldığının bir göstergesidir.

İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde referans dönemi içerisinde 202 farklı meslekte 1266 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu Tahkimatçı-Maden Ocağı'dır. [11] Açık işlerin %10,3'ünü tahkimatçılar oluşturmaktadır. Bu mesleği yakın oranlarla dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri), beden işçisi (genel), garson (servis elemanı) takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında da fark minimum düzeydedir ve %2,5 ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), % 2,4 ile satış elemanı (tanıtım), kuruyemiş paketleme işçisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), %1,9 ile gaz altı kaynakçısı, %1,7 ile hemşire'dir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin %35,2'sini oluşturmaktadır.

[11] Yeraltı maden ocaklarında, sürülen galerilerde ve/veya ayaklarda emniyeti sağlamak için gerekli tahkimat işlemlerini yapma bilgi ve becerisine sahip nitelikli kişi.

Tablo 25: En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%

Tahkimatçı-Maden Ocağı	10,3
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	4,4
Beden İşçisi (Genel)	4,0
Garson (Servis Elemanı)	3,2
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,5
Satış Elemanı (Tanıtım)	2,4
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	2,4
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2,4
Gaz Altı Kaynakçısı	1,9
Hemşire	1,7
Toplam	**35,2**

Kaynak: Aydın İPTA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok dikkat çeken husus genelde herhangi bir eğitim düzeyinin istenmemiş olmasıdır. İşverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine fark etmez cevabını vermiştir.

Grafik 35: Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, 2012, %

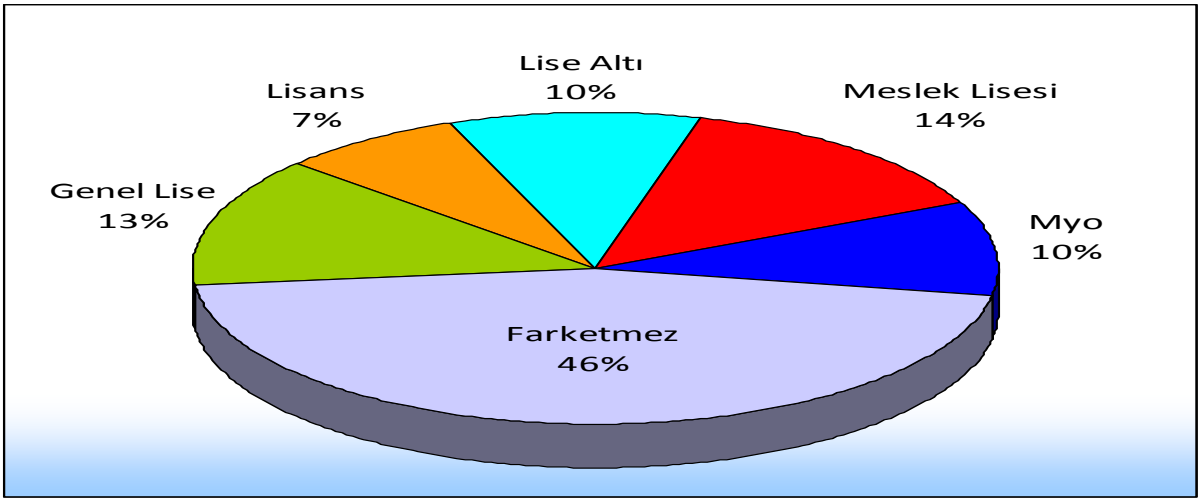

Kaynak: Aydın İPTA

Bu durum kendini Türkiye sonucunda da göstermektedir. Türkiye sonucunda oran ilden daha düşük olmakla birlikte (% 36) yine ilk sırada eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada ise Aydın ilinde meslek lisesi (% 14) Türkiye'de (% 28) lise altı eğitim gelmektedir.

Aydın ilinde tüm açık işlerde fark etmez ve genel lise oranı % 60'tır. Genel lise %13 olurken ve lise altı ve meslek yüksek okulu aynı oranda % 10, lisans eğitimi % 7 talep edilmektedir. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Açık işlerde ilk sıraları alan tahkimatçı-maden ocağı ve beden işçisi (genel) meslekleri için belirli bir eğitim ve beceri isteyen meslekler olması dolayısı ile istenen eğitim düzeyinin farketmez olması kaçınılmaz bir sonuçtur. Ancak daha alt sıralarda yer alan garson (servis elemanı) kaynakçı (oksijen ve elektrik), satış elemanı (tanıtım), kuruyemiş paketleme işçisi, pazarlamacı (satış temsilcisi) ve gaz altı kaynakçısı meslekleri için çoğunlukla meslek lisesi mezunu istenmiştir.

Beklendiği gibi meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri), güvenlik sistemleri teknisyeni, muhasebeci, banka gişe yetkilisi, hemşire, elektrik-elektronik teknisyeni, inşaat teknikeri, ön muhasebeci gibi mesleklerde yoğunlaşmıştır. Lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan tıp, makine, inşaat, gıda, endüstri, mühendisi gibi mühendislik dallarında ve zihinsel engelliler, işitme engelliler ve sosyal bilimler gibi öğretmen sınıfında yoğunlaşmıştır.

Grafik 36: Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyleri, 2012, %

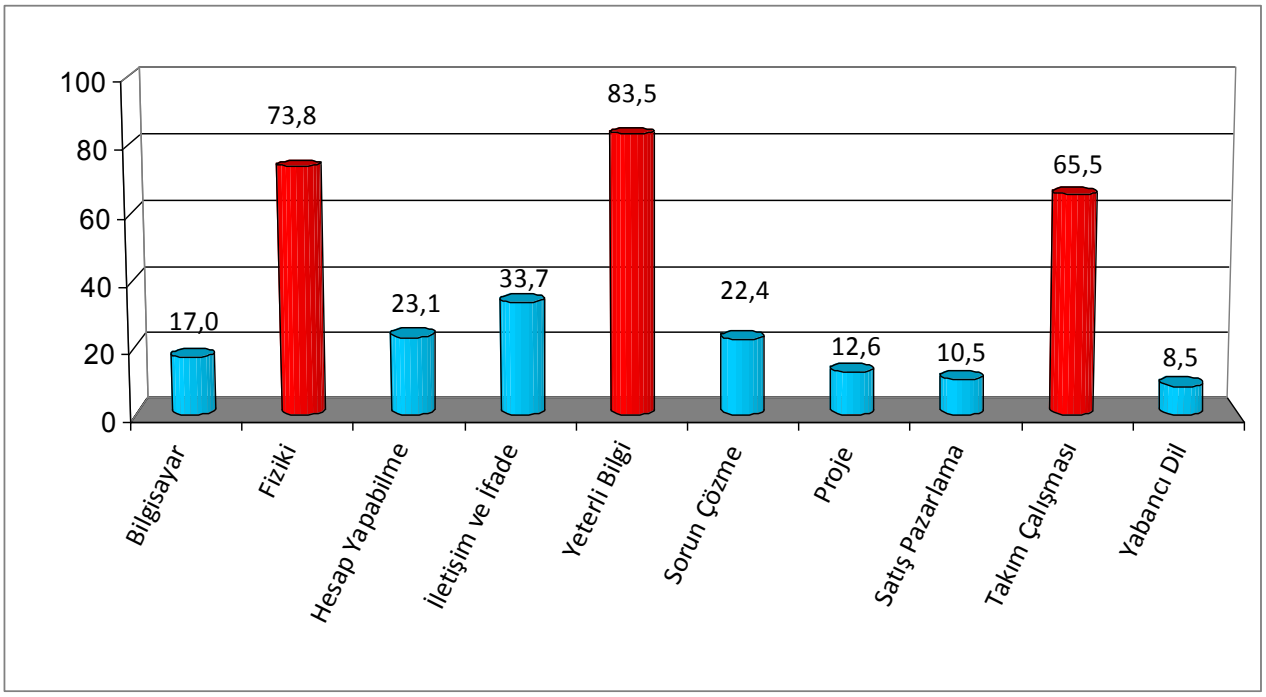

Kaynak: Aydın İPTA

İşverenlerin en çok talep edilen beceri meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki güç ve takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; iletişim ve ifade, hesap, sorun çözme, bilgisayar, proje bazlı çalışma, satış pazarlama ve yabancı dil. Bu bilgi İş arayanların Aydın ili işveren beklentilerine karşılık verebilmesi açısından önem arz etmektedir.

En çok talep edilen ilk on mesleğe bakıldığında; Tahkimatçı-Maden Ocağı, Beden İşçisi (Genel), makineci, Kuruyemiş Paketleme İşçisi mesleklerinde; fiziki güç aranırken, dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri), kaynakçı (oksijen ve elektrik), garson (servis elemanı), gaz altı kaynakçısı ve hemşire mesleklerinde yeterli bilgi, pazarlamacıda iletişim ve ifade becerisi; satış elamanı mesleğinde en çok takım çalışması aranmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör % 23,1 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleridir. İkinci sırada imalat (% 21,6) ,üçüncü sırada (% 18,3) toptan ve parkende ticaret yer almaktadır.

Türkiye'de ilk sırada yer alan imalat sektörü için oran % 34,2 olarak gerçekleşmiştir. İkinci sırada ise %13,5 ile toptan ve perakende ticaret ve üçüncü sırada %10,1 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri yer almaktadır.

Grafik 37: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, 2012, %

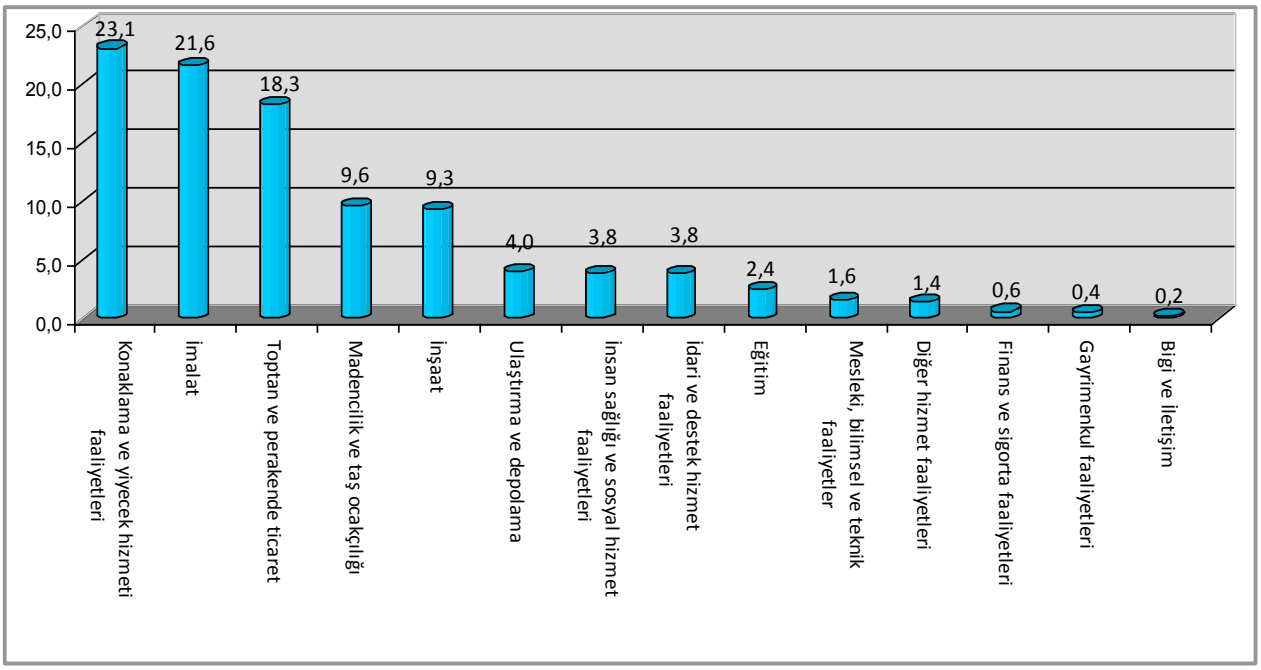

Kaynak: Aydın İPTA, Toplam %100

Eleman teminde güçlük çekme nedeni olarak işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulunmamasını belirtmişlerdir. Temininde güçlük çekilen mesleklerin; yüzde 74,6'sı ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, yüzde 63'ü yeterli iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 56'sı de ilgili meslekte çalışacak eleman olmamasından yüzde 28,2'si çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve yüzde 20,2'si de önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Türkiye genlinde de beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması ilk sıradadır.

Grafik 38: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, 2012, %

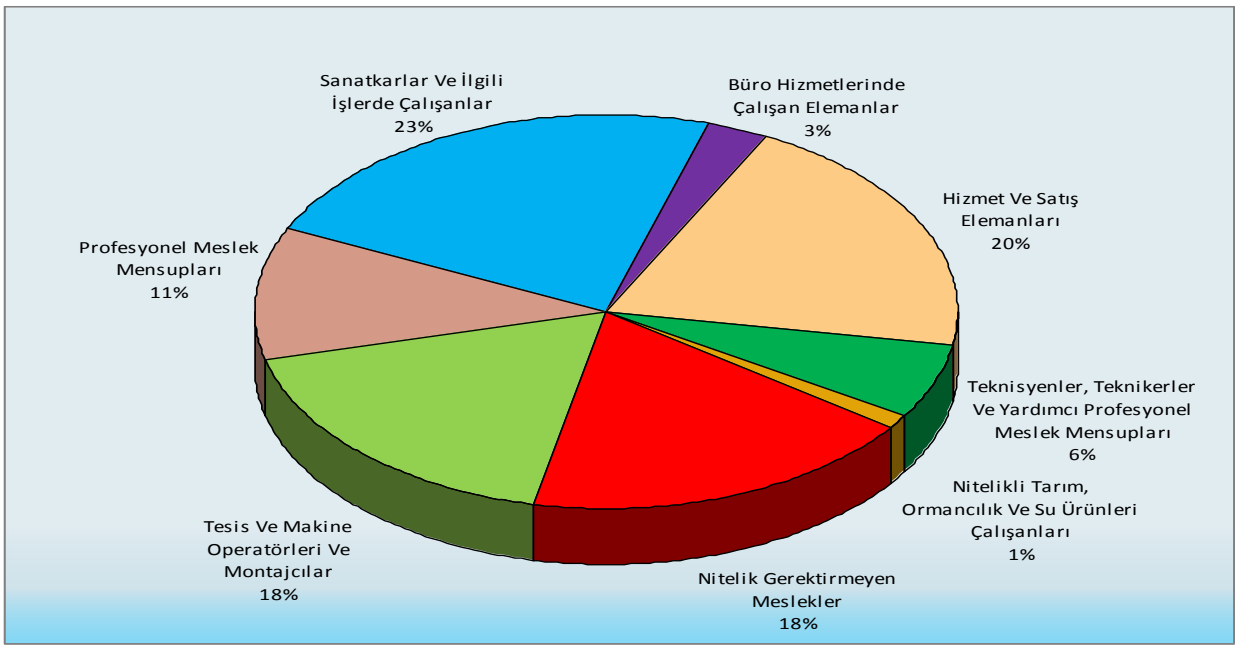

Kaynak: Aydın İPTA

Grafik 39: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, 2012, %

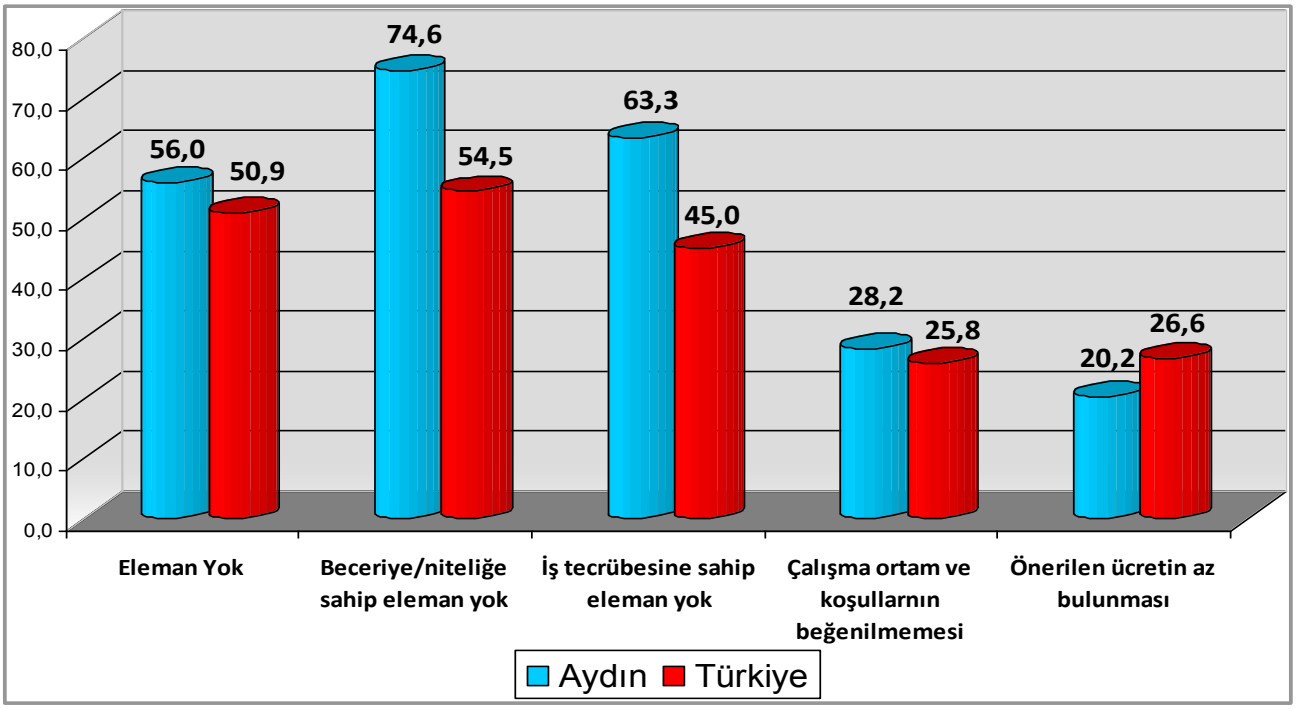

Kaynak: Aydın İPTA

2012 yılı başından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar Aydın ilinde 259 farklı meslekte 2.351 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen mesleklerin en başında Garson (Servis Elemanı) mesleği gelmektedir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %7,2'sini garsonlar (Servis Elemanı) oluşturmaktadır. Bu mesleği %6,4 ile tahkimatçı-maden ocağı takip etmektedir.

Temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir. Sıralama; %4,0 ile aşçı, %3,4 ile satış elemanı (tanıtım) , %2,9 ile beden işçisi, %2,9 ile temizlik görevlisi, %2,8 oda görevlisi- turizm, %2,5 ile meydancı-otel, %2,2 kuruyemiş paketleme işçisi ve %1,9 ile tornacı (torna tezgahı operatörü) şeklindedir. Temininde güçlük çekilen meslekler genelde mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdir.

Grafik 40: Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler, 2012, %

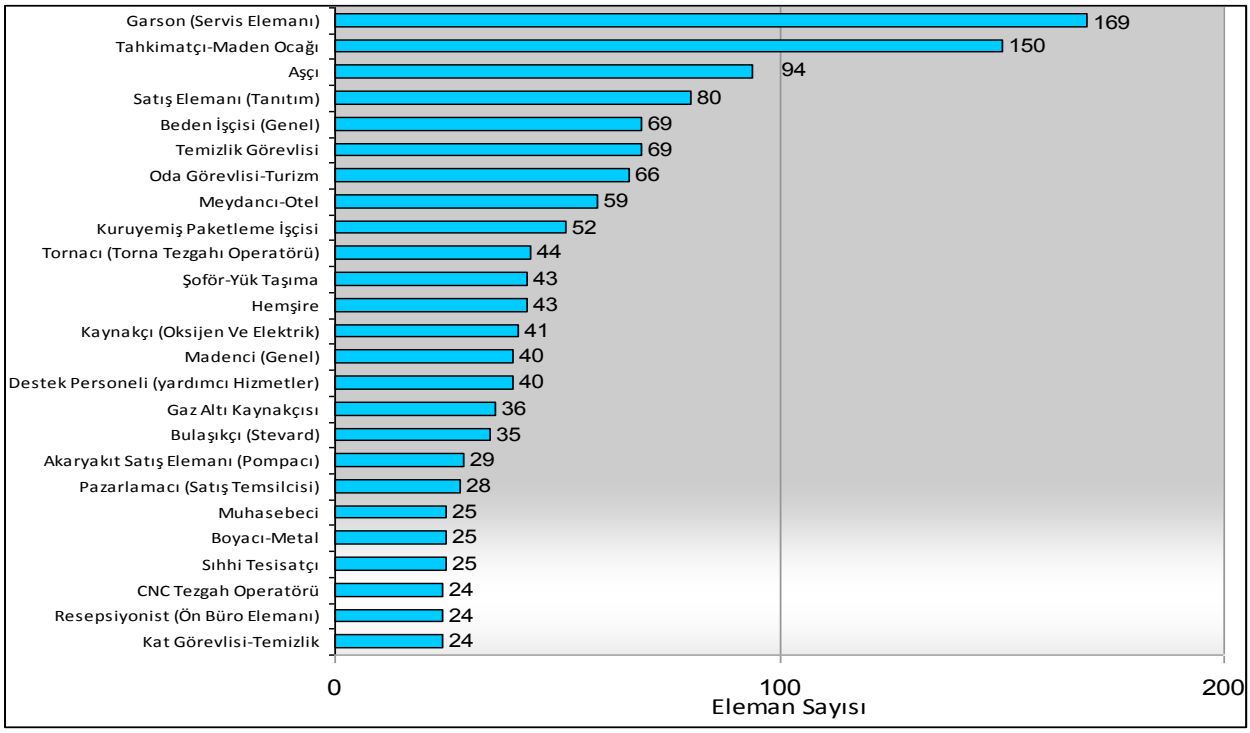

Kaynak: Aydın İPTA

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında tahkimatçı, garson, aşçı, oda görevlisi ve temizlik görevlisi gelmektedir. Eleman bulunmayan mesleklerle, istenilen beceri ve niteliğe sahip olmayan meslekler paralellik göstermektedir. Eleman bulunamayan mesleklerdeki sıralama ise garson, aşçı, meydancı, oda görevlisi ve destek personeli şeklinde gerçekleşmiştir.

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılı başından Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar süreçte Aydın ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı, finans ve sigorta konaklama ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu üç sektörde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan ilk üç sektör; net istihdam değişiminin %30'u ile İmalat, %21 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ve %20 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir. Ancak en fazla çalışanı olan sektör konumundaki toptan ve perakende ticaret sektöründeki istihdam değişiminde bu üç sektöründe gerisinde kalarak net istihdam değişiminin %12'si ile dördüncü sırada yer almıştır. Net istihdam değişiminin %12'si de inşaat sektöründedir.

Grafik 41: Mevcut Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) Sektörel Dağılımı, 2012, %

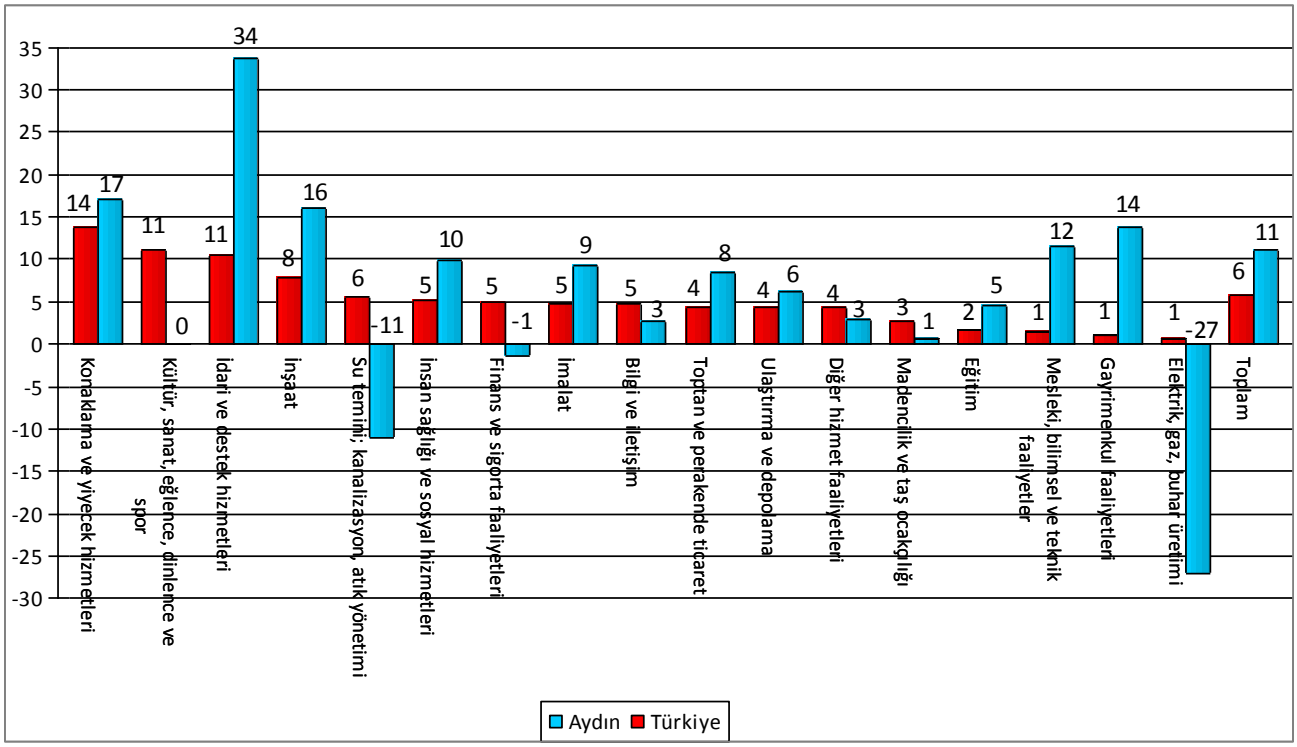

Kaynak: Aydın İPTA

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %14 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %11 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın araştırmanın uygulandığı tarih itibariyle ilde net istihdam değişim oranının[12](NİDO) en yüksek olduğu sektör %34 ile idari ve destek hizmet faaliyetleridir. İstihdam değişiminde bu sektörü %17 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri ve %14 ile gayrimenkul faaliyetleri takip etmektedir. Toplamda Aydın ili için NİDO %11 iken Türkiye için %6 olarak gerçekleşmiştir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir. Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir.

Aydın ilinde 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle toplamda %-1,5 oranı ile net istihdam azalışı beklentisi oluşmuştur. Anketin uygulandığı dönemde mevcut durumda işe girişler çıkışlardan fazla ve istihdamdaki değişim pozitif yönlü iken 2012 yılsonunda bu pozitif yönlü durum yerini net istihdam azalışı beklentisine bırakmıştır. Grafik 23'de görüleceği üzere en yüksek istihdam azalışı beklentisi %- 42,3 ile elektrik, gaz, buhar üretimi ve dağıtımı, %-22,3 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri ve %-5,9 ile gayrimenkul faaliyetlerinde oluşmuştur. Bilgi ve iletişim, eğitim ve su temini, kanalizasyon faaliyetleri sektörlerinde olumlu ya da olumsuz bir beklenti oluşmamıştır.

[12] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

Grafik 42: 31.12.2012 Tarihi İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİDO) Beklentisi, 2012, %

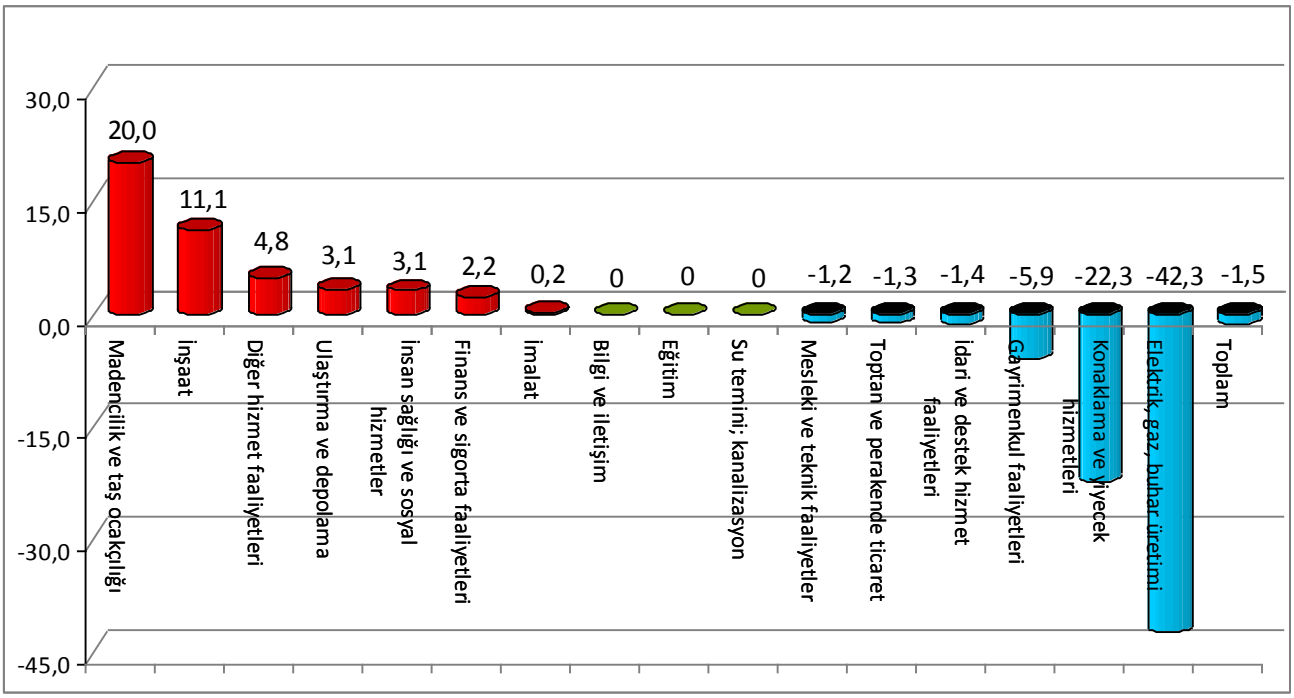

Kaynak: Aydın İPTA

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek net istihdam artışı bekleyen işyerleri %20 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü ve %11,1 ile inşaat sektöründedir. Kısa dönemde net istihdam artışı bekleyen diğer sektörler ise sırasıyla %4,8 ile diğer hizmet faaliyetleri ve %3,1 ile ulaştırma depolama faaliyetlerinde çalışan işletmelerdir.

31 Aralık 2012 döneminde Aydın ilinde toplam %-1,5 istihdam azalışı beklentisi vardır. Buna karşın Türkiye'de toplam %1,9 istihdam artışı öngörülmekte ve en yüksek net istihdam artışı bekleyen işyerleri diğer hizmet faaliyetleri ile imalat sektörlerinin olduğu görülmektedir. Kısa vadede Türkiye'de konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %-4,0'lık istihdam azalışı beklenmektedir.

Orta vadede başka bir deyişle Haziran 2013 beklentilerine bakıldığında; net istihdam artışı beklentisinin üst seviyede olduğu ve mevsimsel etkinin yeniden ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik 43: 30.06.2012 Tarihi İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİDO) Beklentisi, 2012, %

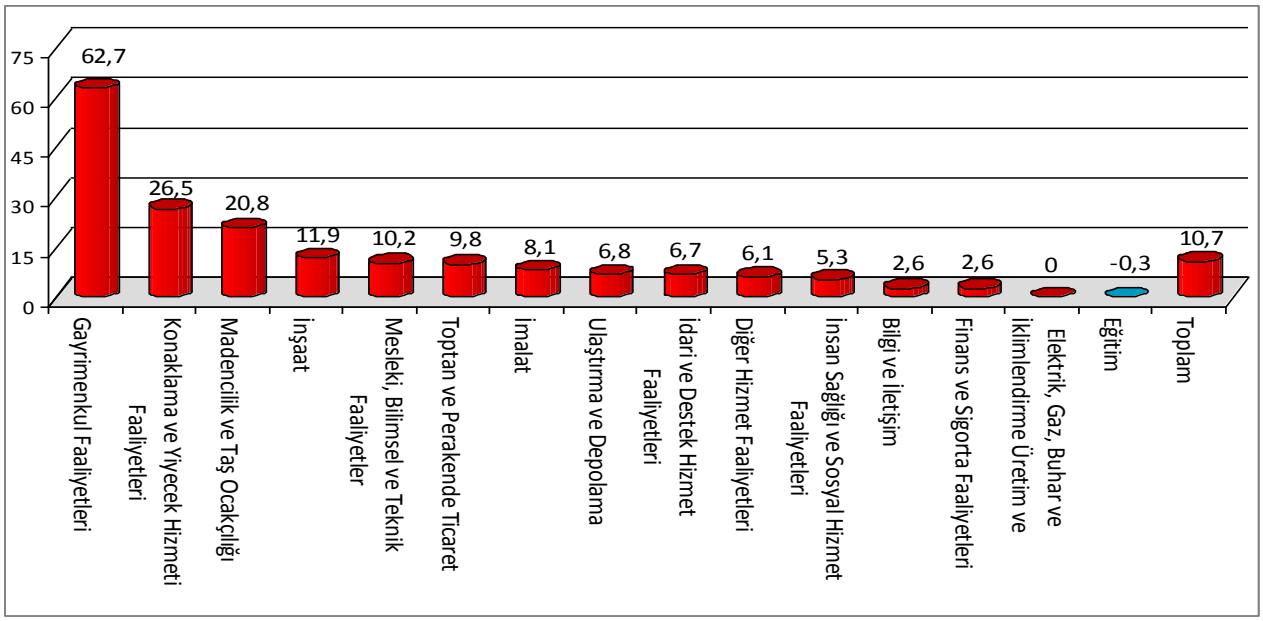

Kaynak: Aydın İPTA

Aydın ilinde Aralık 2012 tarihi itibariyle beklenen istihdam azalışı Haziran 2013 için yerini net istihdam artışı beklentisine bırakmıştır. Söz konusu artış %10,7 olarak beklenmektedir.Net istihdam artışı beklenen sektörlerden en yüksek %62,7 ile gayrimenkul faaliyetlerindeki işletmeler dikkat çekmektedir. İkinci sırada %26,5'lik istihdam artışı beklenen konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörü gelmektedir.

Madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörlerinin istikrarlı bir şekilde Haziran 2013 dönemi için de istihdam artışı açısından olumlu bir beklenti içinde oldukları dikkat çeken diğer bir husustur. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir. Türkiye geneli için %3,7'lik istihdam artışı beklenmekte ve bu olumlu beklenti tüm sektörlerde pozitif yönlüdür. En yüksek artış %7,0 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri ile ulaştırma ve depolama hizmetlerinde beklenmektedir.

Tablo 26: 2012 Yılı Aralık ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı,%

SEKTÖRLER	Aralık 2012 BEKLENTİSİ	Haziran 2013 BEKLENTİSİ
Bilgi ve İletişim	*0,0%*	*2,6%*
Diğer Hizmet Faaliyetleri	*4,8%*	*6,1%*
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı	*-42,3%*	*0,0%*
Eğitim	*0,0%*	*-0,3%*
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	*2,2%*	*2,6%*
Gayrimenkul Faaliyetleri	*-5,9%*	*62,7%*
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	*-22,3%*	*26,5%*
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	*20,0%*	*20,8%*
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	*-1,2%*	*10,2%*
Toptan ve Perakende Ticaret	*-1,3%*	*9,8%*
Ulaştırma ve Depolama	*3,1%*	*6,8%*
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	*-1,4%*	*6,7%*
İmalat	*0,2%*	*8,1%*
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	*3,1%*	*5,3%*
İnşaat	*11,1%*	*11,9%*
Toplam	***-1,5%***	***10,7%***

Kaynak: Aydın İPTA

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

31 Aralık 2013 itibariyle Aydın'daki işyerlerinin beklediği istihdam artışı 2.195 kişi iken Türkiye genelinde bu rakam 235.319'dur. Toplam istihdam artışının Aydın için %45'i, Türkiye için ise %48,3'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde beklenmektedir.

31 Aralık'ta meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada beden işçisi (inşaat) Türkiye için ise temizlik görevlisi bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada beden işçisi (genel) bulunurken Aydın'da tahkimatçı-maden ocağı yer almaktadır. Aydın'da ve Türkiye genelinde ise üçüncü sırada güvenlik görevlisi yer almaktadır.

30 Haziran 2013 meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada kuruyemiş paketleme işçisi, Türkiye için ise beden işçisi (genel) bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada temizlik görevlisi bulunurken Aydın'da garson (servis elemanı) yer almaktadır. Uzun dönem beklentilerine bakıldığında Hizmet sektörünün turizmle buluştuğu mesleklerde belirgin bir artış beklentisi hem Türkiye hem de Aydın için dikkat çekmektedir. Haziran ayında Aydın'da istihdam artış beklentisinin yüksek olduğu turizm sektörü meslekleri ise; aşçı, oda görevlisi-turizm, komi (garson yardımcısı) olarak sıralanmıştır.

Tablo 27: İstihdam Artışı Beklenen Meslekler, 2012

EN FAZLA İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2012	**30 HAZİRAN 2013**
Tahkimatçı-Maden Ocağı	Kuruyemiş Paketleme İşçisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Garson (Servis Elemanı)
Kalıpçı-Pres	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Aşçı
Madenci (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Güvenlik Görevlisi	Tahkimatçı-Maden Ocağı
Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi
Zeytin Toplama İşçisi	Oda Görevlisi-Turizm
Elektrikçi (Genel)	Satış Danışmanı
Servis Şoförü (Okul)	Komi (Garson Yardımcısı)
Destek Personeli (yardımcı Hizmetler)	Kat Görevlisi-Temizlik
Şoför-Yük Taşıma	Barmen
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Bulaşıkçı (Stevard)
Kuruyemiş İmal İşçisi	Meydancı
Pazarlamacı	Beden İşçisi (İnşaat)
Sofralık Zeytin İşleme İşçisi	Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)
Tarım İşçisi-Karma Çiftçilik (Bitkisel Üretim Ve Hayvan Yetiştiriciliği)	Madenci (Genel)
Tuğla İmal İşçisi	Aşçı Yardımcısı
Elektrik-Elektronik Teknisyeni	Diğer Kimyasal İşlemciler Ve İlgili İşçiler
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Sofralık Zeytin İşleme İşçisi

Kaynak: Aydın İPTA ve TİPTA 2012

Bunlara birlikte yapılan araştırma neticesinde çalışanı bulunmayan ve net değişim istihdam oranı hesaplanamayan madenci(genel) mesleğinde 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle net 50 kişilik bir istihdam artışı beklentisi olduğu göz ardı edilmeyecek bir durumdur. Söz konusu meslekteki artış beklentisi orta vade de devam etmekte olup, Bu bilgi tahkimatçı mesleğindeki beklenti ile birlikte düşünülmelidir.

İşverenlerce çalışanı olmadığı beyan edilen ve net değişim istihdam oranı hesaplanamayan bir diğer meslek meyve sebze ayıklama işçisi'dir. Bu meslekte 30 Haziran 2012 tarihi itibariyle net 162 kişilik bir istihdam artışı beklentisi olduğu dikkat çekicidir.

İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler

31 Aralık 2012 itibariyle beklenen toplam istihdam azalışı sırasıyla Aydın ve Türkiye için 2.760 ve 119.551 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Aydın'da %75,8'i 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise bu oranlar biraz farklılık göstermektedir. En fazla daralma % 66,8 ile 50 ve üstü işletmelerden beklenmektedir.2012 yılsonunda istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde beden işçisi (genel), çöpçü ve beden işçisi (inşaat) ilk üç sırada gelmektedir. Aydın için bu sıralama Türkiye ile farklılık göstermekte ve kuruyemiş paketleme işçisi, garson (servis elemanı) aşçı olarak beklenmektedir.

Tablo 28: İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler, 2012

EN FAZLA İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2012	**30 HAZİRAN 2013**
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	Zeytin Toplama İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Marangoz
Aşçı	Kalıpçı-Pres
Oda Görevlisi-Turizm	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Kat Görevlisi-Temizlik	Diğer Teknisyen Ve Teknikerler
Bulaşıkçı (Stevard)	Elektrik Tamircisi
Barmen	Kamyonet Şoförü
Temizlik Görevlisi	Minibüs Şoförü
Komi (Garson Yardımcısı)	Metal Sac İşleme İşçisi
Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)	İnşaat Marangozu
Genel Alan Temizleme ve Düzenleme Görevlisi / Meydancı (Otel)	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim
Servis Garsonu	Müzik Öğretmeni-Ortaöğretim
Satış Danışmanı	İngilizce Öğretmeni
Aşçı Yardımcısı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)
Animatör	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Diğer Aşçılar	Büro Memuru (Kantar)
Meydancı	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Elbise Dikişçisi (Deri Ve Kürk Hariç)	Yapı Yalıtımcısı
Halı Açıcı	Elektrik Tesisatçısı-Bina
Ağaç Kesme ve Boylama Operatörü	Diğer Tuğla Örücüler, Taş Duvarcılar

Kaynak: Aydın İPTA ve TİPTA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Aydın'da beklenen toplam istihdam azalışı 470 iken Türkiye genelinde 50.486 kişidir. Toplam istihdam düşüşünün Aydın'da %52,5'i 50 ve üstü çalışanı olan işletmelerde beklenmektedir.

2013 yılsonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Aydın için farklılık göstermektedir. Türkiye'de beden işçisi, kasiyer ve temizlik görevlisi ilk üç sıraya girerken Aydın'da bu sıra temizlik görevlisi, kuruyemiş paketleme işçisi ve ağaç devirici ve bıçkıcı şeklindedir.

Kısa vadeli ve uzun vadeli beklentileri genel olarak incelediğimizde, Aydın istihdamına kısa vadeli yaklaştığımızda azalış eğilimi, uzun vadede artış beklentisine dönüşmektedir. Bu noktada turizm şehirleri yoğunlukta olan Aydın ili ve çevresi için mevsimsel istihdam artışı beklentisini görmek mümkün bulunmaktadır. İlin ekonomisinde ivme yaratan imalat, madencilik ve inşaat sektörleri için ise kısa ve uzun vadeli istihdam beklentilerinin ikisinde de olumlu bir beklenti görmek dikkat çekicidir. Dolayısı ile Aydın ili istihdamına katkı sağlayacak hedef sektörlerin belirlenmesi ve istihdamda sürekliliğin sağlanmasında amacıyla yapılan talep araştırmasının bulguları iyi değerlendirilmelidir.

SONUÇ

Aydın ili İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Aydın, Denizli ve Muğla illerini kapsayan TR32 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıtdışı çalışma oranı çok yüksektir. Bu durum kendini TR32 bölgesinde de göstermektedir. Bölgede tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %28'dir. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Aydın ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 19.sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%60,7) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun %81'i, diploması olmayanların da %66'sı kadın nüfustur. Nüfusun sadece %20,1'i lise ve dengi okul mezunu, %10,4'ü yüksek eğitimlidir.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Aydın ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye'den daha yüksek olmasına yol açmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

Tarım sektöründe yaşanan çözülme TR32 bölgesinde de kendini etkin olarak göstermekte ve toplam istihdam oranının azalmasına yol açmaktadır. Tarım dışı çalışan sayısında ise iyileşme görülmektedir. 2011 yılında 2005 yılına göre tarım dışı sektörlerde çalışan sayısındaki artış %18,2'dir. Özellikle tarım dışı sektörlerde çalışan kadınlarda %32,9 gibi oldukça yüksek istihdam artışı yaşanmaktadır.

Bununla beraber tarım dışı sektörlerde görülen istihdam artışı, tarım sektöründe çalışan oranının hala çok yüksek olması nedeni ile istihdam oranı üzerinde etkili olamamaktadır.

TR32 Bölge istihdamının % 19,6'sı sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %66 iken, sanayi sektöründe çalışanların %73'ünü lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %17,8'i lise ve dengi okul mezunu, %8,4'ü de yüksek okul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı artarken, işsizlik oranı azalmaktadır. Bu olumlu gelişme bölgedeki kadın istihdamının Türkiye ortalamasının çok üzerinde olmasının bir sonucudur. Kadınların işgücüne katılımı işsizlik rakamlarını aşağıya çektiği gibi bölgenin gelişmişlik düzeyini de yukarılara çekmektedir.

Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Yüksek eğitimli kadınlarda %15,7 olan işsizlik oranı erkeklerde sadece %7,7'dir. Lise altı eğitimli işsizlerin üçte birini kadınlar oluştururken, yüksek eğitimli işsizlerin yaklaşık üçte ikisini kadınlar oluşturmaktadır. İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri ise erkeklerden daha kısadır. Tüm bu göstergeler bölgede kadınlarda eğitimin, ilk kez işgücü piyasasına girmelerinde kilit rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca yaş dağılım açısından bakıldığında en fazla işsizlik oranının 20-24 yaş grubunda yani gençlerde olduğu görülmektedir. Gençlerin istihdama katılmasında etkili olabilecek mesleki eğitim ve kişisel gelişim faaliyetleri raporun işgücü talep araştırması başlıklı bölümüyle daha da netlik kazanmış ve yeni politikalar üretilmesine kapı aralamıştır.

İŞKUR' a kayıtlı işsizler incelendiğinde aynı yapının Aydın ili kayıtlı işsizleri için de geçerli olduğu görülmektedir. 2012 yılında en fazla kayıtlı işsiz 25-29 yaş grubuna kaymıştır. Kayıtlı işsizlerin %23'ü bu yaş grubundadır. İşsizlerin üçte ikiye yakını da 20-34 yaş grubundadır.

İlin eğitim durumuna paralel olarak kayıtlı işsizlerin yarısı lise altı eğitime sahiptir. Kayıtlı işsizlerin %20'si yüksek eğitimlidir. Kayıtlı işsiz istatistikleri ilde de bölge işsizlik yapısına benzer bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu istatistiklerde de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girmeleri kolaylaşmaktadır. Ancak kadınlar için yalnız başına eğitim seviyesin yükselmesi değil, işverenin talep ettiği fiziki yeterliliğe sahip, konusunda bilgili ve nitelikli olma koşullarının oluştuğu ortaya çıkmaktadır.

Talep araştırması sonuçlarına göre Aydın ilinde toplam çalışanların sadece %27'si kadındır ve bu oran %25 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim sektörü, bilgi ve iletişim gibi daha çok daha en az lise ve dengi eğitim seviyesi gerektiren işyerleridir. Erkek ağırlıklı olmasına rağmen kadın çalışanların %40'ını istihdam eden bir sektör vardır; imalat. Bu sektördeki kadın çalışanların meslekleri, belirli bir eğitim düzeyinden ziyade, belirli beceri isteyen mesleklerdir.

Aydın ilinde toplam çalışanların %27,7'sini kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %43,8'i kadın, profesyonel meslek gruplarının da %43,9'u kadındır. Buna karşılık nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarının sadece %1,7'si kadındır. Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre görece hakim oldukları iki meslek türü vardır.

Birinci meslek türü kuruyemiş paketleme işçisi, kuruyemiş İmal İşçisi, kat görevlisi-temizlik, oda görevlisi-turizm, balık temizleme işçisi, makineci (dikiş), zeytin toplama işçisi, gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ile ikinci meslek türü olarak sekreter, hemşire, ön muhasebeci yüksek eğitim seviyesi isteyen mesleklerdir. Diğer bir ifade ile kadınlar ya belirli becerileri gerektiren düşük eğitimli mesleklerde veya yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde çalışmaktadır.

Genel toplamda Aydın ilinde İŞKUR' a yapılan başvuranların % 24'ü işe yerleşmiştir. En fazla işe yerleştirme 20–24 yaş aralığındaki gruptadır. Toplamda Aydın ilinde yapılan 6.679 işe yerleştirmenin %23'ü bu gruptadır. Aynı durum Türkiye verileri için de geçerlidir. Türkiye İş Kurumunca Türkiye de yapılan 556.587 kişilik işe yerleştirmenin %23'ü 20-24 yaş grubunda yapılmıştır. Yaş arttıkça işe yerleştirme oranı hem Aydın'da hem de Türkiye'de azalmaktadır.

İşe yerleştirmelerde kadın payının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lisans düzeyidir. Ancak toplam yerleştirmelerin %38'i erkek %24'ü kadın ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Aydın'da kadın istihdamı tüm eğitim düzeylerinde Türkiye ortalamalarının üzerinde seyretmekte ve eğitim seviyesi de bu duruma katkı sağlamaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Aydın ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörün imalat sektörüdür. Ancak en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen meslekler konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründedir. Bu da imalat sektörünün turizmle iç içe olan konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerine göre daha istihdamda istikrarlı olduğu sonucu doğurmaktadır.

Buna karşılık Aydın'da açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör madencilik ve taş ocakçılığı sektörüdür. Sektörde açık iş oranı yaklaşık yedide birdir. Sektörde çalışan sayısının az olması (sadece yüzde 1,3) Aydın ekonomisinde bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir.

Türkiye'ye bakıldığında en fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları da yüksektir. İmalat sektöründe açık iş oranı %5,0, ticaret sektöründe %3,8, ulaştırma sektöründe %4,2, inşaat sektöründe %6,1'dir. Orta ve küçük işyerlerindeki açık iş oranı daha yüksektir. Toplamda %3,3 olan açık iş oranı, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %4,8'e çıkmaktadır.

Açık iş oranının yüksekliğinin iki anlamı vardır. Ya istihdamda yaşanan yüksek artış, doldurulması gereken işler yaratmaktadır; ya da yüksek bir eleman devri nedeniyle yüksek açık iş yaşanmaktadır.

Elimizde şu aşamada ilde istihdam artışını gösterecek bir veri yoktur. Bu veri ancak gelecek yıl mevcut olacaktır. 10+ işyerlerinde tam sayımın uygulanması, gelecek yıl kapsanacak birçok işyerinin bu yıl ile aynı olmasına yol açacak ve hem gruplandırılmış veriler hem de işyeri bazında açık iş oranı ve sebebi bulunabilecektir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup, sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubudur. İkinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, üçüncü sırada tekniker, teknisyen, yardımcı profesyonel meslek grubu yer almaktadır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Aydın İlinde referans dönem içerisinde toplam 1.266 açık iş tespit edilmiştir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek tahkimatçı-maden ocağı'dır. Tahkimatçıları dağıtıcılar(posta dağıtım) takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen mesleklerin ilk sıralarında garson(servis elemanı) ve tahkimatçı-maden ocağı yer almaktadır. Tahkimatçı mesleğinin yeraltında çalışan işçiler olması ve çalışma ortamının zor fiziki koşulların sonucu olarak hem açık işlerde hem de temininde güçlük çekilen meslekler listesinde en üst sırada yer almaktadır.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "fark etmez" cevabı aslında açık işlerde ilk iki sıradaki meslekler olan ve fiziki yeterlilik gerektiren tahkimatçı maden ocağı ve dağıtıcı meslekleri için uygun bir cevaptır. Ayrıca işverenlerin talep ettiği beceri düzeylerine bakıldığında fiziki yeterlilik istendiği gibi, yeterli bilgiye sahip olma ve takım çalışması yapabilme niteliklerine sahip olunması beklenmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte eleman bulunamaması gelmektedir. Bu bilgiyi doğrular nitelikte, istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında yine tahkimatçı-maden ocağı gelmektedir. Ayrıca bu mesleğin temininde güçlük çekilmede; iş tecrübesine sahip olunmayan ve çalışma koşullarının beğenilmediği nedenlerinde de ilk sırada yer almaktadır.

Sadece ilk iki meslekte değil, ilk onda yer alan açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında da büyük bir paralellik vardır. Aynı paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmektedir.

31 Aralık 2013 itibariyle Aydın'daki işyerlerinin beklediği istihdam artışı 2.195 kişi iken Türkiye genelinde bu rakam 235.319'dur. Toplam istihdam artışının Aydın için %45'i, Türkiye için ise %48,3'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde beklenmektedir. 31 Aralık'ta meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada beden işçisi (inşaat) Türkiye için ise temizlik görevlisi bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada beden işçisi (genel) bulunurken Aydın'da tahkimatçı-maden ocağı yer almaktadır. Aydın'da ve Türkiye genelinde ise üçüncü sırada güvenlik görevlisi yer almaktadır.

Orta vadede (30 Haziran 2013) meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Aydın'da ilk sırada kuruyemiş paketleme işçisi, Türkiye için ise beden işçisi (genel) bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada temizlik görevlisi bulunurken Aydın'da garson (servis elemanı) yer almaktadır. Uzun dönem beklentilerine bakıldığında Hizmet sektörünün turizmle buluştuğu mesleklerde belirgin bir artış beklentisi hem Türkiye hem de Aydın için dikkat çekmektedir.

Ayrıca araştırma neticesinde çalışanı bulunmayan ve net değişim istihdam oranı hesaplanamayan madenci(genel) mesleğinde 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle net 50 kişilik bir istihdam artışı beklentisi olduğu göz ardı edilmeyecek bir durumdur. Söz konusu meslekteki artış beklentisi orta vade de devam etmekte olup, Bu bilgi tahkimatçı mesleğindeki beklenti ile örtüşmektedir.İşverenlerce çalışanı olmadığı beyan edilen ve net değişim istihdam oranı hesaplanamayan bir diğer meslek meyve sebze ayıklama işçisi'dir. Bu meslekte 30 Haziran 2012 tarihi itibariyle net 162 kişilik bir istihdam artışı beklentisi olduğu dikkat çekicidir.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin gelecek beklentileri olumludur. Kısa dönem (altı ay) için mevsimselliğin etkisinde pek olumlu bir gösterge olmamasına rağmen orta dönem (on iki ay) itibariyle istihdam artışı beklentisi yüksektir.

En çok net istihdam artışı beklenen sektör dikkat çekici ölçüde gayrimenkul faaliyetleridir. Bunda yeni dönemde yapılan yasalarla şehirlerin yeniden yapılandırılması ve planlanması faaliyetlerinin etkili olduğu söylenebilir. İkinci sıradaki Konaklama ve yiyecek hizmetleri ve üçüncü sıradaki madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün gelmesi, açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin ağırlıklı olarak bu sektörlerde olması söz konusu eleman ihtiyacını gidermek için eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir.

Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

İlde dikkat çeken diğer bir husus da özellikle de bazı sektörlerde görülen yüksek işe giriş ve çıkışlardır. Bu yüksek devinim ilde yüksek bir kayıtdışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıtdışılığın önlenmesinde hem de devinimin işletme ve ekonomide sebep olduğu üretim kayıplarının, elemanları tekrar eğitme maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR' a görev düşmektedir; işletmelerin eleman alımlarında İŞKUR' u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmak.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

….. İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

Sayfa 1

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı		
	Değişmiş		

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04	05	06
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5 Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları 1 2 3 4 5
	☐☐	☐		☐	

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Aydın ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.
Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.
Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taş ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım, Ormancılık, Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.
R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam + işsiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus - (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14\ \text{yaş nüfus} + 65\ \text{yaş nüfus})}{15-64\ \text{yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4.a- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası	İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası
TR100	İstanbul	**1**	TRB11	Malatya	**42**
TR510	Ankara	**2**	TR332	Afyon	**43**
TR310	İzmir	**3**	TR905	Artvin	**44**
TR421	Kocaeli	**4**	TRA12	Erzincan	**45**
TR611	Antalya	**5**	TR631	Hatay	**46**
TR411	Bursa	**6**	TR821	Kastamonu	**47**
TR412	Eskişehir	**7**	TR813	Bartın	**48**
TR323	Muğla	**8**	TR722	Sivas	**49**
TR211	Tekirdağ	**9**	TR833	Çorum	**50**
TR322	Denizli	**10**	TR823	Sinop	**51**
TR424	Bolu	**11**	TR903	Giresun	**52**
TR212	Edirne	**12**	TR633	Osmaniye	**53**
TR425	Yalova	**13**	TR822	Çankırı	**54**
TR222	Çanakkale	**14**	TR712	Aksaray	**55**
TR213	Kırklareli	**15**	TR713	Niğde	**56**
TR621	Adana	**16**	TR832	Tokat	**57**
TR721	Kayseri	**17**	TRB14	Tunceli	**58**
TR422	Sakarya	**18**	TRA11	Erzurum	**59**
TR321	Aydın	**19**	TR632	Kahramanmaraş	**60**
TR521	Konya	**20**	TR902	Ordu	**61**
TR612	Isparta	**21**	TR906	Gümüşhane	**62**
TR221	Balıkesir	**22**	TRC13	Kilis	**63**
TR331	Manisa	**23**	TRA13	Bayburt	**64**
TR622	Mersin	**24**	TR723	Yozgat	**65**
TR334	Uşak	**25**	TRC12	Adıyaman	**66**
TR613	Burdur	**26**	TRC22	Diyarbakır	**67**
TR413	Bilecik	**27**	TRA22	Kars	**68**
TR812	Karabük	**28**	TRA23	Iğdır	**69**
TR811	Zonguldak	**29**	TRC32	Batman	**70**
TRC11	Gaziantep	**30**	TRA24	Ardahan	**71**
TR901	Trabzon	**31**	TRB13	Bingöl	**72**
TR522	Karaman	**32**	TRC21	Şanlıurfa	**73**
TR831	Samsun	**33**	TRC31	Mardin	**74**
TR904	Rize	**34**	TRB21	Van	**75**
TR423	Düzce	**35**	TRB23	Bitlis	**76**
TR714	Nevşehir	**36**	TRC34	Siirt	**77**
TR834	Amasya	**37**	TRC33	Şırnak	**78**
TR333	Kütahya	**38**	TRA21	Ağrı	**79**
TRB12	Elazığ	**39**	TRB24	Hakkari	**80**
TR715	Kırşehir	**40**	TRB22	Muş	**81**
TR711	Kırıkkale	**41**			

EK 4.b- Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı %	İstihdam oranı %	İşsizlik oranı %
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49	46,6	5
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7
Kırklareli	284	153	140	13	131	54	49,4	8,4

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı %	İstihdam oranı %	İşsizlik oranı %
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)